

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 4. APRILA 1985

ŠTEVILKA 13 • XXXIV

PRED PROGRAMSKO KONFERENCO OK ZKS JESENICE

Priprave na letne seje v osnovnih organizacijah ZK in na programsko konferenco občinske organizacije ZK so se pričele že konec decembra s skupnim posvetom sekretarjev osnovnih organizacij. V teh dneh potekajo v osnovnih organizacijah ZK letne seje, programska konferenca pa bo v soboto, 6. aprila. Naj opozorimo na spremembo v poteku in delu konference, saj bo po uvodnih referatih predsednika in sekretarja predsedstva občinskega komiteja delo potekalo po skupinah, za konec pa je predviden plenarni del z zaključki.

Obširno poročilo o delu občinske organizacije, ki ga v teh dneh obravnavajo osnovne organizacije, predstavljamo v zelo zgoščeni obliki.

V uvodnem delu so predstavljene najpomembnejše naloge komunistov v tem obdobju in ocena izvrše-

vanja nalog. Večina komunistov se zaveda resničnosti težkega ekonomskega položaja; ocenjeno pa je, da še vedno niso imeli toliko moči in znanja, da bi hitreje in učinkoviteje reševali posamezne težave. V razpravah o sklepih 13. seje CK ZKJ so bili

komunisti izredno angažirani (kot že vrsto let ne) pri ocenjevanju razmer v naši družbi. Prepočasno spreminjanje razmer pa ustvarja nezaupanje in tudi nemir znotraj članstva ZK. V nadaljevanju je zapisano, da še vedno manjka odgovorov za posamezne rešitve in da so nekatere rešitve že tako dorečene, da ne prenešajo več splošnih razprav in nenehnih odpiranj problemov. Slabost osnovnih organizacij je še vedno, da premalo agresivno prenašajo problematiko v obravnavo na samoupravne organe, med vodilne strukture in tudi širše v okvir SZDL. Posamezniki so še vedno premalo idejno in mobilizacijsko sposobni, ali pa se premalo trudijo za dosledno in brezkompromisno reševanje slabosti.

(Nadaljevanje na 7. strani)

RAČUNALNIŠTVO PRI NAS

Kaj naj še zapišemo o procesnem računalništvu in uporabi računalnikov sploh? Saj o vsem že vrabci čivkajo, v časopisih, na RTV že celo tisti, ki šteti še ne zna, računalnik pa že ima... Je pa pri tem precejšnja zmešnjava. Po eni strani se govori o naši računalniški nepismenosti in o neslučenih možnostih računalništva v svetu, kjer računalniki vodijo zahtevne operacije in celo satelite, po drugi strani pa za popularizacijo računalništva predstavimo igrice, kjer se smučar zaleti v drevo in ga potem odnese helikopter...

Naj se omejimo na procesni računalnik. To je namreč »pripomoček k izboljšanju ekonomike tehnoloških procesov v različnih industrijskih panogah« (dr. Gabrovšek, Železar 31. 1. 1985).

Toda procesni računalnik obdeluje podatke — tehnološke in druge. Metode obdelave so več ali manj splošno znane. Pri tem pa imamo v Železarni kot tudi v širši družbi do tega zelo nezrel odnos. Politiki dajejo smernice, razpravljajo načelno o problemih, se zavzemajo za boljši jutri, za večji izvoz (tudi za vsako ceno), za opiranje na lastne sile, za raziskovalno in množično inventivno dejavnost... Vsi ti cilji so izjemno pomembni.

Narobe pa je, da se tak žargon hote ali nehoti prenaša tudi v industrijska tehnološka poročila. Tehnologi so začeli tako kot politiki uporabljati enaka merila za pojme, ki pa so merljivi in se jih da označiti s številkami. V sklepih strokovnih poročil (tudi pri nas) se pojavljajo podobne »politične parole«: ta element močno poslabšuje mehanike lastnosti, postopek močno skrajšuje čas trajanja... nov postopek prinaša ogromne prihranke, nekoliko dvigniti proizvodnjo, pozitivni faktorji itd. Ob vseh teh frazah pa ni števil. Nihče ne pove, za koliko procentov se bo, na primer, proizvodnja dvignila, ali je trditev sploh resnična, s kolikšno verjetnostjo lahko pričakujemo, da bo določen element zmanjšal žilavost in za koliko...

Zaradi takšnega odnosa se prav lahko rodijo Feniji, Obrovci, Körtingi itd.

Ker večkrat tudi ne ločujemo političnih strateških ciljev po njihovi pomembnosti, ki bi jo izrazili s številkami, ampak se zadovoljimo z načelnimi stališči, ustvarjamo ugodna tla za filozofiranje najrazličnejših »novinarjev«, ki bi namesto jeklarne 2 zaposlili 30.000 ljudi, ki bi prodajali računalnike kot solato.

Takšna klima je ugodna tudi za ljudi, ki kupujejo licence, avtoritativno spreminjajo tehnologijo, se odločajo o investicijah na osnovi »dolgoletnih izkušenj«, hvalijo eno in grajajo drugo — spet brez števil. Vse skupaj pa zabelijo še s samoupravljanjem, da je odgovornost čimbolj demokratično porazdeljena med tiste, ki zadeve ne poznajo.

Pri tehnoloških postopkih ne sme biti dogovarjanja. V naravi veljajo pravila, o katerih se ni mogoče dogovarjati, ampak jih je treba le posprejeti, če ne, nas to veliko stane.

Za tehnološko disciplino v Železarni mora veljati stroga disciplina in odgovornost; tehnološki predpisi so zakon, kontrolorji OTK pa njihovi varuhi. Šele ko bo vsak izpolnil svojo nalogo po svojih najboljših močeh in znanju, bomo samoupravljali.

Nekoč sem slišal definicijo, da je računalnik odličen delavec, vendar popoln idiot. Procesni računalnik potrebuje zanesljive podatke, ki jih lahko obdelamo po splošno priznanih metodah. Z izgovori, da podatki niso zanesljivi, da so le hišne številke, si ne more prav nič pomagati. Rezultati bodo neuporabni, če bodo kljub odličnemu programu vhodni podatki pomanjkljivi. Z rezultati obdelave se moramo seznaniti in jih zagovarjati prav vsi — od predsednika PO do zadnjega pomožnega delavca.

Ali sploh smo ZA računalnike danes, ko vsi govorijo o odpravljanju računalniške nepismenosti. Smo, vendar le načelno. Za to nismo pripravljeni nič žrtvovati (morda pa nismo motivirani?). Tečaja v organizaciji ERC o uporabi matematične statistike se je udeležila le tretjina prijavljenih. Med njimi ni bilo tistih, ki bi statistične metode morali poznati, jih zahtevati od sodelavcev in se sami po njih odločati.

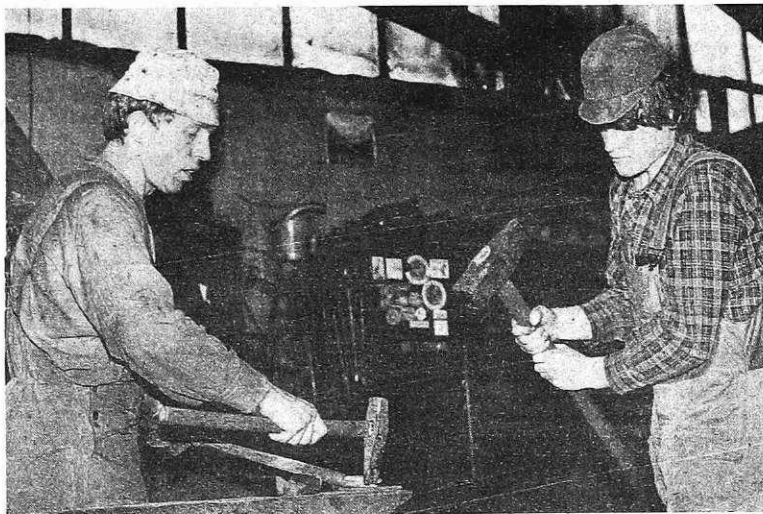
Za uvajanje in uporabo procesnega računalnika je potrebna primerna klima in organiziranost. Predvsem gre za določeno zrelost, ali če hočete, poštenost. Ni junak tisti, ki mu uspe prevarati računalnik, ki mu je, na primer, svetloval, da je treba vreči v peč 400 kg nekega materiala, on pa ga je vrgel le 40 kg in sporočil računalniku, da jih je bilo 400 kg.

Procesni računalnik v jeklarni 2 bo prvi tak aparat, ki bo pomagal delati »poceni šarže«. Koliko ga bomo izkoristili, pa je odvisno od nas vseh in ne le od kvalitete računalnika in od operaterja na računalniku. Prav ta računalnik bo preizkusni kamen naše zrelosti in organiziranosti. Računalnik — tako komercialni kot procesni, naj bi služil za uspešnejše pridobivanje večjega dohodka. Računski center in vsi procesni računalniki, ki jih že imamo in jih še bomo kupovali, so lahko le izvajalci nalog posameznih služb in tehnologov. Le-ti morajo vedeti, kaj hočejo, kaj lahko računalnik da in čemu bo to služilo. Očitno je, da je ključ za vse znanje tehnologov, tako njihovo poznavanje problematike vsakdanjega dela in zbiranja podatkov. Od njih naj bi ob pomoči širšega kroga sodelavcev prišla ideja, kakšen procesni računalnik bi kupili, na katero mesto v proizvodni fazi bi ga vključili in koliko bi to povečalo skupni dohodek.

V naslednjih člankih bomo poskušali na preprost način opisati problematiko procesnega računalnika v naši Železarni. Boljše poznavanje te problematike bo prispevalo tudi k boljšemu razumevanju dela sodelavcev, ki se s tem ukvarjajo.

dr. Božidar Brudar

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradaškja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarka Lilijana Kos, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavke in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Mojstra kovača (foto B. Grce)

RAZISKAVA STALIŠČ DO DELITVE OSEBNIH DOHODKOV

Povod pričujoči raziskavi je pravzaprav izid referenduma, kjer so delavci odločali za ali proti samoupravnemu sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe (dalje SaS DOD). Rezultati glasovanja (za SaS DOD je glasovalo le 39,98 % vseh delavcev Železarne) so bili ocenjeni kot neuspeh, ki zahteva vsestransko analizo vzrokov. Raziskava stališč v zvezi z delitvijo osebnih dohodkov predstavlja osrednji del te analize. Na tem mestu naj pripomnim, da je pri nas ob množici stališč o tej problematiki sorazmerno pichlo njihovo sistematično raziskovanje, kar bi vsaka delovna organizacija lahko koristno uporabila predvsem pri snovanju in spreminjanju sistemov delitve osebnih dohodkov. To je vsekakor boljša pot kot ravnanje po občutku, ki je navadno uspešno le takrat, če ga praktično ne preizkusimo.

Ob sedanjih situaciji v Železarni le še komentar. Kakor je prav in nujno, da so delavci seznanjeni in raz-

pravljajo o delitvi osebnih dohodkov, pa je za organizacijo kaj slabo znanje, če postane delitev osrednji

ali skoraj edini predmet razgovorov, zlasti še tedaj, ko v njih čustvena komponenta prevladuje nad razumsko.

METODE IN TEHNIKE

Upošteva načela konstrukcije vprašalnikov za merjenje in ugotavljanje stališč smo sestavili vprašalnik, ki je moral ustrezati glede:

— aktualnosti problematike in — primerljivosti rezultatov z že izvedenimi raziskavami.

Vprašalnik sestavlja osem vprašanj. Prvo vprašanje meri zadovoljstvo z osebnim dohodkom; odgovoriti je treba na 12 trditev, možni odgovori pa so »da«, »ne« in »?«. Vprašanje je prevzeto iz vprašalnika, ki meri zadovoljstvo z delom. Vprašalnik je v ZDA znan pod oznako JDI, za naše razmere pa ga je prilagodil A. Sabadin v neobjavljenem magistrskem delu (1978).

Drugo vprašanje se nanaša na poglavja SaS DOD in je konstruirano tako, da je možno — na osnovi odgovorov — sestaviti rang najmanj in najbolj spornih poglavij.

Tretje vprašanje meri stališča do veljavnosti (globalne) ocene zahtevnosti del in nalog, četrto pa do bodoče (analitične) ocene zahtevnosti del in nalog. Vprašanje sta povzeta po vprašalniku, ki smo ga uporabili v okviru raziskave o stališčih do nagrajevanja (železarna 1974).

(Nadaljevanje na 6. strani)

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

V sredo, 27. marca, so na dvanajsti seji delavskega sveta delovne organizacije obravnavali trinajst točk dnevnega reda. Osrednji točki sta bili obravnavo poslovnega poročila delovne organizacije za preteklo leto in dolgoročne usmeritve delovne in sestavljene organizacije združenega dela.

Delegati so najprej obravnavali poročilo o izvrševanju sklepov prejšnje seje in ugotovili, da so izvršeni. Seznanili so se tudi s poročilom o stanju gradnje jeklarna 2 in z informacijo, da so posamezne institucije

in organizacije imenovalle svoje člane v projektni svet jeklarne 2. O sestavi in imenovanju predsednika projektnega sveta smo poročali že v prejšnji številki.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ODBOR ZA GOSPODARSTVO OBRAVNAVAL PROBLEMATIKO KVALITETE

V torek, 26. marca, je odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne skupaj s predsedniki odborov za gospodarstvo in tehnologijo TOZD obravnaval problematiko kvalitete in predloge sektorja za tehnično kontrolo in raziskave za izboljšanje kvalitete. Odbor je te predloge sprejel.

V razpravi so se največ časa zadržali pri predlogu, naj bo v mesečni proizvodnji vsake posamezne temeljne organizacije sto odstotna količina I. a proizvodnje in sedemdeset odstotna količina II. a proizvodnje. Reklamirane količine izdelkov naj bi se odštevale od proizvodnje v celotni količini v mesecu, ko je bila reklamacija zaključena. Sklenili so, naj oddelek za nagrajevanje preveri

možnost vključevanja dobrega in slabega dela v sistem nagrajevanja. Strinjali so se tudi, da končne izdelke, ki jih kvalitetna kontrola pred odpremo zadrži, ker ne izpolnjujejo dobavno tehničnih pogojev, lahko TOZD odpremi samo v soglasju z OTK in predhodnim pristankom kupca.

(Nadaljevanje na 7. strani)

ŽELEZARNA IZ DRUGEGA ZORNEGA KOTA

Delavski svet Železarne je na svoji zadnji seji 27. marca obravnaval tudi pripombe k osnutku dolgoročnih usmeritev SOZD Slovenske železarne. Najbolj sporen je bil tisti del besedila osnutka, ki se nanaša na dolgoročne usmeritve Železarne Jesenice. Takole pravi:

»Zato predlagamo, da Železarna Jesenice ne razvija kovinske predelave, marveč vse sile usmeri v kvalitetno metalurško proizvodnjo.« (Osutek, 1.7/II)

Pripombe so se sicer nanašale še na nekatere druge dele besedila, vendar prav ta najbolj očitno kaže na bistvo pripomb, ki smo jih slišali tudi v razpravi. Delavski svet je sprejel pripombe, ki govorijo o tem, da naj bi se Železarna tudi še naprej ukvarjala z nekaterimi vrstami pre-

delave, za nas pa bo najbrž zanimivo spoznati tudi stališče SOZD, kakor ga je v svoji razpravi predstavil mag. Peter Kunc. V nadaljevanju povzemamo nekatere najbolj značilne dele njegove razprave.

»Sugestije glede dopolnitve programa so sprejemljive, mogoče samo malo nerodno formulirane. Žal pa se o nečem ne moremo čisto strinjati.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V MARCU PRESEŽEN OPERATIVNI PROGRAM PROIZVODNJE

Po prvih še nedokončnih podatkih statistične službe smo v marcu presegli operativni program skupne proizvodnje. Izdelali smo 130.603 tone skupne proizvodnje ali 4,6 % več, kot smo načrtovali. Operativnega programa skupne proizvodnje niso dosegli le v TOZD Valjarna debele pločevine (89,3 %) zaradi pomanjkanja vložka in zastojev.

V TOZD Plavž so izdelali 14.866,6 tone grodlja in s tem izpolnili 114,3 % družbenega plana, ki je enak operativnemu programu.

Tudi v TOZD Jeklarna so z 42.823,3 tone vlitiga jekla presegli operativni program za 2,7 %.

V marcu je bilo odpremljenih 34.048 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 99 % nekoliko višjega operativnega programa. Plan odpreme so izpolnili v večini TOZD, težave pa so imeli predvsem v Valjarni žice, Valjarni debele pločevine in Profilarni.

Dokončni podatki za mesec marec bodo objavljeni 18. aprila.

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Tajnik volilne komisije Železarne je prisotne seznanil z izidom referendumu za sprejem predloga samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe ter o ponovnem referendumu v temeljnih organizacijah Valjarna bluming-štel in Vratni podboji za sprejem predloga pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev.

Delegati so se seznanili tudi z očno izida referendumu, ki jo je podal predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Zvone Miklič in se strinjali z ugotovljenimi vzroki.

Sprejeli so tudi predlagane usmeritve za nadaljevanje dela na sistemu delitve po delu omenjenega samoupravnega sporazuma. Usmeritve je podala članica poslovnega odbora Albina Tušar. Delegati so sklenili, naj oddelek za študij dela in nagrajevanje v aprilu pripravi podoben operativni program za izvajanje sprejetih nalog z nosilci in roki. Poslovodni odbor naj imenuje posebno skupino, ki bo opravljala predvsem ali po možnosti samo zastavljene naloge. O teh aktivnostih bodo delavci se obveščeni. V tej številki Železarni kadrovskega sektorja objavlja tudi poljuben povzetek raziskave o nuspem referendumu in omenjene usmeritve.

V nadaljevanju so delegati ugotovili, da so vsi delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti v decembru sprejeli samoupravni sporazum o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje čistega dohodka ter za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v črni in barvni metalurgiji.

V Železarni Jesenice smo več kot mesec dni razpravljali o doseženih poslovnih rezultatih posameznih temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delovne organizacije. Na tej seji so delegati to razpravo zaključili in sprejeli ustrezne sklepe. Pred razpravo je uvodno informacijo o poslovanju podala članica poslovnega odbora Jelka Vidali. Delavski svet je ugotovil, da so vse temeljne organizacije in delovne skupnosti poslovno poročilo obravnavale in potrdile. Obravnaval ga je tudi odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarni ter uskladi priporočila ob po- prejšnje obravnave. Delavski svet je sprejel ugotovitev odbora, da sedan- nja oblika poslovnih poročil omogo- ča vsem delavcem celovito informi- ranje o doseženih poslovnih rezul- tati, zato vsebinsko poslovnih poročil ni potrebno spreminjati. Delavski svet je poslovno poročilo delovne or- ganizacije za preteklo leto potrdil. Ugotovil je tudi, da smo z izvaj- njem programa ukrepov za odpravo motenj v poslovanju Železarni v ob- dobjih od junija do konca leta prihr- anili 755.304.559 dinarjev ali 20,56 % nad planirano vrednostjo 600 mio din. Kadrovskega sektorja so zadovol- jili, da do naslednje seje delavskega sveta pripravijo poročilo o uspehih akcije prostovoljnega dela železarjev.

Strokovna služba je delavskemu svetu predložila v obravnavo in spre- jem tudi predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1985. Pred obravnavo na seji delavskega sveta je o predlogu delitve tekla široka razprava, v kateri so sodelovali člani predsedstva sindikata, izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata, odbor za kadre in družbeni standard, v javni razpravi pa zbori delavcev in delavski sveti. Delavski svet je predlog delitve sklada skup- ne porabe sprejel z naslednjimi do- polnili:

— V točki 2.3. — izplačila ob upo- kojitvi — naj se upoštevajo določila veljavnega samoupravnega sporazu- ma. Osnova naj se spremeni s 25.000 na 27.222 din. Predvidena vsota tako zadošča za 184 upokojenčev. Če bo upokojenčev več, se bodo odpravni- ne izplačevale iz tekoče ustvarjenih sredstev za osebne dohodke.

— V točki 3.3. se bosedilo dopolni z »stalna akcijska konferenca ZK«.

— Pri združevanju sredstev za praznovanje dedka Mraza, za orga- nizacijo mladinskih delovnih brigad in pri prispevku za delo krajevnih skupnosti bomo upoštevali poprečno število zaposlenih v letu 1984.

Sprejel pa je tudi naslednje skle- pe:

— Izvršni odbor konference os- novnih organizacij sindikata naj iz- pelje akcijo za spremembo delitve regresov in jubilejnih nagrad v na- slednjih letih. Jubilejne nagrade naj bi delavci prejeli za deset, dvajset in trideset let dela, kar je v skladu z družbenimi usmeritvami. Regrese naj bi delili glede na dohodek na družinskega člana.

— Strokovna služba naj v sodelo- vanju z izvršnim odborom konfere- ce osnovnih organizacij sindikata preveri možnost drugačnega obliko- vanja in obravnave predloga sklada skupne porabe. Za posamezne na- mene naj bi se delitev opredelila v deležih že v planu, dosežen rezultat, pomnožen z opredeljenim deležem, pa bi predstavljal končno delitev.

— Ob sprejemanju delitve sklada naj bo v prihodnje poraba v prejš- njem letu prikazana z indeksi, poda- na naj bodo tudi poročila društev in organizacij o porabi teh sredstev.

Kadrovskega sektorja — oddelek za družbeni standard naj realizira spre- jeto delitev sklada.

Delavski svet je potrdil tudi elabo- rat komisije za popis denarnih sred- stev, terjatev in obveznosti ter sred- stev in virov sklada skupne porabe pri združenih sredstvih Železarni na dan 31. decembra 1984. Potrdil je tudi odpis nedvigljivih osebnih do- hodkov iz leta 1981 in dal soglasje za prekinjbo teh sredstev.

Pod četrto točko dnevnega reda je delavski svet najprej sprejel ugotovi- teni sklep, da so vsi delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti sprejeli rebalans gospodarskega načrta. Po- trdil je finančni načrt, ki ga je sektor za ekonomiko in organizacijo — od- delek za ekonomske analize in plani- ranje preračunal po novih določilih zakona o ugotavljanju in razporeja- nju celotnega prihodka in čistega do- hodka ter spremljajočih zakonih. Omenjeni oddelek naj finančni načrt posreduje vsem temeljnim or- ganizacijam.

Precej časa so namenili obravnavi dolgoročnih usmeritev razvoja delo- vne organizacije in SOZD Slovenske železarni. Delavski svet je sprejel dolgoročne usmeritve delovne or- ganizacije in se strinjal s predlogom, da se peto poglavje dopolni s podpo- glavjem finančne usmeritve. Za kon- kretizacijo oziroma izdelavo dolgo- ročnega plana je imenoval posebno skupino: Martin Šketa, Maruša Drole, Janko Perne, Franc Vičar, To- maž Ravnik, Zdravko Črv, Stanko Čop, Jože Kramar, Valentin Markež in Janez Komel. Pri izdelavi dolgo- ročnega načrta naj komisija v skladu z razvojnimi možnostmi upošteva pri- pombe delavskih svetov TOZD in de- lovni skupnosti.

Dolgoročne usmeritve sestavljene organizacije je sprejel s pripombo, naj se določena poglavja v posamez- nih alinejah dogradijo z naslednjimi dopolnitvami:

— Železarna Jesenice bo razvija- la kvaliteto metalurško proizvodn- jo in predelavo tretje in četrte stop- nje.

— Poleg višje stopnje predelave in kvalitete bo načrtovala tudi večjo finalizacijo svojih izdelkov.

— Razvijala bo dejavnost na po- dročju lastnega znanja in izkušnji, predvsem tehnologije in metalur- ških proizvodnih naprav.

— V okviru sestavljene organiza- cije je potrebno iskati možnosti spe- cializacije proizvodnega programa.

— Več pozornosti bo Železarna namenila finalizaciji odlitkov.

— Širše bo potrebno obdelati po- dročje energetike.

— Dogovoriti se bo treba za enot- nejšo nabavo surovin, starega žele- za, ferolegur itd.

V razpravi je med drugimi sodelo- val tudi mag. Peter Kunc, povzetke nekaterih najbolj značilnih delov njegove razprave pa objavljamo v posebnem prispevku pod naslovom Železarna iz drugega zornega kota.

Predstavnik finančno računovod- skega sektorja je nato pojasnil spre- membe pri najetju blagovnega kre- dita SAL, o čemer je delavski svet sklepal na seji 22. novembra lani. Delavski svet je predlog sprememb potrdil.

Obravnaval in sprejel je tudi načrt informativno propagandne dejavnosti, program dejavnosti na področju splošne ljudske obrambe in družbe- ne samozastite za leto 1985 ter ime- noval odbor za informativno propa- gandno dejavnost.

Odsek za ekologijo dela in varstvo okolja ter komisija za varstvo okolja v Železarni sta pripravila poročilo o dejavnosti na tem področju. (Glej članek: Veliko ekoloških uspehov, vendar tudi težave). Delavski svet je sklenil, naj se povzetek poročila ob- javi v Železarni. Poslovodni odbor naj v roku enega meseca sprejme odločitev o dokončni razrešitvi lužil- nice v Železarni. Komisija naj vsako leto pripravi tudi program nalog, jih finančno ovrednoti, konkretizira z ro- ki in nosilci in z gospodarskim načr- tom predlaga v sprejem. Odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarni naj predlaga rešitev naj- nujnijših nalog, ta pa naj v okviru možnosti zagotovi finančna sred- stva.

V aprilu poteče organom upravlja- nja v Železarni dvoletni mandat, za- to je delavski svet na tej seji razpi- sal volitve. V vseh temeljnih organi- zacijah in delovnih skupnostih bodo volili 23. aprila 72 delegatov delav- skega sveta Železarni, 24 članov v or- bor posebne finančne službe, 24 član- nov v odbor samoupravne delavske kontrole, 529 delegatov v delavske svete TOZD in delovnih skupnosti, 147 članov v odbore samoupravne delavske kontrole temeljnih organi- zacij, 69 članov v skupno disciplin- sko komisijo Železarni, predsednika in 10 podpredsednikov skupne disci- plinske komisije ter 18 zunanjih član- nov z liste zbora združenega dela skupščine občine Jesenice. Na dan volitev bodo na voliščih delovali vo- lilni odbori in komisije, na nivoju de- lovne organizacije pa bo opravljala koordinacijo med TOZD in delovni- mi skupnostmi ter razglasila izid glasovanja volilna komisija Železar- ne v sestavi: Viktor Rakovec (pred- sednik), Janko Kavalir (tajnik) in Bojan Dolinšek (član), z namestniki Igor Logar, Vaso Stana in Ferdo Ki- kelj.

V skladu s pravilnikom za podeli- tev Pantzove nagrade je delavski svet razpisal natečaj za podelitev te nagrade za leto 1985. Oddelek za za- ščitno industrijske lastnine bo razpis objavil v glasilu Železar.

Na predlog izvršnega odbora kon- ference osnovnih organizacij sindi- kata je delavski svet imenoval:

— Jožico Bertalanč in Antona Kurboša v delovno skupino za pri- pravo samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic,

— Franca Ravnika in Borisa Pes- jaka v organe upravljanja zavaroval- ne skupnosti Triglav, Gorenjska ob- močna skupnost Kranj,

— Jožeta Starca za delegata Žele- zarne v delavski svet delovne or- ganizacije Savske elektrarne Ljubla- na.

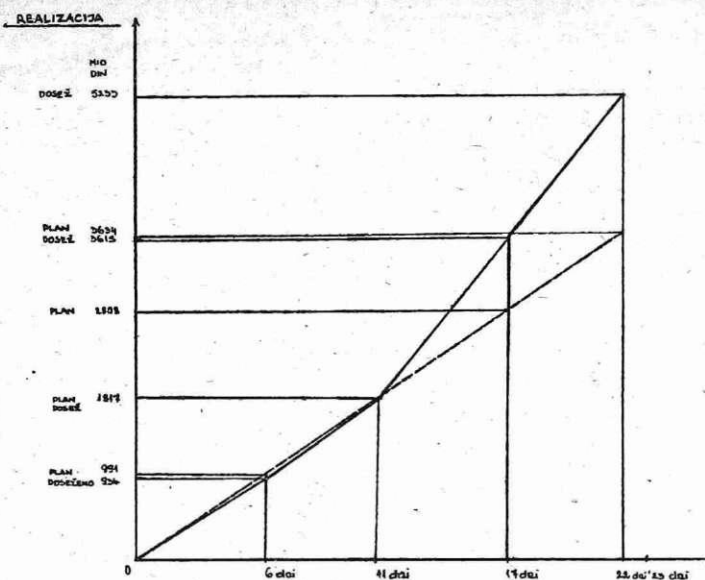
Imenoval je tudi komisijo za izbi- ro kandidata za Pantzovo nagrado, nagrado Novator leta in nagrado za najboljše dosežke na področju var- stva pri delu, humanizacije dela in varstva delovnega in bivalnega oko- lja v sestavi: Henrik Zupan (pred- sednik), Zoran Krejčič, Peter Zbon- tar, Igor Mežek in Aleksander Man- delje (član).

Za prizadevnost pri popravilu re- duktorjev proge Ø 320 v valjarni ži- ce je delavski svet podelil enkratno nagrado v višini 10.000 din trem so- delavcem TOZD Strojne delavnice.

Delavski svet je sprejel tudi pobu- do delegacije TOZD Plavž, da se go- tovinski del izplačila osebnih dohod- kov poviša na 10.000 din. Oddelek za nagrajevanje naj do naslednje seje preveri možnosti za povišanje in pri- pravi ustrezen predlog.

Ob koncu seje je predsednik de- lavskega sveta Železarni prisotne seznanil, da sta odbora za organiza- cijo 18. tekmovanja kovinarjev Jugo- slavije in odbor za organizacijo 19. tekmovanja kovinarjev Vojvodine podelila Železarni Jesenice prizna- nje za pomoč pri organizaciji teh tekmovanj. Pevsko društvo Vintgar pa je delavskemu svetu Železarni podelilo priznanje in plaketo za akti- vno in uspešno delovanje na kultur- nem področju.

CPSI — Z. V.

IZJEMNO USPEŠNO URESNIČEVANJE CILJA POSLOVANJA

Pri uresničevanju skupnega cilja poslovanja smo bili v marcu izjemno uspešni. Podatki brez zadnjega dneva odpreme kažejo, da bi bil iztržek od prodaje boljši kot v februarju tudi brez upošteva- nja višjih cen, po katerih obračunavamo prodane izdelke od 18. marca naprej.

K dvema uspešnima mesecema dodajamo tako še tretji naj- uspešnejši mesec po rezultatih prodaje. Obeta se nam, da bo po- ravnava gibljivega dela osebnega dohodka večja, kot je bilo pred- videno. Tako bo zaradi preseženih 4 milijarde din realizacije mese- čna stimulacija 7000 din na delavca, poravnava gibljivega dela pa bo najbrž ta znesek preseгла. Ker bo izplačilo poravnave skupaj z osebnim dohodkom za marec, lahko 15. april pričakujemo z manj črnogledosti kot plačilni dan za februar.

Oddelek za nagrajevanje

ŽELEZARNA IZ DRUGEGA ZORNEGA KOTA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Veliko bolj kot o tem, kako bo- mo leta 2000 oskrbljeni z osnovnimi surovinami, moramo razmišljati o tržišču za naše izdelke. Nekateri stvari se bodo, kot kaže, močno spre- menile, zato moramo v naših doku- mentih posvetiti več pozornosti pro- daji izdelkov kot nabavi surovin.

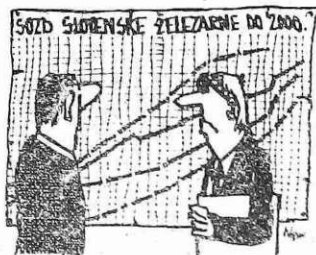
V razpravi je bilo slišati tudi pri- pombo, da so programi preveč sploš- ni. Peter Kunc odgovarja:

»Vprašanje je, ali so usmeritve SOZD lahko tako trdne in ali so la- hko bolj konkretne. Nekateri zahteva- jo večjo konkretnost. Prva stvar, ki izhaja iz celotnega dokumenta, kaže, da so te usmeritve celo preveč kon- kretne in da so Slovenske železarni kot celota tudi še leta 2000 usmerje- ne v proizvodnjo jekla. Ob gradnji jeklarne 2 in nekaterih spremljajo- čih investicijah je povsem razumlji- vo, da Železarni Jesenice primanjku- je kakršnegakoli dinarja za druge stvari. Amortizacija ne omogoča raz- širjene ampak samo enostavno re- produkcijo, kar pomeni, da moramo ostati na tistem, kar že imamo. Zato bo Železarna še naprej ostala osno- vna proizvajalka metalurških izdel- kov in nima ambicij po večji prede- lavi.

Analize možnosti prodaje izdelkov kažejo, da se moramo držati jekla. Zato je taka ugotovitev zapisana tu- di v osnutku dolgoročnih usmeritev in zato jo tudi podpiramo. Predelava pa le tam in toliko, kjer imamo pred- nost. Za Verigo je, na primer, značil- na predelava žice, vendar na tem po- dročju ne more biti več konkuren- čna, zato se bo usmerila predvsem v pnevmatiko in hidravliko. Na Jese- nicah pa bo najbrž treba nekaj nare- diti z elektrodami.

Žal pa se zdi, da na Jesenicah ne verjamejo v programe razvoja Žele- zarne in da so pripravljeni podpirati vsak program, ki je zunaj Železarni.

Danes nam organizacija omogoča, da z istimi osnovnimi sredstvi, z istim številom ljudi in ob istem zna- nju proizvedemo bistveno več in bo- lje. Tako po posameznih TOZD kot tudi znotraj SOZD lahko skupni učni- nek bistveno povečamo. Seveda pa so prisotne tudi ambicije vsake posa- mezne delovne organizacije, da gre v področje, ki je zanjo donosno, če- prav istočasno povzroča težave osta- lim.

Ne skrbil!
Do takrat bova že upokojenca!

Prav tu bi moral nekaj narediti SOZD, to je prav gotovo naša nalo- ga. Če ne bomo, smo krivi. Ni dovolj, če se samo trudimo. Lahko pa ugotovi- mo, da smemo pričakovati večjo pripravljenost za usklajevanje. Koli- ko bomo uspeli, je odvisno tudi od je- seniške železarni.

V razpravi o osnutku dolgoročnih usmeritev člani delavskega sveta Že- lezarni kajpak niso mogli mimo ka- drovske problematike. Božo Pančur je omenil razpravo o skrajševanju delovnega časa in uvajanju četrte iz- mene. Peter Kunc zavrže tak način reševanja nezaposlenosti.

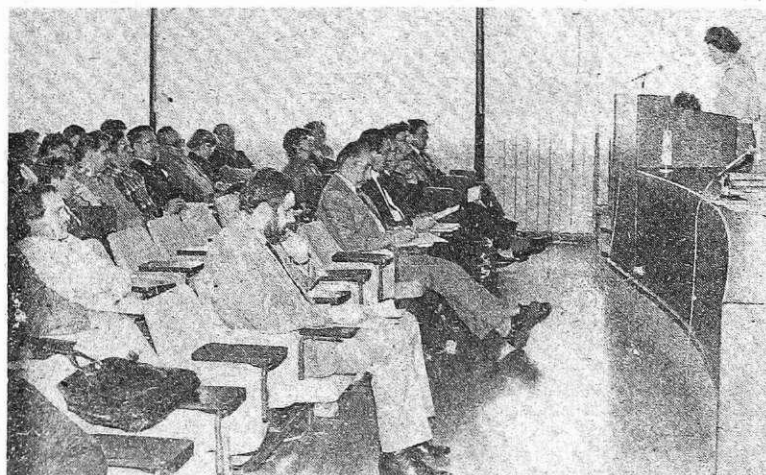
»V Jugoslaviji imamo trenutno mi- lijon delavcev na začasnem delu v tujini, 1,5 mio brezposelnih in še mi- lijon navidezno nezaposlenih, zato je razumljivo, da nekateri razmišljajo o 6-urnem delavniku. Ampak s tem ne bomo rešili ničesar, produktiv- nost se s tem ne bo prav nič poveča- la. Če pa za prehod na 6-urni delav- nik potrebujemo investicije, vemo, da denarja nimamo. Najprej mora- mo razmišljati o tem, kako bi pogna- li II. in III. izmeno in se odpovedati samo dopolnaskemu delu. Ne mo- remo samo skrajševati delavnika, treba je humanizirati delo. Investici- je, ki jih imamo, je treba uporabljati tudi v II. in III. izmeni.

Jugoslavija se bo leta 2000 znašla v težkem položaju in Slovenija v nič lažjem. Ko razmišljamo o usmerit- vah do leta 2000, moramo razmišljati predvsem o tem, kakšna bo takrat gospodarska struktura v Sloveniji in Jugoslaviji, ne pa, kako bi bilo do- bro, če bi bilo. Če nimamo pogojev za razvijanje osnovne metalurške dejavnosti, moramo od te počasi od- stopati. Slovenske železarni v celoti gredo v to smer. Najbolj kapitalne investicije odlagamo. Poslavljamo se od tega, da bi morali še naprej razvi- jati transport, koksarne, rudnike, uvajamo pa proizvodnjo na osnovi jeklenega odpadka.

Na razpravi je bilo večkrat ome- njeno tudi pisanje Informativnega fužinarja o problemski konferenci SOZD, ki je bila 1. marca na Jese- nicah. Slišati je bilo glasove začudenja nad ravnskimi komunisti, ki so še vedno pripravljeni pogrevati vpraša- nje jeklarne 2, zato bo nemara prav, da povzamemo najbolj kritične pri- pombe na račun naše železarni tudi za bralce Železarni. Samo za infor- macijo.

»Predstavnik ravnskih komuni- stov-železarjev so izrazili bojazan, da ne bi problemska konferenca na Jesenicah izvenela kot politična podpora jeseniški investiciji. Njena umestnost se jim zdi namreč zaradi velike vrednosti in posledic za celot- no slovensko železarstvo (vpliv na skupno surovinsko in prodajno tržiš- če) se vprašljiva. (Informativni fu- žinar, 15. marec 1985)

pripravil
Borut GRCE

Seja delavskega sveta

(foto B. Grce)

DRUŽBENI NADZOR NAD CENAMI VELIKO MORALNO VPRAŠANJE

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je svojo zadnjo, 45. sejo, namenilo vprašanju delovanja sindikata pri uveljavljanju sistema družbenega nadzora cen, glede na nov zakon in glede na to, da morajo organizacije združenega dela sprejeti nove pravilnike o cenah, ki bi po zakonu morali biti sprejeti že do 1. aprila.

To je eno osrednjih vprašanj, ki že več let buri naše delovne ljudi in občane, kajti cene so neposredno povezane z njihovim standardom, za seboj pa včasih puščajo tudi širše politične in socialne posledice in zato ima pri politiki in sistemu družbenega nadzora nad cenami posebno vlogo in odgovornost sindikat. V predlogu in dokončni formulaciji sklepov centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije o uresničevanju vodilne vloge in krepitvi idejne ter akcijske enotnosti ŽKJ, kakor tudi v osemmesečni javni razpravi o predlogu sklepov, so oblikovali sklepe, ki obvezujejo komuniste, da so odgovorni za uveljavljanje celovitih ukrepov za uresničevanje protinflacijskega programa. Jugoslovanski komunisti so svoje ugotovitve in naloge v zvezi s politikom cen opredelili takole:

»Nesprejemljiva je usmeritev, da neracionalno uporabo zmogljivosti, nizko storilnost in slabo organizacijo proizvodnega dela ter s tem povečane proizvodne stroške pokriva s povečanjem cen. Centralni komitej poudarja družbene dolžnosti in odgovornost pristojnih organov za to, da brez omahovanja gospodarsko in zakonsko ukrepajo proti vsem, ki povečujejo cene mimo gospodarskih meril in v nasprotju s sprejeto gospodarsko politiko. Še posebej je treba ukrepati proti tistim, ki tako ravna zaradi svojega monopolnega položaja, zapiranja in razbijanja enotnega jugoslovanskega trga.

Nedopustno je, da odločitve o cenah sprejemajo poslovodne strukture mimo samoupravnih organov, zunanji vplivi delavcev in brez upoštevanja širših političnih in socialnih posledic. Komunisti v delegatskih skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti, v zbornicah in drugih gospodarskih asociacijah morajo pri dogovarjanju in dajanju soglasja za povišanje cen upoštevati tudi njihov vpliv na standard delovnih ljudi in občanov. Za vsako takšno povečanje cen je treba dati stvarno razlago. Pri vsem tem ima posebno vlogo in odgovornost sindikat.

Na seji predsedstva republiškega sveta ZSS so v razpravi in sprejetem dokumentu, ki je podlaga za delovanje sindikatov pri uveljavljanju družbenega nadzora nad cenami, to vprašanje povezovali z uveljavljanjem samoupravnih proizvodnih odnosov. Kjer sindikat, čeprav je ustavno soodgovoren, ni pripravljen na dosledno bitko za uveljavljanje ustavnega položaja delavcev v združenem delu, ne bo mogel uveljavljati sprejetega zakona o sistemu družbenega nadzora nad cenami. Novi zakon ima izredno velik pomen za obvladovanje cen in onemogočanje vzrokov inflacije. V sindikatih bi se morali zavedati, da kdor odloča o cenah, odloča tudi o bistvenih sestavnih pogojih gospodarjenja, kdor pa odloča o dohodku, ima v bistvu v rokah samoupravljanje. Če se odloča o cenah mimo delavcev in združenem delu, potem ne moremo govoriti o socialističnem samoupravljanju. Seveda pa odločanje o cenah ne pomeni samo pravice do povečevanja cen, temveč tudi dolžnost in veliko odgovornost za organizacijo združenega dela oziroma delavce, da iščejo možnosti za večji dohodek v združevanju dela in sredstev, v racionalnejši in bolj organizirani proizvodnji ter v zmanjševanju stroškov in še predvsem za gospodarno uporabo energije in surovin.

Družbeni proizvod, merjen na zaposlenega po stalnih cenah, tudi v naši republiki pada. To pa pomeni, je bilo rečeno na seji, da če manj proizvedemo in manj ustvarimo, pri tem pa želimo vsaj do neke mere držati isto porabo, ni potrebno biti

posebno pameten, da ugotoviš, kje so vzroki za takšno gibanje cen. Najpogostejše pa se ne zavedamo, da dviganje cen udari nazaj. Če že ne drugače, pa zaradi manjšega povpraševanja naraščajo zaloge, kar se na nekaterih področjih že kaže, seveda pa visoke cene prizadenejo tudi delavce same kot potrošnike. Z naraščanjem cen pa se mnogokje prikriva tudi neučinkovitost in slabo gospodarjenje ter povečevanje osebnih dohodkov. Nikakor ne bi smeli vse krivde za inflacijo naprtiti cenam, kajti tudi usmeritev v realne obrestne mere, v realni tečaj dinarja deluje povratno in vpliva na inflacijo oziroma na cene.

Zato je nov zakon o sistemu družbenega nadziranja cen, ki je bil uveljavljen s 1. januarjem 1985, pred sindikate postavil nove neposredne naloge in možnosti. V zvezi s tem se v sindikatih morajo uveljaviti in dograditi odnosi, da se bo vloga delavcev bistveno spremenila pri odločanju oziroma načrtovanju politike cen v okviru dohodkovnih odnosov, pri oblikovanju cen v posamezni organizaciji združenega dela in pri njihovih medsebojnih odnosih. Kajti še vedno so prisotni dvomi o tem, ali bi bilo umestno, možno in tudi pametno zaupati delavcem odločanje o cenah. Nasproti tem dvomom bi seveda lahko takoj postavili tudi protivprašanje: ali je bilo dosedanje odločanje o cenah, največkrat mimo delavcev, v strokovnih službah in poslovnih organih vselej umestno in pametno. V zvezi z odločanjem pa nikakor ne bi smeli zanikati in zmanjševati pomembnega, odgovornega in zahtevnega dela strokovnih služb in vlog različnih organov, ki so jim z ustavo in zakoni naložene v določeni primerih konkretne naloge pri oblikovanju politike cen, usklajevanju razmerij med cenami in drugo v sistemu družbenega nadziranja cen.

Sindikati bodo pri svojem delovanju in uveljavljanju novih odnosov pri oblikovanju novih samoupravnih splošnih aktov, ki jih narekuje delavec v temeljnih organizacijah združenega dela drugi člen zakona o sistemu družbene kontrole cen, upoštevali izkušnje in nekatere konkretne rešitve v minulih letih, tako dobre kot tudi slabe, katerih ne bi smeli ponavljati.

V že omenjenem gradivu predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so posredovane tudi

ocene samoupravnih splošnih aktov o cenah v 70 delovnih organizacijah in okoli 250 temeljnih organizacij gospodarstva, sprejetih na osnovi prej uveljavljenega zakona, ki so omogočale tudi nekatere ploskovite. Ob enem pa predlagajo enake ali drugačne rešitve za nove samoupravne akte, kar bo sestavljalec novih aktov v veliko pomoč, predvsem pa osnova za delovanje sindikatov pri sprejemanju novih samoupravnih aktov o cenah. Celotno gradivo je bilo objavljeno v tretji številki Sindikalnega poročevalca 21. marca.

Praviloma bi v naši Železarni vsaka temeljna organizacija in celo nekatere službe (npr.: ERC) morala imeti svoje pravilnike o cenah, kajti merila, kazalci in postopki za oblikovanje cen, čeprav bodo marsikje zelo podobni, se bodo vendarle v določenih primerih razlikovali. Seveda pa bodo lahko enaka splošna določila in določila, ki bodo opredeljevala pravice in odgovornosti organov upravljanja in poslovanja. Glede na to, da bodo proti organizaciji združenega dela uvedene gospodarske in zakonske sankcije, če ne bodo pri cenah upoštevale gospodarskih meril in sprejete gospodarske politike, bodo pravilniki morali določiti, poleg drugega, tudi odgovornost poslovnih organov za verodostojnost, točnost in resničnost podatkov, ki utemeljujejo drugačne cene, kakor tudi to, da so poslovni organi tudi po tem, ko delavski svet sprejme odločitev, še naprej odgovorni za posledice odločitev, če bi se izkazalo, da v predlogu niso upoštevali vseh takrat znanih okoliščin (kazalcev, meril in podobno), seveda tudi ob konkretni navedbi sankcij, ki izhajajo iz tega.

Sodeč po tem, da je bilo gradivo s seje predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o cenah, oziroma novem zakonu o sistemu družbenega nadziranja cen, uveljavljenem s 1. januarjem 1985, objavljen v Sindikalnem poročevalcu 21. marca (v Železarni dobimo Delavsko enotnost štiri do pet dni po izidu), marsikje novih pravilnikov še niso sprejeli, čeprav je v sklepih tega organa navedeno, da bi morali biti sprejeti do 1. aprila. Zato je prav gotovo tudi upravičena bojazen, da jih bodo marsikje, tako kot prejšnje, sprejemali po hitrem postopku, da bi zadostili zakonu, ne pa tudi duhu zakona. Zato bi se morali sindikalni aktivisti z gradivom s seje predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije temeljito seznaniti, da bi sindikalne organizacije lahko tvorno sodelovale pri oblikovanju novih pravilnikov o cenah.

PRESKRBA S PREMOGOM ODVISNA OD SOVLAGANJA

Delegati temeljnih organizacij Železarne in delegati zunanjih organizacij, ki so članice Energetske skupnosti Gorenjske, so 27. marca obravnavali gradivo za četrti sejo skupščine energetske skupnosti za območje občin Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin.

Osrednja tema je bila razprava o preskrbi s premogom v letošnjem in naslednjih letih. Že nekaj let zapored raste povpraševanje po premogu, zlasti odkar je cena tekočih goriv začela močno naraščati. Manjkajoče količine je Merkur nadomeščal z nakupi v SR BIH in deloma v SR Srbiji. Rudniki obeh republik pa so vsa leta pogojevali svoje dobave z zahtevami po sovlaganju. Višina zahtevanih sredstev se je določala na tono premoga vsako leto na novo z aneksom k samoupravnemu sporazumu o združevanju sredstev. Da bi Gorenjska dobila potrebne količine premoga, je Merkur v letih 1981–1984 združeval sredstva za razvoj bosanskih rudnikov. Sredstva je Merkur pridobil z najemanjem kreditov. Razlike med obrestnimi merami, ki so jih priznavale banke in rudniki, so bremenile Merkur. V letu 1984 je Merkur začel zbirati za plačilo svojih obveznosti sredstva tudi od kupcev, prvotno po 500 dinarjev od tone, kasneje (od 1. aprila 1984) pa po posebnem republiškem odloku v višini 8% cene premoga. Ta način od 1. aprila 1985 zaradi novih predpisov ni več mogoč.

Za nemoteno preskrbo Gorenjske bo letos treba združiti približno sto milijonov dinarjev. Delovna organizacija Merkur ni več sposobna prevzemati tako visokih dodatnih obveznosti, zato se je obrnila na vse občine, da preskrbijo potrebna sredstva za združevanje. Letos so tudi slovenski premogovniki postavili zahtevo po sovlaganju v višini tisoč dinarjev od tone premoga. SR Slovenija dobiva iz SR BIH 180.000 do 190.000 ton kvaliteta rjavčevega premoga, ki ga v Sloveniji nikakor ni mogoče nadomestiti. Če ne bo rednega dotoka sredstev za sovlaganje, bo Gorenj-

ska ostala brez premoga.

Ker doslej še ni druge rešitve, je predlagano, da se od 1. aprila 1985 dalje za sovlaganje v premogovnike SR BIH, SR Srbije in SR Slovenije priračuna k nabavni ceni tone premoga tisoč dinarjev, s čimer se je konferenca delegatov v Železarni tudi strinjala.

Konferenca delegatov je obravnavala tudi program dela energetske skupnosti za letošnje leto in ugotovila naslednje:

— ni konkretizirano, kako bomo izvajali program dela za leto 1985 (zato je program bolj podoben programskim usmeritvam),

— ni navedeno, kakšno bo gibanje cen energije,

— energetska skupnost naj predlaga, kaj je treba ukreniti, da bo dokumentacija za gradnjo malih hidroelektrarn mogoče dobiti na enem mestu,

— v program bi morala biti zajeta tudi podražitev premoga od 1. aprila 1985.

Čimprej je treba nadaljevati in dokončati izgradnjo naslednjih naložb (ker se s podaljševanjem gradnje povečujejo stroški): skupina 1: vodi 110 kV, predor Hrušica, RTP 110/20 Jesenice; skupina 2: 2x110 kV daljnovod Moste-Bled za napetosti 35 kV, RTP 400/110 kV Kranj (Okroglo), DV 2x440 kV Beričevo – Kranj (Okroglo), rekonstrukcija 110 kV stikališča v HE Moste.

Delegati so obravnavali še nekaj poročil energetske skupnosti, vendar brez pripomb.

Delegatsko vprašanje konference delegatov se je nanašalo na vlogo energetske skupnosti pri oblikovanju cen energijskih medijev. Odgovor je bil posredovan na seji skupščine 2. aprila.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURSTVA ŽELEZARNE OD 8. DO 14. APRILA

8. aprila, Marin GABROVŠEK, član PO, Bled, Ribenska 8/c, tel. št. 78-157.
9. aprila, Zdravko ČRV, vodja invest. razvoja, Jesenice, Cesta 1. maja 32, tel. doma 2660.
10. aprila, Aleksander KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, tel. št. 81-413.
11. aprila, Franc GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste 22/b, tel. št. 80-333.
12. aprila, Stanko ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90/a, tel. št. 80-036.
13. aprila, Vito GRIČAR, vodja TOZD Valj. deb. ploč., Jesenice, Titova 2, tel. št. 81-279.
14. aprila, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kežarjeva 38, tel. št. 82-118.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure dne naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 8. 4.	ANTON BURJA	DUŠAN ŠMID
TOREK — 9. 4.	FRANC ARNEŽ	IVAN SLAMNIK
SREDA — 10. 4.	MIROSLAV ZUPAN	VLADO REPE
ČETRTEK — 11. 4.	IVAN ŠENVETER	AVGUST NOVŠAK
PETEK — 12. 4.	STANE ERŽEN	ALOJZ SLIVNIK
SOBOTA — 13. 4.	VANDA ENIKO	KLAVDIJ MLEKUŽ
NEDELJA — 14. 4.	BRANE CEPIČ	MIHA ŠLIBAR

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 8. do 13. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš od 13.30 do 15. ure. V soboto, 13. aprila, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30. POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce od 13.30 do 14.30. V soboto, 13. aprila, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

OBVESTILO ČLANOM KOLEKTIVA

Obveščamo vse člane kolektiva, da bomo organizirali prodajo volne za pletenje. Vse podrobnosti bomo objavili naknadno (čas in kraj prodaje), ko bodo zbrane prijave in ko bo ugotovljeno, če je sploh dovolj zanimanja za tako prodajo.

Prodajali bomo volno Gorenjske predilnice Škofja Loka v 15 različnih barvnih odtenkih in dveh debelinah. Volna je pakirana po en kilogram; to je tudi najmanjša možna količina nakupa. Imeni volne sta Zala (tanjša) in Tanja (debelejša), sestava obeh je enaka 45% volne in 55% maklen. Cena volne v redni prodaji je 3520 din, za sindikat pa je odobreno 40% popusta, kar pomeni, da bo en kilogram volne bo stal 2100 din.

Prijave bomo sprejemali do 9. aprila na sindikatu, štev. tel. 3266.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

6. in 7. aprila, Edi CENČEK, Mojstrana, Delavska 11. Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefo. 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65.

V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI z dne 20. marca 1985 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

2. skladiščnik izdajatelj, šifra 5242, 6. ktg., 1 oseba
2. skladiščnik rezervnih delov, šifra 5238, 6. ktg., 1 oseba

POGOJI: dokončana poklicna šola strojne smeri ali trgovska šola in šest mesecev delovnih izkušenj na podobnih opravilih.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku osem dni po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge za nedoločen čas:

- kuharka I., šifra 9518, D-3, 8. kat., 1 oseba,
- vodja kantin, šifra 9017, U-3, 11. kat., 1 oseba,
- gospodar samskih domov in restavracije Žj, šifra 9204, D-3, 6. kat., 1 oseba.

prosta dela in naloge za določen čas 6 mesecev:

- kuharka II., šifra 9519, D-2, 6. kat., 2 osebi

Pogoji:

- ad 1 — poklicna gostinska šola — smer kuhar, dve leti delovnih izkušenj in dvomesečno poskusno delo;
- ad 2 — srednja šola — gostinske, ekonomske ali sanitarne smeri in trimsečno poskusno delo;
- ad 3 — triletna poklicna šola;
- ad 4 — poklicna gostinska šola — smer kuhar in dvomesečno poskusno delo.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor z oznako za TOZD DRUŽBENA PREHRANA.

ŽELEZAR

OBVESTILO UPORABNIKOM VOZOVNIC V MESTNEM PROMETU

Obveščamo vas, da je s 1. aprilom spremenjena veljavnost letnih vozovnic v mestnem prometu.

Od tega datuma dalje ne velja več omejitve glede nedelj in praznikov, zato je mogoče uporabljati vse dni v letu vse vrste vozovnic, tudi tiste z diagonalno črto modre barve.

Oddelek za družbeni standard

TOZD Remontne delavnice

24. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Miha Šlibar je 26. marca sklical 24. redno sejo.

— sklep št. 6.1.: CPSI naj preskrbi od samoupravnih interesnih skupnosti izdelavo poročil o načinu porabe finančnih sredstev v letu 1984;

— sklep št. 6.17. seje DS z dne 19. septembra 1984: Ker od poslovnega odbora še vedno nismo prejeli pojasnila glede pogojev varnega dela v delavnici elektro strojev Jesenice, naj to obravnavajo na odboru samoupravne delavske kontrole Železarne.

Vodstvo gradbeno remontnih delavnic je skladno s sklepom prejšnje seje posredovalo analizo nadurnega dela tesarjev v letu 1984. Zaradi velikega števila intervencij je delavski svet si želel, da se od 1. aprila dalje za tesa: je uvede dežurstvo na domu.

Ugotovili so, da so vse samoupravne delovne skupine temeljne organizacije obravnavale predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1985. Od 512 zaposlenih se je za sprejem izreklo 395 delavcev ali 77,1 %, proti sta bila 2 delavca.

Na seji so bile usklajene in sprejete naslednje pripombe samoupravnih delovnih skupin:

— Tč. 2.3.: Zahtevajo, da se izplačilo ob upokojitvi izplačuje v skladu s samoupravnimi akti.

— Tč. 2.5.: Glede na dodatna sredstva za zobozdravstvene storitve naj se tudi uslužbe izboljšajo (predolga čakalna doba).

— Tč. 5.1.: Od koordinacijskega odbora pri SZDL Jesenice zahtevajo odgovor, ali celotno združeno delo v jeseniški občini plačuje prispevek za praznovanje dedka Mraza. Delavci namreč ugotavljajo, da se denar, ki ga dajejo zaposleni za obdaritev otrok po vzgojnovarstvenih ustanovah, izgublja, saj se ne troši namen-sko za obdaritev.

Na ostale pripombe SDS so delegati prejeli ustrezne odgovore.

Po razlagi so soglasno sprejeli spremembo samoupravnega sporazuma o organizirani prehrani med delom ter spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v Ljubljansko banko, temeljno banko Gorenjske Kranj ter njenega statuta.

Zavrnilo so ugovor delavca tehničnih služb na sklep skupne disciplinske komisije Železarne in potrdili odločbo disciplinske komisije.

Soglasno so sprejeli predlagane sklepe oddelka za nagrajevanje o stimulaciji za doseganje skupnega

cilja poslovanja in povečanju obračunskih postavk.

Pod točko delegatska vprašanja so sprejeli naslednje sklepe:

— Oddelek za industrijsko psihologijo naj v Železarni objavi rezultate raziskave vzrokov neuspešnosti referenduma v razumljivem jeziku.

— Vodstvo TOZD naj od SIS za kulturo zahteva odgovor na naslednja vprašanja: Zakaj je novogradnja kinodvorane naslonjena na fasado gledališča? Ali se zadeva ni dala drugače urediti? Zakaj objekt ni na vzhodni strani gledališča?

— Vodstvo TOZD naj do prihodnje seje pripravi odgovor na vprašanja RTA glede povečanja procenta premij za naslednja dela in naloge: inženir za avtomatizacijo, samostojni projektant elektroopreme, inženir za reparaturno elektroniko RMR, referent za rezervne dele, čistilka.

ZK

24. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice Ivan Kavčič je 19. marca sklical 24. redno sejo. Seje so se udeležili tudi vodja TOZD, delegat odbora samoupravne delavske kontrole, vodje obratov TS, ERD in RTA ter kadrovik. Vse sklepe prejšnje seje so uresničili.

V delovno razmerje so sprejeli sedem delavcev, in sicer za opravljanje naslednjih del in nalog: 3. klepar, 3. ključavničar, elektromehaničar in 4. instalater, na predlog vodij oddelkov in obratovodij pa so bili premešeni trije delavci.

Na objavo prostih del in nalog nadzornik za elektro in mehanska dela se je v roku prijavi 20 kandidatov. Po pregledu celotne dokumentacije so za opravljanje navedenih del izbrali najustreznejšega.

Na objavljeni prosta dela in naloge tesarjev v gradbeno remontnih delavnicah se je v roku prijavil en delavec, vendar ga odbor za opravljanje teh del ni izbral. Prav tako ni ugodil vlozi delavca TOZD Vzdrževanje za prestop v TOZD Remontne delavnice.

V soglasju z vodstvom obrata SRD so sprejeli delavca TOZD Energeti-

ke. Za opravljanje del 3. ključavničarja v montažnem oddelku.

Enajstim delavcem temeljne organizacije so odobrili izredno plačano oziroma neplačano odsotnost.

Odbor je obravnaval vlogo delavca obrata RTA ter soglašal da v letu 1985 lahko opravlja lastno delo izven rednega delovnega časa — orodjarstvo, če ne bo moteno redno delo v Železarni.

Na predlog tehničnih služb je odbor sprejel sklep, da montažo žerjave 120,5 kN x 26 m v TOZD Valjarna bluming štekel izvede pogodbeno 28 delavcev temeljne organizacije.

Seznanjeni so bili z naslednjim priporočilom odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne Jesenice: »Na predlog vodstva TOZD oziroma delovne skupnosti ter strokovne službe naj odbori za delovna razmerja odobravajo največ tri dni izredno plačane-ga dopusta na mesec za študij strokovne literature v študijski knjižnici v Ljubljani delavcem z višjo ali visoko šolo v primeru, ko take literature ni na razpolago v naši knjižnici.«

Pod zadnjo točko dnevnega reda so sprejeli sklep, da se v Železarni objavi razpis za naslednja prosta dela in naloge v obratu RTA: obratni vzdrževalec VMR specialist in instrumentalec specialist.

KZ

Železarski globus

LR KITAJSKA

Kitajski minister za metalurgijo predvideva, da bodo letos v kitajskih železarnah izdelali med 44,5 in 46 mil. ton surovega jekla. Lani so kitajske železarne izdelale 43,36 mil. ton surovega jekla.

ZDA

Tudi v ZDA je energija vedno dražja in zato si prizadevajo znižati njeno porabo. Tudi železarska industrija ni izjema. Ameriški inštitut za železo in jeklo je skupaj z državnim komitejem za standarde razvil posebno tehnologijo za znižanje stroškov pri proizvodnji jekla. Pri tem uporabljajo senzorne. Z njihovo pomočjo so znižali porabo energije in povečali produktivnost. S poskusno proizvodnjo v železarnah v ZDA so letne proizvodne stroške znižali tudi do 240 mil. dolarjev.

Na zadnji seji delavskega sveta so delegati obravnavali tudi poročilo komisije za varstvo okolja. Z njenim predsednikom Janezom Kunstljem smo se pogovarjali o delu komisije in o ekoloških uspehih in težavah naše železarne.

Komisija za varstvo okolja je bila ustanovljena leta 1974, ko so se združili razni odbori za varstvo okolja (odbor za varstvo zraka, voda, ...). Tako smo varstvo bivalnega in delovnega okolja začeli obravnavati celovito, kot neločljivi in med seboj povezani dejavnosti. Komisijo imenuje poslovodni odbor, v njej pa delujejo delavci iz tistih temeljnih organizacij, kjer so ekološki vplivi na delovno in bivalno okolje največji, ter delavci raznih strokovnih služb (tehnična kontrola, ekologija itd.). Ker je v komisiji dovolj strokovnjakov z različnih delovnih področij, lahko s svojimi predlogi in nasveti pomagajo pri reševanju ekoloških problemov.

V zadnjih petih letih smo v Železarni dosegli veliko uspehov pri reševanju ekoloških problemov. Leta 1981 smo za okrog 40 odstotkov omejili emisijo prahu iz jeklarne, ker smo zgradili odpraševalno napravo; zaradi zamenjave mazuta z zemeljskim plinom na vseh pomembnejših agregatih smo za 52 odstotkov zmanjšali emisijo žveplovega dioksida; dograjena sta bila dva odpraševalna filtra, ki izboljšujeta delovne pogoje v valjarni štekel in v brusilnici adjustaže bluming; omejili smo širjenje hrupa v bivalno okolje na dopustne meje pri kompresorjih na energetske postaji Bela, v kisikarni v Podmežakli ter ventilatorjev na stehi hladne valjarne Bela; po dograditvah v letu 1980 je delovanje nevtralizacijske čistilne naprave v hladni valjarni Bela zadovoljivo; uredili smo smotnejše zbiranje odpadnih olj in njihovo prodajo v ponovno rafinacijo ter rešili problem uporabe peletiziranega prahu iz odpraševalne naprave jeklarne.

Zbiranja odpadnih olj smo se lotili zelo sistematično. Naša železarna letno porabi okrog 716 ton različnih olj, v ponovno uporabo pa jih vrnemo približno 130 ton, kar ni toliko pomembno s finančnega kot z ekološkega stališča, saj bi bila drugače lahko podtalnica zelo ogrožena.

Delno smo rešili tudi problem odpadnega naoljenega žaganja, ki ga bodo kot nadomestilo za droben

koks delno porabili v aglomeraciji, delno pa bi ga lahko namenili za široko porabo, če bi ga briketirali. Uporaba naoljenega žaganja in destilacija white spirita (organsko topilo) sta dva primera ekoloških rešitev, ki imajo tudi finančni učinek.

V načrtih za novo jeklarno je varstvo okolja zelo dobro obdelano, zato ne bodo potrebne nobene dodatne gradnje. Ko bo jeklarna 2 dokončno zgrajena, bo tudi ekološko zaščitena, saj je bil ekološki načrt sestavni del te naložbe.

Velika in še nerešena problema sta onesnaževanje Save in sanacija obeh lužnic, ki sta med seboj tesno povezana. Onesnaženost Save je zelo velika, saj je imela Sava lani 40 tisoč ekvivalentov umazanije (en ekvivalent je nesnaga, ki jo v enem letu odvrže en človek). To kaže, da so naša prizadevanja pri varstvu okolja še vedno premajhna, predvsem zato, ker je naša zavest o pomembnosti varovanja okolja in neločljivi povezanosti delovnega in bivalnega okolja še vedno zelo majhna. Tudi v drugih krajih Slovenije namenjajo varstvu voda premalo pozornosti, saj so bile lani slovenske reke tako onesnažene, kot da bi imela Slovenija osem milijonov prebivalcev.

Savo v Železarni najbolj onesnažujeta lužnici na Javorniku in v Hladni valjarni Jesenice, ker regeneracija in nevtralizacija odpadnih voda še nista zadovoljivo rešeni. Tudi delovni pogoji v obeh lužnicah so neznosni, zato je potrebna takojšnja in celovita rešitev tega problema.

Odločiti se moramo tudi, kako bomo rešili problem odpadnih oljnih gošč in emulzij, ki zaradi velike količine že ogrožajo normalni potek proizvodnje.

Za lepše okolje lahko veliko storimo tudi sami, če se bomo nehali slepiti, da nas nič ne briga, kaj se dogaja v Železarni, ko smo doma in obratno in se ne bomo zgrajali nad nesnago, ki visi ob bregovih rek, če smo jo pred nekaj meseci sami odrgli. Skratka, potrebno bo več načrtne dela in odkritih pogovorov ter manj dvoličnosti.

Lilijana Kos

TOZD Žebljarna

16. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V TOZD Žebljarna je bila v sredo, 27. marca, 16. redna seja odbora za delovna razmerja, ki jo je vodil namestnik predsednika Simon Bedene.

Ugotovili so, da so vsi sklepi prejšnje seje izvršeni, oziroma se izvajajo, razen drugega sklepa, ki se nanaša na prestop dveh delavcev v drugo TOZD. Oba delavca sta preklicala izjavi in ostala še nadalje v TOZD Žebljarna.

Kadrovica je podala kadrovsko problematiko oziroma odsotnost v mesecu januarju in februarju 1985.

Razporedili so tri delavce na nova delovna mesta in ugotovili, da bo potrebno iskati novega delavca za nasipanje žebeljev, ker dosedanjí odhaja v JLA.

Odobrili so tri dni odsotnosti delavki, ki se je udeležila razgovora o sodelovanju mladinskih organizacij Železarne Jesenice in Krušik Valjevo v Valjevu. Odobrili so tudi dan odsotnosti delavcu, ki je sodeloval na prireditvi Planica 85 kot merilec, ni-šo pa mogli odobriti odsotnosti delavcu-kegljaču na asfaltu, ker je štelo dni za ta namen že izkoriščeno.

Obravnavali so d'e prošnji za sprejem v delovno razmerje, a so ju zavrnili, ker zaen'at ne potrebujemo novih delavcev.

Obravnavali so informacijo ka-

drovskega sektorja o tečaju za pridobivalce in predelovalce kovin ter livarje. Iz TOZD Žebljarna se bodo tečaja udeležili trije delavci. Odbor jim je odobril predlagane ugodnosti, kot je zamenjava dneve dvakrat tedensko, plačilo šolnine, študijski dopust na dan izpita ter bon za malico na dan pouka.

Potrdili so samoupravni sporazum o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja v občini Jesenice s pripombo, da je 2. točka 3. člena zelo pomembna za TOZD Žebljarna, ker se nanaša na nadpovprečno rast zaposlovanja tistih organizacij, ki intenzivno usmerjajo in povečujejo proizvodnjo za izvoz na konvertibilno področje. Odbor pričakuje od kadrovskega sektorja, da na osnovi tega sporazuma ne bo več dileme, kdo ima prednost pri zaposlovanju novih delavcev.

Na koncu seje je vodja TOZD član odbora seznanil s reklamacijo ameriškega kupca All American, ki zahteva izboljšanje programa kontrole kvalitete, da bodo žebli izdelani v skladu z ameriškimi predpisi.

M.

PREGLED SESTANKOV SDS

Z današnjimi povzetki iz zapisnikov SDS delovne skupnosti EK-TKR-NG zaključujemo s februarjskimi zapisniki in obenem pričujemo objavljati povzetke sestankov SDS v mesecu marcu. Osrednja točka programa samoupravnih aktivnosti v marcu je bila vsakekor delitev sredstev sklada skupne porabe, poleg predloga za usklajevanje višine osebnega dohodka in seveda priprav na volitve. Ker pa je dogovorjeno, da bo pripombe oziroma stališča SDS v zvezi s predlogom delitve sklada skupne porabe analizirala, komentirala in tudi odgovore na vprašanja pripravila strokovna služba in analizo objavila v Železarni, (Božo Pančur, oddelk za družbeni standard), teh pripomb v pregledu ne bomo povzemali. Prav tako ne bomo povzemali pripomb pregleda zapisnika zadnje seje SDS, oziroma opozoril SDS v zvezi s še nerešenimi zadevami, oziroma z vprašanji, na katere SDS niso prejele odgovorov ali pa so prejele pomanjkljive odgovore, ker je bila tudi o tem na CPSI že izdelana posebna analiza — tako na osnovi februarjskih kot marečevskih zapisnikov SDS — ki jo morajo, po sklepu delavskega sveta železarne 4.1.12. z dne 14. februarja 1984, obravnavati in do te problematike zavzeti določena stališča delavski sveti, odbor za informiranje, odbori samoupravne delavske kontrole ter sindikat. Tako

bo »Pregled« bistveno krajši kot sicer, ponekod pa se bomo omejili tudi samo na naštevanje SDS, ki so poslane zapisnike.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje, organizacija dela, energetske gospodarstvo, raziskovalni oddelk, kontrola kvalitete, mehanska preizkuševalnica, mehanična delavnica OTK, glavni laboratorij, spektrokemični oddelk, tehnološki laboratorij, laboratorij za vhodno kontrolo surovin, kemični laboratorij HVB, OI, IR in OSMP, operativna novogradnja in oddelk za operativno planiranje proizvodnje. SDS organizacija dela meni, da je dolgoročno usmeritev Železarne v proizvodnjo osnovnih metalurških izdelkov poslovno lahko zelo rizična, da pa glede na srednjeročno usmeritev v izgradnjo jeklarne 2 trenutno niti nimamo možnosti niti sredstev za drugačno usmeritev. Hkrati pa dodaja, da bodo po izgradnji in odplačilu jeklarne 2 tudi možnosti za prehod na čimvišjo stopnjo predelave osnovnih metalurških izdelkov. SDS energetske gospodarstvo v zvezi z dolgoročnimi usmeritvami SOZD SZ med drugim opozarja, da »Železarna razpolaga s primernim kadrovskim potencialom, kar omogoča široko ekspanzijo na tržišče tudi na področju intelektualnih storitev«. Zaustavila se je tudi ob vprašanju preskrbe z energijo (dolgoročne usmeritve Železarne), pri čemer opozarja na »ekonomsko silno neugodno projekcijo zagotovitve električne energije z lastnim toplarniškim načinom proizvodnje pare in električne energije«. Njihov komentar: »V času, ko odpade na kotlih kot gorivo plavžni plin, pomeni kurjenje parnih kotlov z mazutom in zemeljskim plinom uporabo zelo dragega goriva za proizvodnjo pare in s tem ekstremno visoko ceno električne energije. Menimo, da je ta del ekonomsko premalo proučen«. SDS raziskovalni oddelk v zvezi s poslovanjem v lanskem letu ugotavlja, da narašča število reklame-

cij naših izdelkov, za katere je do določene mere kriva tudi slabša oskrbljenost TOZD s primernimi surovinami. Zato menijo, da bi bilo treba poskrbeti za boljše oskrbo s surovinami, neprimerne surovine pa bi bilo treba dosledno reklamirati in zavračati. SDS opozarja tudi na določena neskladja med usmeritvami razvoja SOZD SZ in ŽJ: »V osnutku, ki obravnava razvoj ŽJ je jasno opredeljen razvoj žične valjarne in livarne na Jesenicah, v osnutku SOZD pa je razvoj teh dveh TOZD vprašljiv. Osutek SOZD nadalje predvideva ukinitve valjanja debele pločevine v Valjarni debele pločevine in valjanje le-te na bluming valjavniški napravi. Mnenje delovne skupine je, da je obstoj valjavniških kapacitet v Valjarni debele pločevine urejen (V osnutku usmeritev ŽJ je tudi predviden), zato je nesmiselno načrtovati, da bi v obstoječi Valjarni debele pločevine opravljali le adjustiranje in toplotno obdelavo pločevine.« Tudi na sestanku SDS kontrola kvalitete se je v razpravi o poslovanju v lanskem letu omenjalo vprašanje porasta reklamacij (po številu in vrednosti). Kot ugotavljajo sta najpogostejši napaki zlasti slaba površina in nehomogenost. »Razprava je pokazala,« pravijo, »da so to napake, še posebno to velja za homogenost, ki jih je z upoštevanjem predpisane tehnologije, vestnejšim delom delavcev in večjo prisotnostjo kontrole, mogoče pomembno zmanjšati.« SDS spektrokemični oddelk na zaključni račun sicer nima pripomb, moti pa jih postavka »gradbena dela za kino RADIO«, ker jim ni jasno, kaj pomeni. Ta postavka prav tako ni jasna članom SDS tehnološki laboratorij, ki pa hkrati pripominja, da se jim zdi postavka, 209 milijonov din za posojila nerazvitim, visoka. SDS kemični laboratorij HVB je na sestanku 25. februarja opozorila, da imajo klima napravo v okvari že tri tedne. Ob tem dodaja: »RTA nava-ja vzrok, ker ni rešen dotok svežega zraka in je delovanje kislin-skih hlapov ter sajastih atmosfer premočno.« SDS OI, IR in

MDA

Letošnji dan brigadirjev so brigadirji stalne mladinske delovne brigade »Železar« proslavljali delovno, tako kot je to pri njih že v navadi. V soboto, 30. marca, je deset članov te brigade pospravljalo samski dom, ki ga bodo adaptirali. Ta teden od torika, 2. aprila, naprej člani stalne MDB Železar delajo vsak dopoldan v TOZD Elektrode.

SEJA PREDSEDSTVA KS ZSMS ŽELEZARNE

Predsedstvo koordinacijskega sveta ZSMS Železarne je na svoji četrti seji 21. marca obravnavalo predlog vodstva mladinske delovne akcije — priprave na PETEROBOJ 85, ki ga bo letos organiziral Feralit v Žalcu; štafeto mladosti, ki bo 18. aprila v jeniški občini; srečanje z mladimi iz Kruših Valjev; posredovani pa so bili tudi predlogi za podelitev srebrnega in zlatega znaka ZSMS posameznikom in delovnim organizacijam.

OO ZSMS

V TOZD Livarna so imeli mladi svoj redni sestanek. Obravnavali so finančno poročilo in finančni načrt OK ZSMS Jesenice. Evidencialno so mladince za delegate v samoupravnih organih ter se seznanili z mladinsko samopomočjo.

Z. K.

PRIREDITEV GLASBENE MLADINE

Prejšnji teden smo si v okviru Glasbene mladine v gledališču ogledali harfo in jo pobje spoznali.

Harfistka Pavla Uršičeva se je zelo potrudila. Začela je s predstavitvijo oblike harfe; razložila nam je, iz kakšnih materialov je narejena. Povedala je, da se je harfa pojavila v Evropi na začetku 18. stoletja. Zanimala nam je nekaj skladb iz različnih obdobij. Po odzivu mladih poslušalcev sklepam, da je učenec bila celotna predstava všeč. Kot zanimivost je dodala, da je harfa ročno delo, zato zelo draga, saj stane okrog 500 milijonov din in da jih obstaja več vrst.

Ker je instrument tako drag, ga v naših domovih ni. A Pavla Uršičeva ga ima tudi doma, ker je igra na harfo njen kruh.

Nives Lah, 7. b.
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

POMAGAJMO LAČNIM V AFRIKI!

Trda peščena tla. Sonce nad obzorjem. Travnata oaza posušena. Nikjer vode, polj in sočno zelene trave, nikjer žive duše. Le veter, ki prinaša smrt, topel ne hladen. Čudno, grozljivo! Kje so ljudje, ali sploh živijo? Živeti. Kaj jim pomeni živeti? Lakota, pomanjkanje, trpljenje. Pa so vendar ljudje in vendar z muko živijo. Trpljenje je njihovo življenje. Hrane skoraj ne poznajo, voda je sveta. Mati bdi nad svojim prvorojcem, kajti bolezen in smrt ga preganjata. Jok je zamen. Trpljenje teče naprej, nima prestanka. TRPLJENJE NI STVAR ŽIVLJENJA!

J. K.

PREDAVANJE NA CSUI JESENICE

V ponedeljek, 22. marca, so se vsi dijaki CSUI Jesenice, ki se zanimajo za delo v klubu OZN, za mirovna gibanja, za velika krizna žarišča v svetu ipd., zbrali na zanimivem predavanju Sama Krivca, študenta Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo.

Najprej smo si ogledali risani film o oboroževanju, ki nam je na šaljiv način prikazal nastanek smodnika, razvoj orožja od najpreprostejših pripravi, ki so bile bolj malo podobne smrtonosnim strojem, pa do modernega orožja, ki se uporablja danes. Zanimiv je bil tudi pregled razvoja nesmiselne oboroževalne tekme, ki se je pričela z iznajdbami vedno bolj, učinkovitejših, grozljivejših sredstev in orožja. Čeprav je bila risanka sestavljena na šaljiv način, v nas ni mogla zbuditi smeha, saj je obenem govorila tudi o morebitnem tragičnem koncu sveta. Izničenju vsega, kar sta človek in narava zgradila v svojem dolgotrajnem razvoju, uničenju nas samih — temu se nismo mogli smejati.

Risanka nas je vzpodbudila, da smo se razgovorili o možnostih vojne v Evropi, kakšne bi bile njene posledice in o nadaljnjem poteku oboroževalne tekme. Nato smo si ogledali pretresljiv film o Etiopiji, ki jo že tri leta pesti huda lakota zaradi dolgotrajne suše in tudi zaradi ne-

enakomerne porazdelitve materialnih dobrin. Film je posnel UNICEF in nas je vse pretresel zaradi strahotne revščine, pa tudi nemoči tamkajšnjih prebivalcev, ki se je kazala pred našimi očmi na platnu. Saj je kaj takega skoraj neverjetno. Toda oči tistih izstradanih otrok, njihovi shujšani obrazi so bili preveč pretresljivi, preveč resnični, da bi tega ne mogli verjeti. Pa velesile? Eno samo drago ubijalno orožje manj bi nasitilo na tisoče lačnih Etiopijcev in drugih! Tudi o tem smo se kasneje pogovarjali in tudi o ostalih velikih kriznih žariščih.

Predavanje se je po dvournem kramljanju končalo. Bili smo zadovoljni, saj smo dobili mnoge odgovore na vprašanja, ki smo si jih zastavljali sami zase. Učenci si želimo še več takih in podobnih predavanj in upamo, da se nam bodo te želje hitro spet uresničile.

Irina Vauhnik,
2. letnik
naravosl.-matem. usmer.
CSUI Jesenice

DELO TURISTIČNEGA PODMLADKA

»Varujmo okolje, v katerem živimo«, to je vodilo vseh mladih članov turističnega podmladka naše šole. Trudimo se, da bi s svojim delom dajali zgled vsem tistim, ki se tega načela ne držijo, ki mečejo odpadke kjerkoli, ne da bi pomislili, da s tem dejanjem škodujejo sebi in družbi, tistim, ki napeljujejo vso umazanijo in odpadke v naše reke in ogrožajo življenje v njih, in tudi voditeljem raznih tovarn in delovnih organizacij, ki gozdove — naše naravno bogastvo — uničujejo z različnimi plini.

V zraku je vse več zmesi, ki škodujejo našemu zdravju in tudi rastlinam pri njihovi rasti. Lepše okolje moramo ohraniti tudi našim bodočim rodovom.

Varovanje okolja pa ni edina naloga mladih turističnih podmladkarjev. Kot svoj cilj smo si zadali tudi zbiranje starih etnografskih predmetov, pripravljanje razstav in zbiranje razglednic našega kraja in naše celotne občine Jesenice, ki je pomembno turistično središče. Kot smučarska centra sta zlasti znana

Kranjska gora in Planica — dolina pod Poncami, ki je letos slavila svojo 50-letnico in jo pozna cel svet. Vse naravne lepote so vredne, da jih skrbno varujemo in pokažemo vsem domačim in tujim gostom.

Vsako leto se predstavniki naše šole udeležijo tudi kviza o turistični dejavnosti, ki je na redni letni skupščini Turističnega društva Jesenice. Letos smo se za to tekmovanje pripravili: Teja, Tanja in jaz. Učile smo se iz pripravljenega gradiva in ob učenju spoznale številne lepote našega kraja in okolice. Na kvizu so sodelovale tri osnovne šole: Tone Čufar, Prežihov Voranc in Koroška Bela. Ekipa vsake šole je dobila tri vprašanja, na katera je morala natančno odgovoriti. Vsi tekmovalci smo se odlično odrezali in zato smo bili zmagovalci vsi. Naše znanje je bilo nagajeno z nagradami, ki nam jih je podelil predsednik Turističnega društva Jesenice.

Vsi tekmovalci smo se po končanem kvizu in podelitvi nagrad prijateljsko razšli in si obljubili, da se znova srečamo na izletu, ki bo v mesecu maju ali juniju.

Rina Beravs, 8. a
OŠ karavanskih
kurirjev NOB
Koroška Bela

Dopisujte

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

PREHRANA V IZJEMNIH POGOJIH

V zadnjem času vse bolj narašča zanimanje za poznavanje in nabiranje užitenih rastlin. Na tečajih civilne zaštite obravnavajo posamezne akcije, kako preživeti v razmerah popolne izolacije. Treba si bo poiskati raznoliko hrano kar v naravi, kar pa ne bo lahko, saj smo čedalje bolj izpostavljeni zastrupljanju z različnimi odpadki sodobne tehnološke civilizacije. Priča smo zastrupljanju s pesticidi, umetnimi gnojili in različnimi kemičnimi dodatki za hitrejši in večji pridelek.

Pomen pravilne prehrane, razdelitev užitenih divjih rastlin, gozdnih sadežev in njihovo pripravo povzemamo po knjigi dr. Ljubiše Grlića. Skupina domačih vojaških strokovnjakov je pod vodstvom prof. dr. Vračarice pripravila odlično knjigo »Prehrana v naravi«. Dr. Vračaric je izdal v sodelovanju z Vojno-izdavačkim zavodom v Beogradu tudi predpisane »Norme prehrane prebivalstva v vojni«. Zaradi pomembnosti preživetja prebivalstva v surovih pogojih vojne povzemamo najbolj zanimive sestavke.

— — —

Dnevne količine beljakovin, ki naj jih človek dobi s hrano, so odvisne od njegove starosti, spola, telesne teže in biološke vrednosti beljakovin. Da bi ohranili pripravi hrane vrednost hranil, moramo poznati njihove lastnosti. Danes vemo, da se nekatere beljakovine topijo v vodi, zato ne namakajmo živil. Beljakovine zaradi delovanja temperature zadržujejo ali koagulirajo, kar pomeni, da preidejo iz tekočega v trdno stanje. Zakrknjene beljakovine so lažje prebavljive. Beljakovine vsebujejo tudi živila rastlinskega izvora. To so zlasti stročnice (suhe): fižol, grah, leča, bob in soja. V 100 gr teže vsebujejo od 20—25 gr beljakovin, soja pa celo do 35 gr beljakovin. Soja polnovredno zamenja meso.

Maščobe so energetsko hranilne snovi, ki telesu dovajajo 20—30 % potrebne dnevne energije. Pri zgorevanju 1 gr maščob se v našem organizmu sprosti 39 KJ (kilo-julov). Upoštevati moramo, da s hrano dobimo ob vidnih čistih maščobah (olje, mast, maslo — 100 gr masla vsebuje 80 gr maščob, prav tako enaka količina margarine) tudi nevidne maščobe, ki so sestavni del drugih živil:

- 100 gr orehov vsebuje 64 gr maščob,
- 100 gr salame vsebuje do 35 gr maščob.

Lažje prebavljive maščobe so olja in maslo. Prav tako so lažje prebavljive maščobe v obliki emulzije; takšno maščobo vsebujeta mleko in jajčni rumenjak.

Ogljikovi hidrati so hranilne snovi, ki jih zaužijemo največ, saj pokrivajo 60 % dnevnih energetskih potreb organizma. Ogljikovi hidrati so: glukoza, fruktoza, saharoza (pesni sladkor), mlečni sladkor, škrob, glikogen in drugi. Jedilni sladkor je skoraj 100 odstotni čisti ogljikov hidrat. Živila z visokim odstotkom ogljikovih hidratov so precej cenejša od živil, ki vsebujejo beljakovine.

Tudi vitamine in mineralne snovi moramo s hrano dovajati organizmu, saj jih sam ne more ustvarjati. Vitamini preprečujejo bolezni, pomanjkanje pa povzroči bolezni — avitaminoza. Vitamin A potrebuje telo za tvorbo celic kože in za zdrave oči, vitamini kompleksa B so potrebni za delovanje živčevja in preosnovno snovi, vitamin C pa za odpornost organizma. Če hočemo dobiti dovolj vitaminov, jejmno presno sadje. Mineralne soli so sestavni del biokatalizatorjev. Organizem potrebuje naslednje mineralne snovi: kloride, fosfate, jodide in fluoride (kot anione) in natrij, kalcij, kalij, magnezij, železo, cink, baker, mangan, kobalt in molibden (kot katione). Te snovi potrebujemo v manjših količinah.

Potrebo po vitaminih in mineralih krijemo s hrano, svežim sadjem, zelenjavo in naravnim medom.

V izjemnih razmerah ob naravnih nesrečah in v vojni prehranjevanje ne more biti prepuščeno naključju. Preživetje, počutje in ohranitev zdravja so tedaj odvisni prav od prehrane in neoporečne pitne vode. Kot vemo, preživi človek brez hrane tudi do 30 dni, brez pitne vode pa le 3 dni. V našem podnebju pasu potrebuje mirujoči človek na dan 2—3 litre tekočine za pitje in pripravo hrane. Za ostale potrebe pa še 30—50 litrov vode dnevno.

Prvo načelo za prehrano v izrednih stanjih je, da zagotovimo človeku biološko polnovredno mešano hrano, vendar količino hranilnih snovi v povprečju znižamo za petino (20 %). Manjkajoča živila zamenjamo z drugimi približno enake biološke vrednosti. Np.r.:

- 100 gr mesa zamenjamo za 100 gr drobovine (jetra, ledvice)
- 100 gr rib zamenjamo z dvema jajcema
- 250 ml mleka zamenjamo s 120 ml posnetega mleka
- 100 gr kruha zamenjamo s 70 gr riža

Naravne vires hrane uporabljamo za dopolnitev in popestritev jedilnikov iz suhe zaloge hrane. Pri uporabi naravnih virov hrane bo verjetno odpor do te hrane zaradi predsodkov, véasih pa tudi zaradi strahu pred zastrupitvijo.

Naravni viri hrane so:

- užitne samonikle rastline
- žitne divje živali s kopna in iz vode

Priprava tovrstne hrane ni zahtevna, potrebna pa je iznajdljivost pri kombinacijah naravne hrane s hrano iz naše zaloge. Najprej pregledamo nabrane rastline in ujeje živali. Pri užitnih samoniklih rastlinah upoštevamo, ali jed pripravljamo iz mladih ali starejših rastlin. Kadar kuhamo divjo zelenjavo, prvo vodo obvezno odlijemo, če pa so rastline grenke, vodo večkrat zamenjamo.

Nadaljevanje

OSMP v zvezi z zaključnim računom pripominjata, »da v dohodkovni povezanosti TOZD praviloma ne bi smele TOZD na začetku proizvodne verige (Jeklarna, Valjarna bluming-štel) imeti izgub, ostale TOZD pa pozitivno bilanco uspeha«. Dolgoročne usmeritve SOZD SŽ in ZJ pa SDS zavračata s pripombo: »Naj se bolj poudari dohodkovna povezanost TOZD in kadrovska problematika za zaposlovanjem«. SDS operativna novogradnja v zvezi z zaključnim računom opozarja, da ima sektor novogradenj preveč objektov v gradnji in da se kolavdacija ne vrši sproti. Pravijo tudi, da se slaba tehnološka disciplina v proizvodnji kaže v odnosu do kupcev, da pa po drugi strani tudi kupci ne želijo kvalitete materiala, ker je cena previsoka. Več pripomb so imeli tudi na dolgoročne usmeritve SOZD SŽ in ZJ. Po njihovem mnenju je namreč dolgoročni razvoj preveč izdelan na predpostavkah. Vprašljivo je, če bo tržišče odprto do leta 2000, sicer pa je tržna analiza le groba ocena. Nadalje opozarjajo, da ekonomika ni obdelana, da je vse bolj spisek želja, da niso postavljeni kriteriji in prioritete, da manjkajo navedbe o možnosti financiranja razvoja ter da bi moral biti v razvoju Železarne določen okvirni vrstni red naložb in usmeritev.

Zapisnike SDS, ki se nanašajo na program samoupravnih aktivnosti v mesecu marcu, povzemamo z omejitvami, ki smo jih omenili v uvodu.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija 1, 2, in 3 ter plavž 1, 2 in 4. SDS plavž 1 je šele na sestanku 20. marca obravnavala zaključni račun in poročila o delu SIS. V zvezi z zaključnim računom opozarja, na kasno in slabo izdelavo objektov, kot sta oba mostna in livna žerjava. Glede poročil o delu SIS pa pravi: »SDS poročila ni dobila in ga tudi obravnavali nismo, tako da sploh ne vemo, kam in zakaj dajemo tako velika sredstva.« SDS

plavž 4 se pritožuje nad prehrano med delom: »Delavci menijo, da je hrana po kantinah zelo slaba, posebno ob sobotah in nedeljah, ko kantine, kjer se dela v turnusu 5x2, ne delajo. Tudi kantinerke v popoldanskem in nočnem turnusu ne spoštujejo higijskih pravil (pokrivala na glavi).«

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, SM peči 1, 2, 3, in 4, livna jama 1, 2, 3, in 4, priprava vložka 1, 2, 3, in 4, elektropeči 1, 2, 3, in 4, BBC peči, kontiiv 1 in 2, priprava ferolegur, predelava talilniških odpadkov, kamnomol Trebež ter ponvično gospodarstvo 1, 2, in 3. SDS SM peči 3 in livna jama 3 se pritožujeta nad slabim vzdrževanjem kopalnic, pa tudi nad občasnim pomanjkanjem tople vode. SDS priprava vložka opozarja na veliko pomanjkanje delavcev. Po normativu bi morali imeti 20 zaposlenih, dejansko pa jih imajo le petnajst. To traja že precej časa na vseh izmenah in zato prihaja do velikih težav pri izpolnjevanju nalog in pri organizaciji dela. Težave rešujejo z nadurnim delom in z urami za manjkajoče, kar pa hkrati onemogoča usposabljanje novih delavcev za ključna delovna mesta, kot so, na primer, žerjavovodje, tehtalci in avtogeni rezalci. SDS zato vprašuje, kako bo v prihodnje. SDS elektropeči 2 in BBC peč se pritožujeta nad stanjem garderob ob pečeh ter nad kroničnim pomanjkanjem tople vode. Na sestanku SDS kamnomol Trebež so vrtalci in mineri opozorili na pogoste okvare globinskega vrtalnega stroja. Stroj je precej dotrajan, zato bo potrebno nabaviti nekaj več rezervnih delov oziroma angažirati delavce TOZD Strojne delavnice, da vse dele, ki jih je lahko izdelajo v Železarni, pričnejo sistematsko nadomeščati. SDS ponvično gospodarstvo 3 pod razno izpostavlja več vprašanj v zvezi z ožjo obratno problematiko: »Delavci prosijo, da se stroj za rezanje opeke čimprej popravi. Razsvetljava

nad prostorom za zidanje ponvje je slaba. Kaj je s silosom za maso KM 1. Ponvičarji v livni jami se naprej ne odpirajo drsnih zapiral, kot je obljubil inž. Zupan. Prosijo, da se prostor za opeko zabetonira.«

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlikov ter jeklolivarna 1 in 2.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 2, 3, in 4, adjustaža štel 1 in 2 ter adjustaža in lužilnica Javornik. SDS bluming 3 se je seznanila s problematiko preozkih trakov in se dogovorila za ustrezne ukrepe, ki bodo normalizirali stanje. O istem problemu je razpravljala tudi SDS bluming 4, ki med drugim opozarja, da je predpogoj za rešitev tega problema to, da so medtrakovi v redu izvaljani. Z večjo pozornostjo in boljšo tehnološko disciplino bo tudi ta ovira premagana, pravijo delavci. Na sestanku SDS adjustaža štel 1 in 2 pa so bili »pod točko razno prisotni glasnejši zaradi garderobe oziroma kopalnic«. Veliko umivalnikov je namreč, kot pravijo, brez pip, nekateri so zamašeni, tako da se ob koncu dneve težko umijejo vsi. Na ta problem, ki traja že dalj časa, so sicer že opozorili gospodarja TOZD, vendar doslej še ni bilo nič storjenega.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

RAZISKAVA STALIŠČ DO DELITVE OSEBNIH DOHODKOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Odnos delavcev do vodstva delovne organizacije smo merili s petim vprašanjem, s šestim vprašanjem smo merili učinke samoupravne organiziranosti na mnenja in komunikacije, osmo vprašanje pa meri podporo, ko jo ima nadrejeni (vodja) pri podrejenih. Teh troje vprašanj je povzeto iz vprašalnika, ki so ga uporabili v mednarodni raziskavi hierarhičnosti v industrijskih podjetjih. Sedmo vprašanje meri stališča do devetih najbolj razširjenih (določeno apriori) trditev v zvezi s Sas DOD.

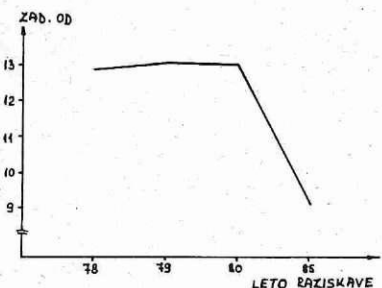
Anketiranje smo izvedli na 5% enostavnem slučajnem vzorcu celotne železarne (n=313). Pri tem nas je vodilo znano metodološko načelo: bolje je energijo in prizadevanje usmeriti v kvaliteto kot kvantiteto zbranih informacij; napake majhnega vzorca lahko statistično upoštevamo in kontroliramo, medtem ko je večji del napak anketiranja izven kontrole.

REZULTATI

1. Zadovoljstvo z osebnim dohodkom

PRIMERJALNE RAZISKAVE	M	σ	N
Podatki za Slovenijo 1978	12.85	8.11	1429
Podatki za železarno 1979	13.01	ni podat.	228
Podatki za Jeklaro 1980	12.98	7.18	80
Podatki za železarno 1985	9.13	7.30	260

Razlika med sredinama je statistično pomembna $t=4.16$ ($Df=338$)
 $t.05=1.96$

Zlasti primerjave z raziskavami iz leta 1978, 1979 in 1980. leta kažejo na izrazit upad zadovoljstva z osebnim dohodkom, tako da lahko govorimo o precejšnjem nezadovoljstvu delavcev. Trditve vodij temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, da so na izid referenduma vplivali zunanji vzroki (padanje standarda, vse večji življenjski stroški) so na mestu. Po njihovem mnenju je to eden izmed treh temeljnih vzrokov neuspelega referenduma (omenjen je 11 krat). Prikazani rezultati to prepričanje potrjujejo.

2. Najbolj in najmanj sporna poglavja SaS DOD

Kval.	Najbolj sporna (Rang)	Najmanj sporna (Rang)	Poglavje SaS DOD	Metodologija vrednotenja zahtevnosti del in nalog
1	1	15	Določanje del in nalog (točkovanje) nasploh	
2	5	8,5	Izobrazba pri točkovanju	
3	10	13	Umski napor pri točkovanju	
4	2	14	Fizični napor pri točkovanju	
5	4	7	Napor čutil in živcev pri točkovanju	
6	7	11	Odgovornost pri točkovanju	
7	3	12	Delovni pogoji pri točkovanju	
8	8	5	Časovna razporeditev del in nalog	
9	6	10	Merila učinkovitosti izvajanja dela	
10	11	1	Dodatek za delovno dobo in jubilejne nagrade	
11	14	6	Izobraževanje in usposabljanje	
12	9	2	Zajamčeni osebni dohodek	
13	12	8,5	Osebni dohodek pri razporeditvi na druga dela	
14	13	3	Nadomestilo za dežurstvo	
15	15	4	Nadomestila za čas upravičene odsotnosti	

Rezultati potrjujejo več predvidevanj:

— da je metodologija vrednotenja zahtevnosti del in nalog mnogo bolj problematična kot sam SaS DOD (če si dovolimo majhno špekulacijo, je metodologija kar 2,5 do 3 krat bolj problematična kot SaS DOD);

— da delavci SaS DOD z metodologijo, katalog del in nalog in vrednotenje zahtevnosti del in nalog obravnavajo kot smiselno in neločljivo celoto (vodje temeljnih organizacij in delovnih skupnosti menijo, da je to glavni razlog — omenjen 15 krat za neuspeh referenduma);

— da so delavci zelo dobro informirani in seznanjeni s SaS DOD. To dokazuje kvaliteta odgovorov na vprašanje; vprašanje je bilo namreč zastavljeno v obeh smereh: izbrati je bilo treba dvoje najbolj in dvoje najmanj spornih poglavij SaS DOD. Preverjanje obeh smeri je z vsebinskega stališča odveč, je pa pomembno pri ugotavljanju konsistentnosti respondentov. Rang najbolj spornih poglavij mora biti namreč obratno sorazmeren rangu najmanj spornih poglavij SaS DOD. Temu je tudi tako: $p=0,68$, $z=2,54^{**}$. Korelacija med

obema nizoma je visoka in statistično pomembna.

3. Stališča do veljavne ocene zahtevnosti del in nalog

Kaj menite o kategorijah

Postavke	% ŽJ 1985	% ŽJ 1974 (N=116)
Povsem ustrezajo	3,5	4,3
Je nekaj napak, a te bodo vedno	36,1	37,1
Zaradi zastarelosti je potrebna nova	35,3	45,7
Je nevedrčna, nujna je nova	25,1	5,2
Ne vem	0,0	7,7

Rezultati kažejo, da ima kar 40% delavcev pozitivno mnenje o veljavni oceni zahtevnosti del in nalog in da se ta odstotek s časom ne spreminja, saj smo podobne rezultate dobili tudi 1974. leta. V zvezi s težnjami po spremembi veljavne ocene zahtevnosti naj dodamo le to, da so se v 11 letih premaknile od bolj strpnih k izrazito nestrpnim.

4. Stališča do analitične ocene zahtevnosti del in nalog

Ocena DN v primerjavi z drugimi

Postavke	% ŽJ 1985	% ŽJ 1974 (N=116)
Previsoko	2,0	0,9
Realno	16,6	31,9
Prenizko	64,8	57,7
Mnogo prenizko	16,6	9,5

So izrazito negativna, saj več kot 81% delavcev meni, da so v primerjavi z drugimi ocenjeni prenizko ali mnogo prenizko. Enako lahko ugotovimo tudi ob primerjavi letošnjih rezultatov s tistimi izpred 11 let.

Naj opozorimo, da se pri tem vprašanju izraža izrazita »nelogičnost« v stališčih anketirancev. S formalno logičnega stališča je docela jasno, da ob vsestransko reprezentativni primerjavi delovnih mest, nikakor ne more biti večina ocen prenizkih.

Človekova stališča pa ne ubirajo vedno logičnih potov, še zlasti ne tedaj, ko gre za občutljiva področja s poudarjeno emotivno in konativno komponento!

Razlago za »nelogičnost« stališč lahko iščemo v izkazanem nezadovoljstvu z osebnim dohodkom. Nezadovoljivi nivo nato v stališčih nekako potegne navzdol oz. navzgor celoten kompozit elementov, ki ga sestavljajo. Gre za »halo« efekt, po katerem splošno stališče do nagrajevanja deluje na posamezna specifična stališča.

Rezultati odsevajo heterogene izkušnje železarjev o tem področju in hkrati jasno kažejo na številne težave pri snovanju načel delitve osebnih dohodkov.

Ugotovitve potrjujejo mnenja vodij temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, saj kar 14 vodij (vzrok je po pogostosti na drugem mestu) omenja, da delavci različne primerjave doživljajo kot krivice.

5. Odnos in podpora delavcev vodstvu delovne in temeljne organizacije

Interes odgovornih za delavce (Primerjava med raziskavami)

Raziskava	M
Železarna 1985	2,6
Italija 1973	3,0
Avstrija 1973	3,7
ZDA 1973	3,8
Jugoslavija 1973	3,4

- 1 — niso zainteresirani
- 2 — bolj malo
- 3 — nekoliko
- 4 — precej
- 5 — zelo

Ali zaupate nadrejenim (Primerjava med raziskavami)

Raziskava	M
Železarna 1985	2,8
Italija 1973	3,8
Avstrija 1973	4,0
ZDA 1973	4,1
Jugoslavija 1973	4,0

- 1 — nikoli
- 2 — redko
- 3 — včasih
- 4 — skoraj vedno
- 5 — vedno

Odgovori kažejo na nezaupanje in negativna stališča delavcev do vodstva nasploh, ki ne uživa velike podpore. To se že posebej kaže pri primerjavi rezultatov z rezultati v drugih državah in Jugoslaviji (1973). Koliko je to rezultat trenutne klime, zunanji vplivi in že omenjenega »haloeffekta«, ni mogoče zanesljivo ugotoviti.

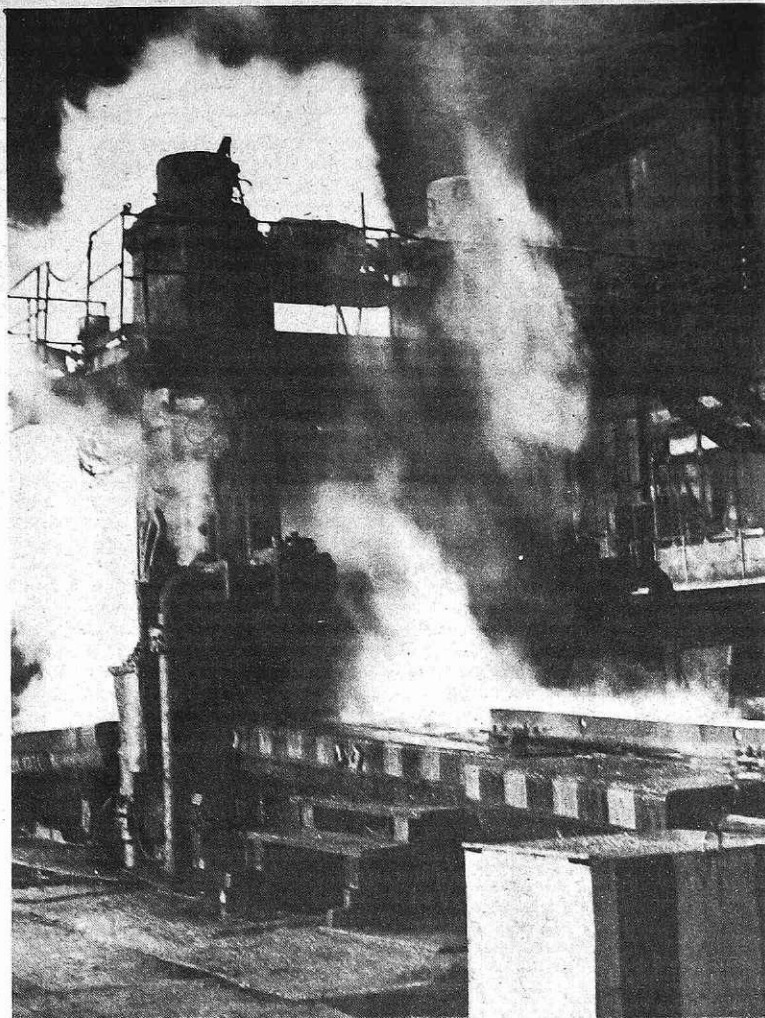
6. Učinek samoupravne organiziranosti na komuniciranje

Kaj delavci povedo nadrejenim (Primerjava med raziskavami)

Raziskava	M
Železarna 1985	1,9
Italija 1973	3,3
Avstrija 1973	3,0
ZDA 1973	3,0
Jugoslavija 1973	3,3

- 1 — natančno jih obveščajo
- 2 — povedo, kar nadrejeni želijo slišati
- 3 — povedo, kar nadrejeni želijo
- 4 — popačijo informacije

Odgovori gredo v smeri »čistih« in »nepopačenih« komunikacijskih sporočil. Presenečajo velike razlike primerjalne raziskave. Rezultati se skladajo z mnenji vodij temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, pa tudi z ugotovitvami, ki so prevladovali pred referendumom, da so bile namreč razprave kvalitetne, široke in dobro organizirane. Implicitno pa so v teh odgovorih izražena tudi druga stališča: »ne gre za »kratek stik« v komuniciranju med vodstvom in delavci, gre za neupoštevanje zahtev, ki jih delavci vedno dokaj »nepopačeno« sporočajo.«

Valjanje debele pločevine (foto I. Kučina)

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI

V Železarni Jesenice in v drugih delovnih organizacijah v občini Jesenice poteka več akcij za pospeševanje in organiziranje množične inventivne dejavnosti. V ta prizadevanja se aktivno vključuje tudi Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. Ena od oblik delovanja je tudi dežurstvo v prostorih DIATI (v Delavskem domu pri Jelenju — prvo nadstropje).

Namen dežurstva je poleg vpisovanja članov, pobiranja članarine, dajanje pojasnil o delovanju društva in pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost, tudi sprejemanje pritožb članov društva in sprejemanje pobud za boljše delo društva in hitrejše uveljavljanje množične inovacijske dejavnosti.

Člani upravnega odbora bodo dežurni vsakih 14 dni, in sicer 4. in 19. aprila, 9. in 23. maja, vedno od 14. do 16. ure.

Novatorji, pričakujemo vas!

Upravni odbor DIATI Jesenice

JAVNA LICITACIJA

SŽ-ŽELEZARNA JESENICE, o. sol. o., Jesenice, Cesta železarjev 8, objavlja

javno licitacijo za prodajo naslednjih vozil:

1. Osebni avto MERCEDES 280 S, KR 392-10, leto izdelave 1970, štev. motorja KR 39210/82, št. šasije 108016-10-050777. Vozilo je registrirano do junija 1985. Izklicna cena je 250.000 din.

2. Osebni avto POLONEZ 1500, KR 870-21, štev. šasije AAA OOO 27927, št. motorja AA OO 28173, leto izdelave 1980. Vozilo je registrirano do aprila 1985. Izklicna cena je 100.000 din.

3. Kombi IMV AUSTIN 16000 SS, reg. št. KR 521-64, štev. šasije 26445, štev. motorja 16 EBVL 8648, 41 kw, 1622 cm³, letnik 1970. Izklicna cena je 80.000 din.

Licitacija bo 11. aprila ob 9.00 uri v prostorih sektorja novogradenj, oddelek za osnovna sredstva (bivši pokojninski).

Vsak udeleženec mora pred licitacijo položiti na blagajni Železarne Jesenice varščino v višini 10% od izklicne cene.

Prometni davek v prodajni ceni ni vračunan in ga bo vsak kupec moral plačati posebej.

Vozila se bodo prodajala po načelu »videl-prevzel«. Ogled vozil je možen en dan pred licitacijo, to je 10. aprila v skladišču Železarne Jesenice na Blejski Dobravi.

S to objavo se preklicuje javna licitacija, objavljena v »Železarju« št. 12, dne 28. marca 1985, razpisana za 4. april.

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

V mesecu marcu so za medicinske aparature v jeseniški bolnici darovali:

Družina inž. Miroslava NIKOLIČA — namesto družinskih vencev na grob pokojnemu — 10.000 din;

Osnovna organizacija sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice — namesto venca pokojnemu inž. Nikoliču — 3.000 din;

Osnovna organizacija sindikata TOZD Žičarna — namesto venca pokojnemu inž. Nikoliču — 3.000 din;

Konferenca OOS Veriga Lesce — na željo žene Martine podarja TOZD Vzdrževanje namesto cvetja za pokojnega Rudolfa Lukana z Jesenic, Cesta 1. maja — 4.500 din;

Občinski komite ZKS Jesenice — OOK Staneta Bokala I. — namesto venca na grob pokojni Francki Bohinc — 3.000 din;

Marija Klinar in Francka, Zabreznica 38/A — namesto cvetja za pokojnega očeta Franca Klinarja iz Zabreznice — 4.000 din;

Marija Mežek, Rodine — namesto cvetja za pokojnega Franca Klinarja iz Zabreznice — 2.000 din;

Ivanka Vidmar — prispevek — 2.000 din;

Mojca in Rado Janežič, Bled — Celovec — namesto cvetja na grob Zvonka Janežiča — 5.000 din;

Konferenca osnovnih organizacij sindikata TOZD Remontne delavnice — namesto cvetja pokojnemu Janezu Zaletku — 1.500 din;

Zora Ažman, Jesenice, Cesta revolucije 5 — namesto cvetja na grob pokojni Mileni Mali — 1.000 din;

Stanovanci bloka Titova 96, Jesenice — namesto venca za pokojno Mileno Mali — 4.650 din.

Do 31. marca se je v ta namen zbralo skupaj že 525.983,50 dinarjev. Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: SPOŠNA BOLNICA JESENICE, štev. 51530-603-31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega...«, darila in podobno.

REKREACIJA V POČITNIŠKIH DOMOVIH

Komisija za oddihe in izlete in komisija za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru konference sindikata Železarne Jesenice vabita vse, ki jih veseli delo rekreatorjev v počitniških domovih v Crikvenici in Biogradu na moru, da pridejo na skupni sestanek v ponedeljek, 8. aprila, ob 13. uri v sejno sobo sindikata ŽJ (stari IBM).

PRED PROGRAMSKO KONFERENCO OK ZKS JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delovni ljudje in občani so z izredno prizadevnostjo dosegli v proizvodnji boljše rezultate, sanacijski ukrepi so bili pravočasno sprejeti, prav tako programi za odpravo motenj v gospodarstvu.

DELOVANJE PREDSEDSTVA OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS

Vsebinska razprava in število sej (11) kaže, da je predsedstvo delovalo dobro. Obravnavalo je aktualne naloge in probleme, ki so se pojavljali v občini, s sklepi in stališči, ki so jih oblikovali po široki razpravi in osnovnih organizacijah, so želeli pospešiti uveljavljanje zakona o stanovanjskem gospodarstvu in v okviru SZDL, sindikata in delegatskih skupščin doseči hitreje premike. Glede na težke ekonomske razmere je predsedstvo obravnavalo in reševalo vprašanja s področja družbenoekonomskih odnosov in razvoja, s področja družbenopolitičnega sistema socialističnega samoupravljanja in s področja organiziranosti in delovanja ZK. Naloge predsedstva so bile zajete tudi iz programov dela Skupščine občine, skupščin SIS in komiteja.

DELOVANJE OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS

Pomembnejše teme je obravnavala tudi občinski komitej. Posameznih sej so se udeleževali tudi komunisti, ki opravljajo odgovorne funkcije, člani predsedstva ZSMS ali SZDL. Komite ZK se spreminja v osrednji politični in mobilizacijski dejavnik v občini. To vlogo spodbuja predsedstvo, predvsem pa člani OK ZKS, ki so z aktivnostmi v letu 1984 okrepili vez med komitejem in osnovnimi organizacijami ZK. Občinski komitej in njegovo predsedstvo sta člani ZK informirala na posvetih — seminarjih s sekretarji osnovnih organizacij, ki jih je bilo v preteklem letu sedem, organiziranih je bilo tudi nekaj posvetov v ožji sestavi s sekretarji po področjih dela. Oblikovane so bile nekatere problemske konference, ki so obravnavale specifična vprašanja (razvoj SOZD Slovenske železarne, problematika šolstva, trgovine, turizma, stanovanjskega gospodarstva itd.). Za boljše informiranje osnovnih organizacij so po volilni seji redno mesečno izdajali tudi INFORMACIJE.

AKTIV KOMUNISTOV NEPOSREDNIH PROIZVAJALCEV

V poročilu je zapisana ocena, da je aktiv v preteklem letu deloval dobro, da je obravnaval najpomembnejšo problematiko za gospodarskega področja in odnose OZD do družbenih dejavnosti, da je ustvarjal pozitivno klimo med delavci v neposredni proizvodnji, da je ob obravnavi sklepov 13. seje poseben poudarek dal položaju in standardu neposrednih proizvajalcev, inovacijski dejavnosti, raziskovalnemu delu in kadrovski politiki. Aktiv opozarja na zahtevo po večjem samoupravnem odločanju, na zapiranje v TOZD, na pasivnost članstva in postavlja odločno zahtevo po večji vlogi delavskega razreda, organov samoupravljanja, predvsem delavskega sveta in zbora združene dela.

PODROČJE SLO IN DS

Komite in predsedstvo sta temu področju posvečala veliko pozornost. Svoje delo so usmerjali preko komiteja za SLO in DS pri OK ZKS Jesenice in preko osnovnih organizacij ZKS. Komite za SLO in DS je obravnaval poročilo občinskega štaba teritorialne obrambe, sprejel usmeritve o novi organiziranosti, izvajal postopke azuriranja varnostopolitične ocene, vodil vajo »Triglav« itd.

PRIZADEVANJA NA PODROČJU PROIZVODNJE IN OSTALIH DRUŽBENO-EKONOMSKIH ODNOSOV

Tudi v tem letu je bila aktivnost ZK naše občine usmerjena v čim bolj dosledno uveljavljanje samoupravnih pravic delavca in krepitve njegove vloge v združenem delu. Sodelovanje članov OK ZKS Jesenice z osnovnimi organizacijami zveze komunistov in posveti s sekretarji osnovnih organizacij ZK, ki jih je organiziralo predsedstvo OK ZKS, je se bolj spodbujalo delo osnovnih organizacij in krepilo vpliv komunistov v posameznih delovnih okoljih. Storitveni so bili tudi pomembni posegi za zaustavitev negativnih razvojnih težav oziroma za doseg boljših rezultatov v tem letu in v nadaljnjem srednjeročnem obdobju (začetek izgradnje jeklarne 2, realno povečanje obsega proizvodnje in izvo-

za, uresničitev načrtovanih naložb v turistično infrastrukturo in posodobitev nekaterih obstoječih objektov ter dobri poslovni rezultati v panogi turizem in gostinstvo).

OCENA DELOVANJA POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

Sedanje gospodarske težave so še bolj aktualizirale vprašanja in probleme v zvezi z delovanjem, učinkovitostjo in razvojem političnega sistema tudi v naši občini. O tem so v preteklem letu večkrat razpravljali na sestankih OO ZK. Zaradi lastnih slabosti in neaktivnosti posameznih članov ZK ne moremo dvomiti v nadaljnji razvoj političnega sistema samoupravljanja.

Iz analize izvajanja delegatskega sistema v občini v letu 1984 je povzeta ocena delovanja posameznih zborov skupščine občine. Največje slabosti se kažejo pri delu zbora združenega dela, od vseh družbenih svetov občine Jesenice pa se je v lanskem letu sestal le družbeni svet za družbenopolitični sistem in samoupravljanje. Poseben problem, tako glede organizacijskega in vsebinskega dela, so še vedno delegacije za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Komunisti v OZD in krajevnih skupnostih ugotavljajo, da bi kazalo načrtno razmišljati o združenih delegacijah v posameznih okoljih, kjer je to mogoče.

Predstavljena je tudi problematika družbenih dejavnosti, saj je predvsem na področju vzgoje in izobraževanja ter zdravstva stanje peneče, ker materialni stroški naraščajo izredno hitro in so se od leta 1981 povečali za 384 %.

ORGANIZIRANOST, RAZVOJ IN KADROVSKA VPRAŠANJA

Občinska organizacija ZKS Jesenice ima 2.311 članov, ki so povezani v 103 osnovne organizacije. V letu 1984 so bile aktivnejše in so se sestajale pogostejše. Za oceno pa ni pomembno le število sestankov, temveč vsebina dela in tudi tu je viden kvaliteten premik. Osnovne organizacije zveze komunistov so v večini primerov delovale na osnovi progra-

mov centralnega komiteja ZKS in programa dela občinskega komiteja ZKS. Pomembno vlogo so v tem času odigrale akcijske konference, vendar še ne v vseh okoljih, čeprav so ponekod nekateri problemi že pereči.

Gibanje članstva v občinski organizaciji ZKS Jesenice:

— v preteklem letu je izstopilo 27 članov ZK več, kot je bilo novospregeljenih,

— največ članov zveze komunistov je starih 56 let in več, kar kaže na »stiranje« članstva,

— največ (724) članov zveze komunistov ima srednješolsko izobrazbo,

— v letu 1984 je članstvo prenehalo 59 komunistom;

IDEJNOPOLITIČNO USPOSABLJANJE IN MARKSISTIČNO IZOBRAŽEVANJE ČLANOV ZKS

Komisija za idejnopolitično usposabljanje pri predsedstvu OK ZKS je pripravila program idejnopolitičnega usposabljanja komunistov v letu 1984, izvajala pa ga je Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice. Od prijave do pričetka obiskovanja določene oblike idejnopolitičnega usposabljanja in marksističnega izobraževanja članov zveze komunistov je velik osip.

V zadnjem delu poročila je predstavljeno delo posameznih komisij občinske organizacije ZKS Jesenice (statutarna komisija, tovariško razsodišče, nadzorna komisija) in komisij pri predsedstvu OK ZKS Jesenice (komisija za organiziranost, razvoj in kadrovsko politiko v zvezi komunistov, komisija za ideološko delo, vzgojo in izobraževanje, komisija za proučevanje zgodovine zveze komunistov in NOB, komisija za mednarodno sodelovanje, komisija za delo z mladimi, komisija za SLO in družbeno samozasčito, komisija za informiranost in propagando).

Programske usmeritve za delo organov in organizacij ZKS v občini Jesenice pa obsegajo naslednja poročila: družbenoekonomski odnosi, delovanje političnega sistema ter idejna, akcijska, organizacijska in kadrovska krepitev zveze komunistov.

V razpravi o poročilu o izvajanju politike cen v lanskem letu so delegati menili, da so ekonomske stanarine res družbeni interes, vendar moramo pri njihovem uveljavljanju upoštevati, da imamo v občini različne socialne strukture (upokojenci, študenti, ...), ki že sedaj težko plačujejo stroške bivanja. Zato bi se morali dogovoriti o diferenciranih stanarinah, problem stanovanjske gradnje in stroškov stanarin pa podrobneje obdelati na problemski konferenci. Zaradi velikega števila upokojencev, ki živijo v družbenih stanovanjih, bo na posebni problemski konferenci treba pregledati predvsem njihov socialni položaj in položaj ostalih občanov.

Zaključni račun občinske konference SZDL so delegati potrdili, finančni načrt pa se za 450 milijonov dinarjev razlikuje od občinskega proračuna. Predvidevajo, da jim bo kljub skromnosti in stabilizacijskemu obnašanju sredstev primanjkovalo, zato bo treba med letom načrt spremeniti, da se zagotovijo manjkajoča sredstva.

Pri pripravi na volitve je treba več pozornosti nameniti pridobivanju oziroma evidentiranju novih kandidatov, da potem ne bo težav pri

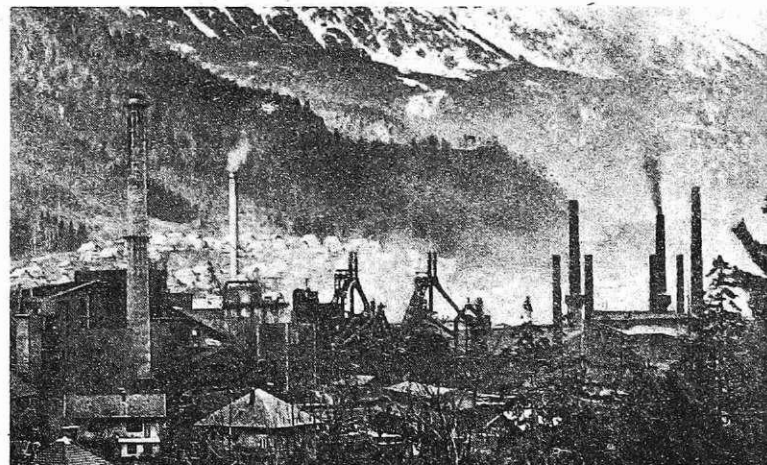
izbiri najboljših kandidatov za odgovorne naloge in da bomo zagotovili ustrezno strukturo občinskih organov in organov družbenopolitičnih organizacij.

V poročilu o prostovoljnem mladinskem delu so največ pozornosti namenili težavam pri oblikovanju in pošiljanju brigad na gradbišča in predlogom za pridobivanje mladih brigadirjev. Letos bo občinska konferenca ZSMS Jesenice organizirala tritedensko lokalno mladinsko delovno akcijo na gradbišču Jeklarne 2. Menijo, da so lokalne mladinske delovne akcije najboljši način informiranja in animiranja mladih za prostovoljno delo.

Mlade naj bi v brigade pridobili z bolj načrtnim delom v osnovnih šolah, z novimi oblikami mladinskega prostovoljnega dela in s tem, da bi imeli brigadirji prednost pri zaposlovanju in stipendiranju.

Delegati občinske konference SZDL so se odločili, da bodo podprli akcijo za združevanje dodatnih sredstev za nakup opreme v Bolnici Jesenice, v izdajateljski svet Gorenjskega glasa pa so imenovali Milana Svetlina iz Železarne in Sonjo Anderle iz LRP Triglav Jesenice.

Lilijana Kcs

ODBOR ZA GOSPODARSTVO OBRAVNAVAL PROBLEMATIKO KVALITETE

(Nadaljevanje na 1. strani)

Pri izračunavanju učinkov se mora dosledno upoštevati 20. člen samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. Osnova za izračun učinkov so samo količine I. a kvalitete izdelkov. Podatki o II. a proizvodnji daje OTK — kvaliteta kontrola na osnovi kolavdacije po internih regulativih ali JUS, DIN standardih.

Za reševanje reklamacij kvalitete je odgovoren sektor TKR — oddelek tehnične kontrole. Pri reševanju reklamacij sodelujeta TOZD in prodajna služba, rešuje pa jih kvaliteta konferenca. Ta na predlog oziroma zahtevo reklamanta, temeljne organizacije ali komercialne službe odloči, ali je potreben obisk kupcev za reševanje reklamacij.

Za reklamacije kvalitete so osebno odgovorni vodje temeljnih organizacij, tehnologi, asistenti, vodje proizvodnje, delovodje in kontrola kvalitete, ki opravlja kolavdacijo končnih izdelkov.

Odločitve o proizvodnem — kvalitetskem asortimentu sprejema izključno kvaliteta konferenca. To velja za domača in tuja naročila. Za uvažanje novih kvalitativnih izdelkov je odgovoren raziskovalni oddelek.

Vsaka temeljna organizacija mora določiti delavca, ki bo osebno odgovarjal za izkoristek in mu dati pooblastila za izvajanje ukrepov, ki naj zagotovijo vsaj planirani izkoristek.

Sektor za ekonomiko in organizacijo ter raziskovalni oddelek naj izdelata organizacijski predpis za reševanje nekurantnih zalog. Obračanje zalog mora biti časovno opredeljeno, za kar so odgovorni oddelek za operativno planiranje proizvodnje, prodaja, sektor TKT in finančno računovodski sektor.

Sektor za ekonomiko in organizacijo naj prevzame tudi organizacijo krožkov za izboljšanje proizvodnje v proizvodnih in storitvenih temeljnih organizacijah. V to akcijo se morajo aktivno vključiti tudi vsi vodilni delavci, zlasti tehnologi. Odbor priporoča vodstvom TOZD in delovnih skupnosti, da uvedejo te krožke po posameznih oddelkih in določijo njihove vodje. Na podlagi odločitev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti naj kadrovske sektor — oddelek za izobraževanje organizira izobraževanje vodij krožkov in vodij aktivov inovatorjev, ki jih predlaga DIATI.

Predlog za razširjeno dejavnost strokovnih teamov, ki morajo prevzeti organizacijo krožkov za kvaliteto, naj pripravi raziskovalni oddelek.

O predlaganih ukrepih za izboljšanje kvalitete izdelkov bo center za proučevanje samoupravljanja in informiranje pripravil informacijo in jo posredoval v obravnavo temeljnih organizacijam — odborom za gospodarstvo. Obravnavali jo bodo skupaj s predlogom oddelka za nagajevanje, na njihovih sejah pa bodo prisotni tudi tehnologi in predstavniki OTK ter vodje TOZD.

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne bo razpravo spremljal in po potrebi uskladi stališča.

Odbori za gospodarstvo TOZD pa morajo izvajanje ukrepov za izboljšanje kvalitete izdelkov mesečno spremljati ter sprejete sklepe jasno zapisati v zapisnik.

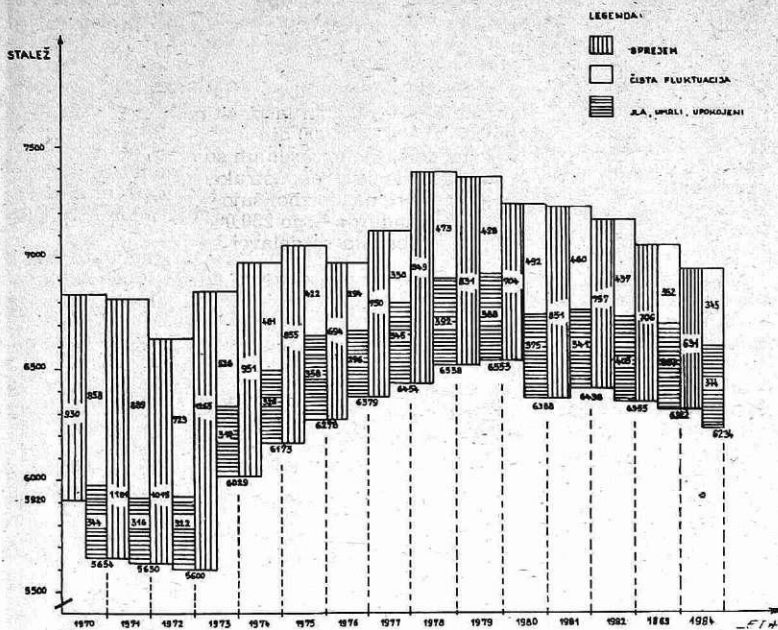
Sklenili so tudi, naj projektna grupa čimprej zaključi projekt »Sifrant izdelkov«.

V nadaljevanju seje so člani odbora obravnavali še ostale točke dnevnega reda.

Najprej so uskladili pripombe delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti na poslovno poročilo delovne organizacije za preteklo leto. Ugotovili so, da so poslovne rezultate obravnavali vsi delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti. Niso se strinjali s pripombo iz analize razprave, da bi bila verjetno razprava o poslovnih rezultatih še bolj konstruktivna in predlogi vsebinsko bogatejši, če bi spremenili sedanjo obliko in vsebino poročila. Odbor je sklenil, da sedanja oblika daje vsem celovito informacijo o doseženih poslovnih rezultatih, zato vsebinsko poslovnih poročil ni potrebno spreminjati. Predlagali so delavskemu svetu Železarne, da sprejme poslovno poročilo delovne organizacije za preteklo leto.

Ugotovili so tudi, da so vsi delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti obravnavali dolgoročne usmeritve Železarne Jesenice in sestavljene organizacije za obdobje 1986 do 2000. Delavskemu svetu Železarne so predlagali, da sprejme dolgoročne usmeritve Železarne z dopolnitvijo petega poglavja s finančnimi usmeritvami, dolgoročne usmeritve SOZD pa z dopolnitvami prve točke.

CPSI — Z. V.

Nazornejši pregled gibanja zaposlenih od leta 1970 dalje.

Fluktuacija po TOZD in DS

Doslej smo obravnavali Železarno v enem kosu, ker pa je podjetje skupek zelo heterogenih elementov, si bomo pogledali kako je z problematiko fluktuacije v manjših enotah.

TABELA 2: Povprečni stalež in gibanje kadra po TOZD in DS

TOZD-DS	Povp. stal.	Sprejem št.	%	Odhod št.	%	Čista flukt. št.	%	Odstop. %
Plavž	212	24	11.3	26	12.3	12	5.66	0.15
Jeklarna	681	93	13.6	121	17.8	72	10.57	5.06
Livarna	80	3	3.7	17	21.2	7	8.75	3.24
Valj. bl. št.	355	41	11.5	49	13.8	30	8.45	2.94
Valj. žice	158	20	12.6	17	10.7	4	2.53	2.98
Valj. d. pl.	176	21	11.9	20	11.4	7	3.98	1.53
Hl. v. Bela	276	38	13.8	38	13.8	28	10.14	4.63
Hl. v. Jes.	210	18	8.6	29	13.8	15	7.14	1.63
Žičarna	232	33	14.2	41	17.7	20	8.62	3.11
Profilarna	66	3	4.5	4	6.1	4	6.06	0.55
Vrat. podb.	56	—	—	1	1.8	1	1.78	3.73
Jeklovlek	143	18	12.8	19	13.3	8	5.59	0.08
Elektrode	248	16	6.4	19	7.7	11	4.43	1.08
Želbljarna	82	10	12.2	10	12.2	4	4.88	0.63
Stroj. del.	313	39	12.4	44	14.0	16	5.11	0.4
Rem. del.	504	42	8.3	45	8.9	10	1.98	3.53
Vzdržev.	554	48	8.7	45	8.1	18	3.25	2.26
Energetika	240	10	4.2	21	8.7	10	4.17	1.34
Transport	371	36	9.7	38	10.2	29	7.82	2.31
DS KO-FI	285	6	2.1	25	8.8	8	2.81	2.7
DS KSI	363	76	20.9	52	14.3	12	3.30	2.21
DS ETN	487	9	1.8	17	3.5	10	2.05	3.46
Druž. preh.	170	27	15.9	21	12.3	9	5.29	0.22
ŽELEZARNA	6262	631	10.1	719	11.5	345	5.51	

Jeklarna se po letu 1981 vnovič povzpne na prvo mesto po številu fluktuantov. Na tem mestu bi lahko samo ponavljali bolj ali manj znane ugotovitve: težki delovni pogoji, zastarela tehnologija itd. Kar nekaj preveč evidentna je razlaga, da so takšni in podobni razlogi glavni in edini krivci za visoko fluktuacijo. Nekoliko preveč samoumevna je trditev, da v dobi »visoke« tehnologije način dela in delovni pogoji odbijajo ljudi (predvsem mlade) od dela v Jeklarni. Da samo modernjša tehnologija in lažji delovni pogoji ugodno vplivajo na višino fluktuacije je v določenih pogojih lahko mit. Za takšno trditev se lahko opiramo na dejstvo, da je Hladna valjarna Bela, ki je nedvomno najbolj moderen obrat v Železarni, po številu fluktuantov vedno med prvimi; v letu 1984 na drugem mestu.

Pritegnili bi avtorjem, ki trdijo, da tehnologija ni edina in absolutna determinanta za velikost in način gibanja kadrov. Situacija je morda še kompleksnejša in kompliciranejša v družbeno političnem sistemu kakršen je jugoslovanski. Prisotnost ideologije samoupravljanja ja na splošno sprejeta kot ustrezen model razvoja družbe na eni strani; na drugi strani pa realna odsotnost samoupravnega načina reševanja človeške in družbene problematike, povzročata razcep znotraj čisto konkretnih posameznikov in skupin. Priče smo »razklani« družbeni praksi, kar se seveda reflektira tudi pri delavcih Jeklarni, Hladne valjarne Bela in celotne Železarne (neuspeh referendum po novem načinu delitve osebnih dohodkov je lahko samo v potrditev takšnemu razmišljanju).

Kar zadeva fluktuacijo v Jeklarni bi lahko osvežili spomin z analizo Vzroki fluktuacije v Jeklarni — avtor B. Erjavšek —, ki pravi: »... ni problematičen le porast fluktuacije, pač pa je tudi sprememba izobrazbene strukture delavcev, ki odhajajo. Močno se je namreč povečal odhod šolanega kadra.« In še: »glede na omenjene značilnosti obravnavanja skupine (visoko izobraženih in nadpovprečno sposobnih delavci — gre seveda za šolane delavce, ki so zapustili Jeklarno — op. F. T.) je treba vzroke odhoda iskati zlasti v neustreznosti del in nalog. Dokaj jasno se v razgovorih s temi delavci izraža, da so doživljali svoje delo kot perspekti-

nizko fluktuacijo (nasploh je potrebno reči, da imajo manjše TO praviloma tudi manjši procent fluktuacije, kot velike TO). Potrebno je pripomniti, da je Livarna obrat s težkimi delovnimi pogoji in zelo zastarelo tehnologijo.

TABELA 3.

Če primerjalno pogledamo kako se je gibal fluktuacija po TOZD in DS po letu 1981, bomo ugotovili, da so razen Jeklarni v vrhu valjarne (razen Valjarne debele pločevine; leta 1984 je zelo upadel procent fluktuacije v Valjarni žice (tabela 2 in 3). To »vodstvo« valjarn je bilo prav tako ali pa še bolj izrazito pred letom 1980. Zato smo v kratki študiji (4) leta 1979 skušali ugotovljati ali obstaja povezava med tehnologijo in višino fluktuacije. Uporabili smo ocene nekaterih vidnih strokovnjakov s področja metalurgije, predelave ipd. Le-ti so rangirali obrate po »modernosti« oziroma »zastarelosti« obstoječe tehnologije. Naj omenimo le, da je bila za najsodobnejši obrat enoglasno proglašena Hladna valjarna Bela; obrati talilnic so bili uvrščeni na koncu (vmes je še Želbljarna). Ko smo potem iskali statistično pomembno povezavo med nemodernostjo tehnologije in fluktuacije smo ugotovili, da kakšne pomembnejše povezave ni. Ker je bila (tudi) takrat visoka fluktuacija v skoraj vseh valjarnah in še posebej v Hladni valjarni Bela smo v omenjenem pisanju poudarili: »Potrebno bi bilo narediti študijo zakaj tako stanje, saj iz teh podatkov lahko sklepamo, da se utegne pojav ponoviti tudi v novi Jeklarni.« Naj kar na tem mestu še dodamo, da se sedaj v času izgradnje nove Jeklarni zdi, da so kadrovske priprave nezadostne. Nenazadnje so tudi težave in odpori proti nakupu nove video opreme za izobraževanje odraz premajhne pozornosti namenjene sodobnemu izobraževanju. Čeprav so hudi časi kar se tiče denarja in še posebej deviz, pa vemo, da si lahko razni »balnarski« klubi in osnovne šole privoščijo video opremo (in prav je tako). Ti sočkrat prežvečeno dejstvo, da brez usposobljenega kadra ni dobrih in vrhunskih kadrov smo še enkrat »prežvečili« in navrgli bomo še, da tako in podobno razmišlja tudi osnutek gradiva Dolgoročne usmeritve SOZD SZ v razdobju 1986—2000.

Nič kaj posebno novega in še neznanega ne bomo povedali, če rečemo, da »žarišča«, odkoder dobimo največje število fluktuantov, ostajajo manj ali bolj ista. V proizvodnih temeljnih organizacijah največ delavcev odide iz delovnih mest adjusterjev, »drugih« delavcev, pomočnikov, posluževalcev in drugih fizično pretežno napornih delovnih mest. Mest, kjer je bolj malo možnosti za večjo »uporabo« prirojenih in pridobljenih delavčevih sposobnosti. Menimo, da bi lahko marsikje lahko z ne veliko truda in stroškov izboljšali delovne pogoje in na ta način (verjetno) zmanjšali fluktuacijo. Tudi zaradi tega bomo objavili »seznam« odhodkov po TOZD in DS, kjer je bila fluktuacija v letih 1982—1984 največja (preglednica 1). K tej preglednici ne bomo dodajali komentarja. Lahko samo še enkrat poudarimo, da že nekaj let vemo za »kritične« točke, in vse kaže, da je bilo narejenega premalo.

preglednica 1

TABELA 3: Primerjava fluktuacije v letih od 1982—1984 po TOZD in DS

TOZD / DS	% fluktuantov glede na stalež TOZD in DS		
	1982	1983	1984
Plavž	8.1	8.5	5.66
Jeklarna	12.3	8.5	10.57
Livarna	3.4	—	8.75
Valj. bl. št.	13.8	11.8	8.45
Valj. žice	12.3	12.3	2.53
Valj. deb. ploč.	2.5	3.0	3.98
Hl. valj. Bela	13.5	9.5	10.14
Hl. valj. Jesenice	7.7	3.7	7.14
Žičarna	11.4	10.5	8.62
Profilarna	9.6	1.5	6.06
Vratni podboji	3.0	1.8	1.78
Jeklovlek	10.1	3.4	5.59
Elektrode	8.1	3.6	4.43
Želbljarna	7.1	4.6	4.88
Strojne delavnice	3.4	4.6	5.11
Remontne delavnice	4.0	3.4	1.98
Vzdrževanje	4.0	3.8	3.25
Energetika	3.7	4.9	4.17
Transport	8.4	7.8	7.82
DS KO-FI	3.6	4.1	2.81
DS KSI	0.3	1.8	3.30
DS ETN	3.4	2.5	2.05
Družbena prehrana	1.3	1.9	5.29
ŽELEZARNA	6.8	5.5	5.51

PREGLEDNICA 1: Fluktuacija po oddelkih TOZD in DS od 1982 do 1984

TOZD/DS	Normat.	Št. fluk. v l. 1984	% fluk. 1984	% fluk. 1983	% fluk. 1982
PLAVŽ					
aglomeracija	55	6	10.9	3.6	5.5
priprava vložka	61	2	3.3	9.8	16.4
visoke peči	108	4	3.7	9.3	4.6

JEKLARNA	19	1	5.3	—	—
vodstvo TOZD	10	6	60.0	10.0	20.0
kamnomol	132	18	13.6	14.4	15.2
SM peči	132	7	5.3	8.3	13.2
livna jama SM	11	1	9.1	8.3	—
vodstvo el. jekl.	53	13	24.5	11.3	24.5
elektro peči	64	4	6.3	7.9	11.9
livna jama EP	44	2	4.5	—	2.4
kontiliv	112	15	13.4	8.9	11.6
priprava vložka	61	4	6.5	4.9	9.8
odd. ponov. zidarjev	13	1	7.7	—	—
V O D					

LIVARNA	62	2	3.2	—	1.6
jeklo livarna	19	1	5.3	—	5.6
čistilnica	15	1	6.7	—	6.7
modelna mizarna					

VALJARNA BLUMING ŠTEKEL	19	1	5.3	—	—
vodstvo TOZD	76	6	7.9	11.8	10.5
adjustaža štekel	150	9	6.0	20.8	22.7
adjustaža bluming	54	7	13.0	5.6	1.9
valjarna	105	5	4.8	1.9	2.9
odprema štekel	10	1	10.0	—	—
čistilke	9	1	11.1	—	—

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV	89	3	3.4	5.6	2.3
adjustaža	56	3	5.4	—	—
OTOP	71	1	1.4	—	—
proga					

HLADNA VALJARNA BELA	13	1	7.7	7.7	—
vodstvo	33	2	6.1	6.1	18.2
priprava vložka	44	4	9.1	13.4	9.1
lužilnica	40	2	5.0	7.5	2.5
žarilnica	44	4	9.1	11.4	13.6
rezn. linija	58	10	17.2	15.5	27.6
adjustaža	55	5	9.1	—	5.2
valjarna					

HLADNA VALJARNA JESENICE	18	1	5.6	5.6	5.6
skladišče surov. mat.	28	2	7.1	3.6	—
notr. transport	23	5	21.7	4.4	4.4
lužilnica	91	5	5.5	5.5	12.0
hlad. valjarna	17	1	5.9	—	—
odprema	14	1	7.1	—	—
vodstvo					

ŽIČARNA	101	14	13.9	14.3	1.8
žičarna I	22	1	4.5	—	4.5
pocinkovalnica	52	3	5.8	7.7	3.9
adjustaža	33	1	3.0	15.2	24.2
patentirnica					

PROFILARNA	66	2	3.0	1.5	10.6
oblikovalnica	17	2	11.8	—	—
izdelava diskov					

VRATNI PODBOJI	12	1	8.3	—	5.5
lakirnica in adjustaža					

JEKLOVLEK	48	3	6.3	4.2	13.3
hladna predelava	33	2	6.1	—	6.1
brusilnica	40	2	5.0	7.5	7.5
adjustaža	16	1	6.3	—	—
orodjarna					

ELEKTRODE	14	1	7.1	—	—
vodstvo	24	5	20.8	8.3	37.5
transp. in sklad.	159	4	2.5	1.9	2.5
oplaševalnica	36	1	2.8	5.6	11.1
reznalica					

ŽELBLJARNA	42	2	4.8	2.4	9.5
želbljarna	29	1	3.4	6.9	6.2
adjustaža	9	1	11.1	11.1	—
notr. tran. in prip. vlož.					

STROJNE DELAVNICE	10	1	10.0	—	—
vodstvo	118	4	3.4	5.1	3.4
strugarna	78	7	9.0	5.1	3.8
konstr. del.	29	4	13.8	—	—
mat. služba					

REMONTNE DELAVNICE	24	3	12.5	8.3	—
kleparji	36	1	2.8	3.0	—
tesarji	53	1	1.9	11.8	3.7
ključavničarji	59	1	1.7	5.1	6.8
inštalaterji	43	1	2.3	2.3	2.3
del. el. strojev	21	1	4.8	—	4.5
plastikarji	57	1	1.7	1.8	10.5
montaž. oddelek	42	1	2.4	—	—
oddelek VMR					

VZDRŽEVANJE	80	2	2.5	—	3.75
vzdrževanje Plavž	101	4	4.0	5.0	—
vzdrževanje Jeklarna	72	1	1.4	1.4	—
Javornik	148	4	2.7	4.1	4.6
Bela	68	3	4.4	5.8	4.3
HVB	51	2	3.9	3.9	9.8
HVŽ	12	2	16.7	—	16.7
vzdrž. rezerva					

ENERGETIKA	63	3	4.8	4.8	—
elektroenergija	82	4	4.9	7.3	8.5
topl. energija	127	3	2.4	2.4	1.6
odd. teh. plinov					

TRANSPORT	113	19	16.8	22.1	20.4
odd. promet	38	4	10.5	2.6	—
odd. tovora	54	2	3.7	—	1.8
odd. avtom. prevozi	37	1	2.7	2.7	10.8
vozovna delav.	24	2	8.3	4.2	4.2
del. motor. vozil					

DS KO-FI	10	1	10.0	—	—
špedicija	39	2	5.1	—	—
odd. domače prodaje	10	1	10.0	—	—
fin. inšpektorat	57	1	1.7	—	—
odd. mat. sklad. posl.	17	2	11.8	—	—
odd. zunanje trgov.	3	1	33.3	—	—
odsek dolgoro. financ					

DS K S I					
vodstvo	4	1	25.0	—	—
odd. sploš. admin.	62	5	8.1	8.1	9.7
spl. varn. služba	99	1	1.0	1.0	1.0
pravna služba	6	1	16.7	—	—
odd. za kadre	21	1	4.8	—	—
odd. za druž. stand.	8	1	12.5	—	—
pripravniki	—	2	—	—	—

utrip sds

RTA 5

Samoupravne delovne skupine so postale že utečena oblika samoupravnih organiziranosti. Že od samega začetka imajo svoje mesto tudi v Železarni, v rubriki Pregled sestankov SDS. Vendar pogosto slišimo pripombe, da skupine ne dobivajo odgovorov na svoja vprašanja in da morajo predolgo čakati nanje. Raziskava Bralci Železarni o Železarni, ki so jo pred dobrim letom izvedli delavci CPSI (Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje), je kot eno najbolj pogostih pripomb izpostavila željo (in zahtevo) bralcev, da se o SDS piše bolj analitično in z ustreznim komentarjem.

Sašo Dovžan, vodja SDS RTA

Vse to je vzpodbudilo uredništvo Železarni k razmišljanju. Odločili smo se izmeriti utrip posameznim samoupravnim delovnim skupinam. Kajpak ne mislimo vtikati palice v utečeno kolesje samoupravljanja in si tudi ne delamo utvar, da bomo s to rubriko rešili vprašanje povratnih informacij. Želimo le, da bi delavci Železarni boljše spoznali značilnosti dela in razmere v posameznih SDS. Ali če povemo z besedami ene naših prvih sogovornikov:

»Na ta način bo več ljudi zvedelo, kaj nas žuli, saj vendar ne moremo kar sami hoditi od enega do drugega in mu razlagati svojih težav. Tako pa bo o tem lahko marsikdo prebral v Železarni in morda se bo tudi kaj premaknilo.«

In še o izbiri; tokrat smo se odločili za SDS RTA 5, ker smo v 11. številki Železarni prebrali pripombo z nedavnega sestanka te skupine. To je seveda le ena od možnosti, in prihodnje bomo poskušali upoštevati vsak vaš predlog ali pripombo, ki nas bo opozorila na aktualno problematiko v kateri izmed 269 samoupravnih delovnih skupin, kolikor jih imamo v Železarni.

SDS RTA 5 deluje v približno enaki sestavi že 5 let. Ima 21 članov, njen vodja pa je Sašo Dovžan. Tokrat so bili naši sogovorniki poleg njega še: Silvo Bradašnja, Bogdan Bricelj in Vojko Mali. Sestajajo se približno enkrat na mesec, ob rednih samoupravnih aktivnostih in, kot pravijo, doslej po tej plati niso imeli večjih težav. Večino težav, ki jih imajo pri svojem delu, skušajo rešiti v svojem obratu in že pred sestankom. Le do povratnih informacij težko pridejo; včasih jih sicer dobijo, vendar ne vedno.

S samoupravljanjem je torej vse v redu. Vendar bi se lahko vprašali, ali niso morda tudi druge težave, s katerimi se srečujejo pri svojem delu, stvar samoupravljanja, če ga seveda razumemo kot odločanje o pogojih in rezultatih dela. Tokrat bomo govorili predvsem o pogojih. Takole so zapisali v zapisniku sestanka SDS:

»Zaradi unifikacije opreme in s tem boljšega in cenejšega vzdrževanja želi imeti SDS vpogled in določen vpliv v ponudbe glede elektronske opreme pred samo naročitvijo novih naprav. SDS tudi zanima, kako bo z nakupom nujno potrebne testne opreme, ki se v Jugoslaviji ne proizvaja, kako bo z nakupom tuje literature in kako se zaradi vse večje avtomatizacije načrtuje povečanje števila vzdrževalcev.«

V Železarni je v zadnjih letih vse več avtomatizirane opreme in mikroročunalnikov. Avtomatizacija opreme poteka dokaj hitro, vendar precej neorganizirano, saj je v 59 z mikroprosesorji krmiljenih naprav, kolikor jih bo vsak čas v Železarni, vgrajenih osem različnih tipov mikroprosesorjev. Zato ni čudno, da imajo delavci SDS RTA 5, ki vzdržujejo elektronsko opremo, nemalo težav pri vzdrževanju tako različnih naprav.

»Prizadevamo si, da bi imeli vpogled v pogodbe z dobavitelji opreme in določen vpliv vsaj pri izbiri tipa vgrajenega mikroprosesorja. Zavedamo se sicer, da je izbira opreme pogosto pogojena z omejenimi finančnimi možnostmi Železarni, vendar tisti, ki sklepajo pogodbe, vse preradi pozabijo na vzdrževalce. Da je tako sodelovanje vendarle mogoče, dokazuje nabava opreme za novo jeklaro. V Železarni imamo že nekaj let skupino ljudi, sicer povsem neformalno, ki se ukvarja z uvajanjem računalnikov v proizvodnjo. Nekaj članov te skupine si je ogleda-

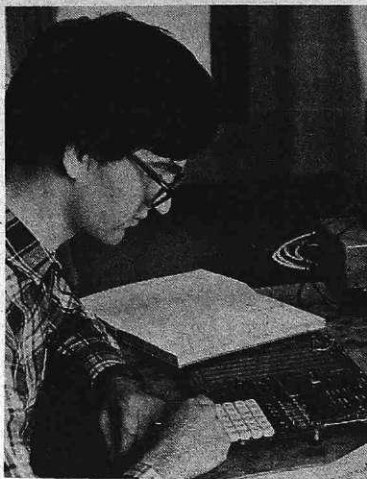
lo opremo nekaterih domačih proizvajalcev in predlagalo nakup. Pravzaprav se je že večkrat pokazala smotrnost te skupine in stvari gredo počasi vendarle na bolje. Vendar se še vedno zgodi, da sploh ne vemo, kakšna oprema se nabavlja in da jo bomo morali mi vzdrževati. Tako je bilo tudi z vakuumsko napravo in še nekaterimi drugimi.«

In kje so, po vašem mnenju vzroki za tako stanje?

»Dober informacijski sistem v Železarni bi lahko prispeval k hitrejšemu reševanju takih in drugih problemov. Pred leti smo sicer že dali pobudo, da bi se povezali z ERC, vendar je danes že vprašljivo, ali bi bila taka povezava učinkovita in smotrna, saj je vsaka taka rešitev povezana z denarjem.«

Omenili ste tudi probleme z nabavo tuje literature.

»To je prav gotovo eden večjih problemov. Že tako smo pri uvajanju mikroročunalnikov v proizvodnjo precej za razvojem in svet in če nimamo na razpolago ustrezne, predvsem tuje, literature, tega razvoja sploh ne moremo dohajati. Žal je tujo literaturo treba plačati z devizami, teh pa tudi drugod ni dovolj. Zato moramo priznati, da trenutno še nismo kos vzdrževanju mikroročunalnikov in smo šele v fazi uvajanja. V skrajnem primeru sicer lahko pokličemo serviserje od zunaj, a to kajpak ni rešitev, povrh pa je še drago in zamudno in prav tako povezano z devizami. Ima pa naše zaostajanje za razvojem v svet vsaj eno prednost, namreč to, da v določeni meri lahko predvidimo, kako bo ta razvoj tekkel pri nas. Dosedaj so se naše napovedi v glavnem uresničile. Tako smo se pred leti odločili za en tip mikroprosesorja, ki je danes vgrajen v 60 odstotkov mikroročunalnikov. Če bi bila mikroprosorska oprema v Železarni bolj enotna, bi torej še zmogli njeno vzdrževanje.«

Bogdan Bricelj z mikroročunalnikom, s katerim vzdrževalci elektronske opreme preverjajo svoje znanje

Pa ste kadrovsko dovolj močni za tako delo, saj vemo, da je razvoj elektrone izjemno hiter in da zahteva nenehno prilagajanje in usposabljanje?

»Na našem področju ne gre brez samozobraževanja, saj nam šola da le osnovno znanje. Poleg tega pri nas ni mogoče filozofirati. Če se kaka naprava pokvari, jo je pač treba popraviti, pa kakorkoli že. Nenazadnje smo tudi mi tukaj zato, da bi v Železarni naredili čimveč jekla. Žal nam normativ ne omogoča, da bi tudi s kadri spremljali vse hitrejši razvoj avtomatizacije. Seveda pa bo ta problem treba rešiti, še preden bo stekla nova elektrojeklaro. Poleg tega nimamo urejenih prostorskih razmer, vsaj tukaj na Jesenicah ne. Že pred dvema letoma, ko smo se preselili v te prostore, nam je bilo obljubljeno, da bomo dobili tudi nove prostore za delo, pa je bilo vse dosedaj v njih le skladišče gradbenega materiala. V takih razmerah se pač ne da najbolje delati.«

Naši sogovorniki so nam našli pisano paletto težav, na katere vsak dan znova naletijo pri svojem delu. Ob vse hitrejšem uvajanju avtomatizirane opreme in mikroročunalnikov postaja vse bolj pomembno tudi delo vzdrževalcev elektronske opreme. Z avtomatizacijo smo daleč za razvojem v svetu in z vzdrževanjem te opreme, kot kaže, še dlje. Razvoj pa gre nezadržno naprej. Kot kažejo izkušnje, je treba le nekaj dobre volje, da stvari stečejo, kot je treba. A kmalu tudi dobra volja ne bo več dovolj.

Borut GRCE

TURISTIČNA DEJAVNOST NA JESENICAH V LETU 1984

Na letni skupščini Turističnega društva, ki je bila 27. marca, so pregledali lanskoletno delo, sprejeli ovrednoten program dela za leto, dopolnili pravila o delu društva, podelili priznanja najbolj prizadevnim v akciji »Lepe rože in varstvo okolja«, povišali članarino s 30 na 50 din in se pogovorili o urejenosti in čistoči Jesenic.

Lani je bilo na Jesenicah 10.475 gostov kar je 820 manj kot leta 1983. Domačih gostov je bilo 7.368, tujih pa 3.107. Nočitev so zabeležili 20.678, to je 420 manj kot leto poprej. Domači gostje so prenočevali 17.134 noči, tuji pa 3.544. Število nočitev domačih gostov se je zmanjšalo, povečalo pa se je število nočitev tujih gostov. Na Jesenicah prevladuje prehodni turizem — gostje prenočujejo le dan ali dva. Drugi po obsegu je poslovni turizem, ki ga pogojujejo razni opravi in v našem mestu. Nekaj je tudi stacionarnega turizma, v penzionu Šranc, kjer v kampu bivajo več dni predvsem Nizozemci in Belgijci.

In kako naj bi povečali turizem v prihodnje? Vsekakor se bo že letos turizem povečal zaradi pričetka gradnje karavanškega predora. Povečalo se bo tudi število tujih gostov, predvsem Nemcev, Nizozemcev, Dancov in Angležev, zaradi večjega tranzita pa se bo povečalo tudi število prenočitev tujih gostov.

V poročilu predsednika je bilo rečeno, da v skupne številke ni zajet turistični promet v Planini pod Golico. To področje je zadnja leta, posebno odkar so lani junija odprli kočo na Golici, nekoliko oživel. Letos naj bi ponovno ustanovili tudi svoje turistično društvo.

S skupnimi prizadevanji občinske turistične zveze, turističnih društev Žirovnica in Planina pod Golico bodo izdali prospekt za to celotno področje. Za to so letos predvideli tudi potrebna sredstva.

Delo turističnega društva se je odvijalo predvsem v okviru petih komisij. Delo komisije za turistični promet je bilo že predstavljeno. Komisija za akcijo »lepe rože in varstvo okolja« je z naštetimi akcijami prispevala k polepsanju Jesenic. Ocenila je, kateri občani so bili najbolj prizadevni pri gojitvi rož. Izrekla je nad tristo pohval, nad 120 priznanj, pode-

lila je značke. Letos je Cvetličarna Zvonček sedmim, najbolj prizadevnim ljubiteljem rož, podelila lončke z orhidejami.

Zelo delovna je bila tudi komisija za turistični podmladek, v kateri delujejo Ema Vesek, Marija Dolinar in Mira Tolar — pedagoške delavke in mentorice na vseh treh osnovnih šolah. Podmladki so se udeležili tudi akcij in tekmovalj Gorenjske turistične zveze, kjer so za to prejeli posebna priznanja. V okviru podmladkov uspešno delujejo tudi obhodne trojke, ki lastnikom za urejeno okolico bivališč dele pisna priznanja, kršiteljem pa pisna opozorila. Žal je bilo pri tem tudi nekaj neveselosti, predvsem zaradi jeze tistih, ki so prejeli dobromerna opozorila.

Komisija za trim stezo »Mira Ogri-na«, je lani popravila del dotrajanih naprav, za drugo pa bo poskrbela letos. Žal so bile nekatere naprave tudi namerno poškodovane, tako da del steze ni več uporaben.

Komisija za vrtičkarstvo si je v sodelovanju s komitejem za urejanje okolja in varstvo okolja, komunalno, kmetijsko zemljiško in krajevnimi skupnostmi prizadevala za ureditev nove površine, na Plavžu namreč nad dvesto prebivalcev prosi za dodelitev površin za obdelavo. Uredili jih bodo na opuščnem smetišču, kamor se je navozilo del zemlje z gradbišča nove jeklarne na Belškem polju.

Predstavnika Gorenjske turistične zveze Zdravko Črv in Turistične zveze Slovenije Poldo Pernuš sta izrekla pohvalo za uspešno in obsežno delo društva, domači razpravljalci pa so predvsem menili, da bo potrebnega še precej dela za polepsanje Jesenic. Kritizirali so javno čistočo in opozorili na potrebno obnovo in polepsanje fasad starih poslopij na Jesenicah.

B. B.

RAZPIS ZA GRADBENA POSOJILA V LETU 1985

Na osnovi delitve sklada skupne porabe za leto 1985, sklepa odbora za stanovanjska vprašanja pri delavskem svetu Železarni Jesenice in določil samoupravnih aktov o urejanju stanovanjskih zadev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, razpisujemo gradbena posojila za delavce in upokojene temeljnih organizacij in delovnih skupnostih Železarni Jesenice v skupni vsoti 104.000.000 din, in sicer:

- za nakup etažnega stanovanja v družbeni gradnji — po 960.000 din
- za novogradnjo, za nadomestno gradnjo s predhodnim rušenjem, za nakup stanovanjske hiše v zasebni lasti, za nakup komfortnega stanovanja v zasebni lasti — po 800.000 din
- za rekonstrukcije in modernizacije zasebnih stanovanjskih hiš in zasebnih stanovanj s pogojem, da se z rekonstrukcijo pridobijo potrebni dodatni stanovanjski prostori, da se izboljšajo stanovanjski pogoji v skladu s stanovanjskimi standardi — po 250.000 din

Upravičenci do gradbenega posojila so delavci in upokojeni temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarni Jesenice, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. Stanujejo na območju občin Jesenic in Radovljica ali na območju drugih občin, od koder je možno dnevno prihajati na delo in z dela z rednimi prevoznimi sredstvi ali z organiziranim prevozom Železarni Jesenice, in z nakupom etažnega stanovanja v družbeni gradnji, z gradnjo stanovanjske hiše, z nakupom stanovanja ali stanovanjske hiše v zasebni lasti rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje.
2. Hočejo z rekonstrukcijo zasebne stanovanjske hiše ali zasebnega stanovanja izboljšati svoje stanovanjske pogoje v skladu s stanovanjskimi standardi.
3. NAMEDSKO VARČUJEJO za gradnjo, nakup ali rekonstrukcijo lastne hiše ali lastnega stanovanja.

Lastna sredstva morajo imeti zagotovljena v višini:

- za nakup etažnega stanovanja v družbeni gradnji 20 % predračunske vrednosti,
- za gradnjo hiše v usmerjeni gradnji 25 % predračunske vrednosti,
- za individualno gradnjo 40 % predračunske vrednosti.

Pri novogradnjah se šteje za dokaz lastne udeležbe zgrajena hiša do druge faze in nabavljeni material do tretje gradbene faze brez družbenih kreditov.

Druga gradbena faza in nabavljeni material do tretje gradbene faze je pogoj, da je posameznik sploh upravičen do posojila.

4. Da združujejo delo v temeljnih organizacijah ali delovnih skupnostih ali da so upokojeni Železarni Jesenice.

5. Da bodo izpraznili družbeno stanovanje v skladu z določili pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev, če so nosilci stanovanjske pravice v takem stanovanju. Tisti, ki so nosilci stanovanjske pravice v stanovanju last Železarni, morajo stanovanje vrniti Železarni Jesenice do pogodbenega roka. V nasprotnem primeru bodo morali plačevati dodatno denarno obveznost v korist stanovanjskih sredstev Železarni do izpraznitve stanovanja po določenih pravilnika o stanovanjskih zadevah.

6. Delavci, ki jim je bilo v preteklih letih že odobreno gradbeno posojilo do razpisane višine za posamezno leto, niso upravičeni ponovno kandidirati za gradbeno posojilo.

Ponovno postanejo upravičenci do gradbenega posojila po preteku dveh tretjin odplačilne dobe predhodno odobrenega gradbenega posojila in s pogojem, da pred koriščenjem novega posojila izplačajo preostali del prejšnjega gradbenega posojila.

7. Rok vračanja gradbenega posojila je odvisen od višine posojila, ne sme pa biti daljši kot 20 let vključno z moratorijem. V času moratorija, ki traja tri leta, se glavnica vsako leto poveča za 4 %. Mesečna anuiteta za gradbeno posojilo bo znašala okrog 6.100 din. Odplačevanje gradbenega posojila bo urejeno s posebno pogodbo, prvi obrok za pade v plačilo po treh letih od dneva, ko je bilo gradbeno posojilo odobreno.

8. Posojilodajalec se s pogodbo obveže, da bo vrnil celotno gradbeno posojilo ali ves preostali del gradbenega posojila v enem obroku s pripadajočimi obrestmi in poravnal vse nastale stroške, če bo prenehal delati v Železarni Jesenice na lastno željo ali po lastni krivdi.

Od dneva prekinitev dela v Železarni do vračila celotnega zneska gradbenega posojila se obračunavajo obresti po obrestni meri za sredstva na vpogled in ne kot obresti za gradbeno posojilo.

9. Za odobritev gradbenega posojila morajo predložiti prijavitelci:

- a) izpolnjen obrazec »prijava na razpis za gradbena posojila«, ki ga dobijo pri vratarju kadrovskega sektorja, informacije pa dobijo v oddelku za družbeni standard, soba 11, telefon 32-09 ali 31-13,
- b) originalni zemljiškoknjižni izpisek, ki ne sme biti starejši od 6 mesecev, dobi se na oddelku zemljiške knjige pristojnega sodišča,
- c) odločbo o lokaciji,
- d) gradbeno dovoljenje,
- e) potrjeni gradbeni načrt s predračunom,
- f) dokaz o namenskem varčevanju in o lastni finančni udeležbi.

Dokaz o namenskem varčevanju je sklenjena pogodba o namenskem varčevanju z banko za gradnjo, za katero se posameznik prijavlja na gradbeni razpis,

- g) spisek prejetih gradbenih posojil za začeto gradnjo.
10. Za odobritev posojila za rekonstrukcijo morajo prijavitelci predložiti:

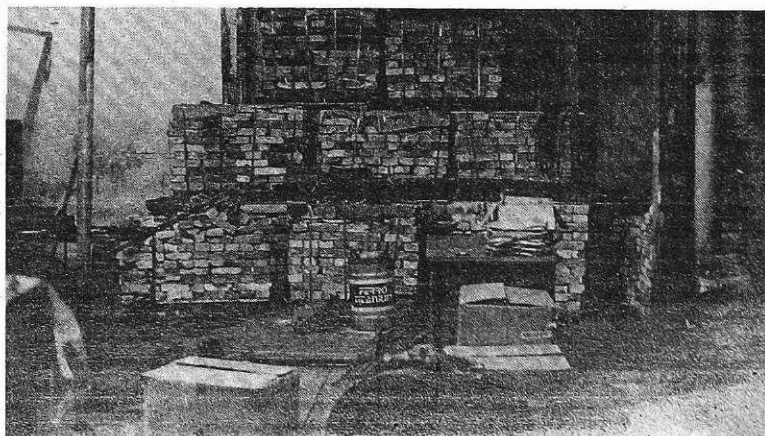
- a) izpolnjen obrazec »prijava za gradbena posojila«;
- b) originalni zemljiškoknjižni izpisek, ki ne sme biti starejši od 6 mesecev;
- c) dokaz o namenskem varčevanju in o lastni finančni udeležbi;
- d) gradbeno dovoljenje, če rekonstrukcija posega v nosilne zidove ali v zunanji izgled zgradbe, sicer gradbeno dovoljenje ni potrebno;
- e) predračun za adaptacijo, ki ga na osnovi cen v trgovini lahko izdela graditelj sam;
- f) spisek prejetih gradbenih posojil za začeto gradnjo.

11. Kupci, ki kupujejo stanovanje ali stanovanjsko hišo, morajo predložiti overovljeno kupoprodajno pogodbo.

Prijave delavcev, ki ne bodo predložili zahtevane dokumentacije, ne bodo obravnavane. Potrebno dokumentacijo morajo prosilci oddati najkasneje do 30. aprila 1985 na oddelku za družbeni standard. Do tega datuma traja tudi razpis za gradbena posojila v letu 1985. Poznejše prijave ne bodo obravnavane.

Navedbe in prijavi za razpis bo preverjala komisija, v kateri bo tudi gradbeni strokovnjak. Na osnovi predložene prijave za gradbeno posojilo, dokumentacije in poročila komisije bo odbor za stanovanjska vprašanja sklepal o odobritvi posojila. Sklepi o odobrenih gradbenih posojilih bodo objavljeni v tedniku Železar.

Oddelek za družbeni standard

V teh prostorih, kjer je že dve leti skladišče gradbenega materiala, bi vzdrževalci lahko pridobili nujno potrebne delovne prostore.

OKUPACIJA JAVORNIKA

Z naše barake so sneli hišno številko 104 in cestico preimenovali v Industriestrasse 12.

Vsak zaselek so prekrstili, sprva to tuje ime ni imelo nobenega posebnega vpliva na nas, sčasoma pa se je kakor tetoviran vboj zalezel v kožo in začel delovati z vidnimi znamenji svojega zla.

Ko je nova oblast pozaprila določeno število ljudi, druge pa še držala v negotovosti, sem nenadoma prejel vabilo, iztipkano na pisalni stroj, in to prvo v svojem življenju. Jasno, da so ga odprli starši in mi ga prebrali: Hitlerjugend me vabi kot Pimpfa na Dienst, ta Dienst pa se bo vršil na Apellplatzu pred bivšim Krekovim domom na Asslingu ob 13.30. V kolikor se vabilu ne bi odzval, bodo odgovornost za to nosili starši.

Hei Hitler!
Edi Dostal

Mama in oče sta bila iz sebe. Iz te nemške omake sta hotela priti čim bolj nedotaknjena, ker sta bila prepričana, da bo okupacije čez kak mesec konec, zdajle pa takole vabilo z grožnjo, ki je dobro zadelo. Upreti se Dienstu je pomenilo upreti se Hitlerju.

Naduse pa ju je žalilo, da je grožnjo podpisal sosed, mulc, ki je v Kraljevini Jugoslaviji vneto telovadil pri sokolih, orle pa zasmehoval kot ajmohtarje.

No, pa tudi v našem sorodstvu se je nekaj podobnega kotilo. Mlajši mamin bratranec Metod je kar čez noč zginit v Velden, kjer so nekolicinaj bolj odrasle mladince, kot sem bil jaz, uniformirali, jim podelili črne v obliki raznih firerčkov, črn so obeleževali vrvice raznih barv, visele pa so jim od epolet do naprsnega žepa. Najvišji čin je imel tisti, ki je imel belo vrv, najnižja pa je bila zelena in rdeča; mladinci s temi čini so bili priganjati.

In prav v času, ko se je bližal dan prvega Diensta, se je vrnil iz Veldna mamin mlajši bratranec. Bil je tako vesel samega sebe, da se je prišel svoji teti pokazati, kako so ga tam okrančali s črnimi žametnimi hlačami, rjavo srajco, nožem in vrvico Fenneinführerja.

Kaj pa naj to pomeni, Metod? ga je vprašala mama.

To pomeni to, je odgovoril mlajši bratranec.

Torej si hitlerjanec?

Bratranec je malo pomislil, nato pa izdihnil, ko da se dolgočasi: Če ti tako praviš, potem sem hitlerjanec.

Kaj pa jutri ali pojutrišnjem, se je zajedla mama, ko bo prišlo do preobrata? Kaj boš pa potem rekel, da si?

Zabij ti v kišto tvojo Jugoslavijo in jo pošlji po Savi v svoj Beligrad, svojemu Petru. Točen naslov za to pošiljko pa boš dobila na gestapu, je reusknil mlajši bratranec, se obrnil in besneč odšel.

Dienst smo imeli najprej na Apellplatzu, kjer so nas najprej vse popisali, razdelili na oddelke raznih Scharführerjev. Takoj smo začeli vaditi tudi razne komande v nemščini kot: Stillgestand, rührt euch, nach links, nach rechts, hinlegen, auf, rufen... (plazi se).

Že naslednjo sredo pa smo odšli na Merco, hrib blizu Jesenic, in se lajlali tam celo popoldne.

Firerčki so nas učili peti tudi divje pesmi, kot tisto, Gegen Engeland ali Rosemarie.

Ko smo pesmi speli, smo se jih naučili še korakajoč in se vedno pridrlili iz gmajne v mesto kot jesiharji. Možaklja je dobesedno odmevala od naših divjih dretij.

Za konec Diensta nas je vedno pričakal Stammführer Hans, oblečen v črno uniformo z belo naramno vrvico in samokresom v toku.

Na Apellplatzu so se morali številni oddelki Hitlerjeve mladje postrojiti, kakor tisti eses na nürenberških dnevih, ko jih je nagovoril sam Führer, glava je morala biti točno za drugo glavo, rame za ramenom, črta čevljskih konic ali pa bosih nog je morala biti ravna kot tesarska vrhca. To opravilo je bilo vedno zelo zamudno in firerčki so tekali tik nas kakor naščuvani volčjaki, lajajoč povelja. Šele ko je bilo to postrojeno, kakor so nalagali predpisi, je sledil raport Scharführerjev najprej Fenneinführerju, mlajšemu bratranecu moje mame, ta pa je smel pred samo sveto obličje Stammführerja Hansa, toda na določeni razdalji, kjer je izkričal v nemščini številke sodelujočih na Dienstu.

Ko je moja mama nekoč drugič na samem obdelala tega čudnega bratranca kot nemškega psa, je ta psok prenesel, a si izmislil kravro maščevanje nad mano. Oddelčnemu vodji, kjer sem bil jaz kot Pimpf, je naročil, naj vadi tako imenovano »rupanje« (plazenje po tleh). Te, ki bi se upirali ali jemali vajo neresno, naj zbere, oddelke odda drugemu Scharführeru, upornike pa naj potem sam toliko časa goni po poligonu, dokler ne bo vse na njih strgano.

»Rupanje« oziroma plazenje po trebuhu je bila najbolj neprijetna vaja na Hitlerjugend Dienstu, bil si, če že ne strgan, pa vsaj umazan od temena do pet.

A kot sta se bila dogovorila moj mali striček in Scharführer, je slednji začel to sredo prav s to neprijetno vajo. Vsi so se predpisano metali po tleh, prav nihče ni poskušal zabušavati, vsi so se plazili, zvijali z zadnjicami kakor krokodili na suhem, le jaz sem resnost in prizadevnost zamenjal za ležernost in posmeh. Zanašal sem se na maminega mlajšega bratranca oziroma malega strička.

Tedaj pa je Scharführer ustavil vajo in se zapiknil vame.

Ti!

Kaj je?

Sem!

Abteilung, halt! je zakomandiral in poslal vse sodelujoče sedet v senco, kjer so si urejali obleke in si čistili umazanijo. Te je potem prevzel drug Scharführer, kot je bilo domenjeno.

Jaz sem stal pred njim, kakor ne bi smel. Mlahav, posmehljiv, saj je bil Scharführer eden iz kaplanovega nedeljskega vrtca, in to prav tisti, ki je naprej molil, ob začetku in ob koncu.

In tudi tikala sva se. In če bi Kraljevina Jugoslavija potrajala še kak desetletje, bi Scharführer pel novo mašo. Zdajle pa je vpil name, da sem saboter in da me bo izstrelil skupaj s starši v Srbijo.

Rekel sem mu: Ne lomi ga, no! Was, was, se je drl, ti boš mene tikal, pezde aus Jauerburg - hinlegen! Auf, marsch, marsch!

Počasi sem se sesedel pred njim v predpisani ukaz.

Aber nein, nein, je vpil, das ist ja kein hinlegen!

In se je sam sprožil po tleh, da bi mi pokazal, kako se moram jaz. Padel je kot spodbito drevo.

So! Und jetzt aufstehen... Auf, marsch, marsch... Še vedno sem se mu posmehoval in igraje, kakor kozliček, stekel upočasnjeno, pridvigoval je noge, kakor da me ovira krilo.

Prav ta hip pa se je od nekega vzela Edi Dostal, tisti, ki je mami in očetu grozil v pozivu za Dienst, in začel rjoveti name, da sem pes, ki ga je treba hin rihlati. In ta psokva me je zazibala, kakor da sem dozorel sad, na katerega se je usul sneg in ga obtežil. Začel sem se metati po tleh in se plaziti, vstajati, teči, tudi tja, kamor mi firerček Dostal ni ukazal.

Dobre pol ure je trajal ta eksercir, dokler nista oba postala čisto hripava od besa nad mano. Pustila sta me za nekim grmom čisto raztrganega, opraskanega, kravega, hlapajočega, strtega in obupanega do konca.

Na meni ni bilo prav nič celega. Prebičan sem bil od ostrih tal in glogovih grmičev. Koža je kravvela, srajca je bila zrezana na trakove.

Takega se me je čez čas prišel ogledat tudi mamin mlajši bratranec. Prepričan sem bil, da me bo začel prijazno in prizadeto spraševati, zakaj neki se mi je zgodila ta krivica in kdo mi jo je storil. Bil sem prepričan, ko sem stal ves jokajoč pred njim, da je sedaj prišel moj čas maščevanja. Da bo rod, iz katerega oba izhajava, le spregovoril prizadeto in da bova oba poravnala račun s Scharführerjem.

Mamin bratranec pa je rekel: Pojdi domov tak, kakršen si — heil!

Pobegnul sem spred njega, jokajoč, iz mene je vrel jok kot živa lava.

To je bilo krvavo jokanje. Ljudje, ki so me videli in slišali, ko sem tekel proti domu, so mislili, da me je pač kdo tako grdo in po krivici premlatil, ker me je dobil na svojem vrtu.

Doma je sledilo zgražanje, umivanje, preoblačenje. Jok se mi ni hotel poleči.

Zvečer pa je mama le stopila na Senožeti, kjer je ta njen sorodnik prebival. Brenkal je na kitaro, ko sta se spogledala. Čisto mirno ji je razložil, da sem se metal po tleh, po trnju in kamnih iz notranjega besa do Adolfa Hitlerja.

Mama mu je pljunila v obraz.

Medtem pa so se nemški žandarji in policaji že razlezli po Javorniku-Jauerburgu, kakor da so tu doma.

Na Savo, kjer smo se hodili kopati mi iz barake, so prišli tudi oni, v oddekih, kajpak, zložili so orožje v piramide, se slekli, zložili svoje gvante drugega ob drugem, kakor da so že položeni v krste in se ukaje dotikali s podplati ledeno mrzle Save, ki je bila v tistih časih travnatno zelena, prozorna in le sem in tja rdeča — kadar so pač spustili vanjo »paco«.

Mi iz barake smo bili na eni strani, oni pa na drugi, vmes pa je tekla reka kakor meja.

(nadaljev.)

MRTVI NE LAŽEJO

Ko se je znova prebudil, je bil že dan in misli so mu še vedno tičale v snočnjih dogodkih. Še enkrat je nehoti primerjal sebe z Golobom, ki ju je gibanje proti okupatorju združilo. V tem klobčiču sta se znašla kakor pes in mačka, ki jima je gospodinja dala hrane v isto posodo. Renčita in pihata pa še vedno drug na drugega!

Zjutraj so vaščani tam, kjer je zvečer pokalo, našli mrtvega partizana. Govorili pa so, da so tudi policisti odpeljali enega svojih.

Čeravno je ljudi pretreslo, jih je premagovala tudi radovednost. Prihajali so ogledovat prizorišče spopada in padlega fanta. Prišla sta tudi Martina in Filip. Dekle se je vso noč balo, da morda niso ubili Aleša. Če ga ne bi videla večkrat kot drugi in ne bi vedela, kod hodi, bi tudi ona nemara verjela v njegovo nedotakljivost in govorice, da se takih krogla ne prime. Tako pa je premagovala mučen strah zaradi njegovega drznega križarjenja po dolini.

Ko je opazila mrtvega fanta, ji je ušel vzdih olajšanja:

»Samo, da ni Aleš!«

Filip, ki se ji je tedaj približal od zadaj, pa je potihlo rekel:

»Sem že mislil, da so potolkli Aleša.«

Martina je bila preveč zmedena in hkrati potolažena, ker tam ni ležal Aleš, da bi iz bratovega glasu mogla ugotoviti, kaj pomenijo njegove besede.

Oba sta torej mislila na Aleša.

Martina je vidno pomirjena odšla proti domu, Filip pa je še ostal. Zdelo se je, da bi mu bilo laže, če bi tam ležal kdo drug. Morda res Aleš, kajti od prejšnjega večera mu je bilo jasno vsaj to, da se je znašel pred nevidno nevarnostjo. In dogodki se bodo morali drugače zavrteti, da bo tudi on imel kaj od tega, vendar zdaj še ne.

3

Aleš je večino dni in noči prebil v dolini. Iskal je izdajalca. Nemci niso mogli vedeti vsega zgolj po naključju.

Prejšnji večer se je pri Martini lepo uredil in oblekel zlikane hlače ter nov suknjič, se dobro obril in nataknil svežo, belo srajco. Njen ovrtnik je zavrnil prek suknjičevega, da je bil videti, kot bi prišel iz mesta. Martina ga je radovedno ogledovala, ker je vedela, da se pripravlja na posebno in nevarno pot. Tak ne bo hodil po gozdovih? Torej se odpravlja nekam med ljudi. A vedela je, da ga o takih poteh ne sme spraševati, zato je le zaskrbljeno rekla:

»Ne vem, kam nameravaš, prepričana pa sem, da se odpravljaš v kako osje gnezdo?«

Aleš ni tajil, le skrivnostno se je smehljaj, rekoč:

»Ne gre drugače. A ko bom tam, kamor moram, bom na varnem! Ne bo ne prvič ne zadnjič!«

»A kako veš, da ne bo zadnjič? Kaj pa zasede? Pazi, pazi se!«

Martina ni mogla prikriti skrbi, dasiravno je bila tega že vajena. A tedaj jo je — ob Aleševi praznični obleki — nekaj prešinilo. Ponudila se je:

»Očitno si namenjen med ljudi, v kraj, kjer je za partizane hudo nevarno. Kaj pa, če jaz lahko to storim namesto tebe?«

Aleš jo je samo objel, se ji zagledal v vdane oči in jo potolažil:

»Saj veš, da se znam varovati. Nisem ti še povedal, a da boš vedela: že nekaj časa imam ponarejeno legitimacijo. Tam ni zapisano Aleš Kralj, temveč čisto po nemško Josef Suschnig!«

To je bilo za Martina novo in vsaj malo tolažilno.

»Vidiš, ji je še rekel, šele, če ta ne bo zalegla, si bom pomagal s temle,« je potipal brzostrelko in pištolo pod suknjičem.

Izgubil se je v noč in potem na robu gozda skrit blizu poti čakal na ustrezno popoldansko uro.

Tisto popoldne je dolgo hodil po ovinkih in skritih stezah. Zvečer pa se je prikradel v hišo trgovca in gostilničarja Koritnika. Naletel je na njegovo ženo. Ko se ji je pokazal, se je ta kot zid blede sesedla na stol in že hotela kričati. Aleš ji je to komaj preprečil.

»Zakaj pa tak strah? Saj sem vendar samo človek!« je rekel, čeravno je vedel, da jo bo presenetil. Koritnica ga je nekaj časa gledala, ne da bi mogla kaj reči. Njen pogled je izražal smrtni strah, pomešan z nepopisnim začudenjem, kajti morda je zdaj tudi zanje prišla zadnja ura. Nemci so večkrat pri njih. V hipu ga je prepoznala. Po sliki na lepkih. Nazadnje je le izdajala:

»Kako ste si upali sem? Kako ste mogli priti?«

Še vedno je lovila sapo in stiskala roke.

»Ko so Nemci tako močni, in jih je toliko, ste hoteli reči? Ali nekaj podobnega,« je malce hudomušno izkoriščal prednost. Ženska, ki je bila zelo brhka, je še vedno prestrašeno hlatala:

»Mi nismo krivi. Kaj hočete od nas? Moža še ni.«

Iz nje je govorilo vse tisto, kar so nemčurji govorili o Alešu. Gledala je njegovo roko, kot bi vsak hip lahko potegnila orožje...

»Le pomirite se! Kaj bi se me bali. Saj me poznate. Kozarec vode vam bo spet pognal kri v glavo.«

Ni se branila in Aleš je pomirljivo vprašal:

»Kje pa je mož?«

Nadaljevanje

IZIGRANA SMRT
IN SUŽNOST

(IZBRANI ODLOMKI)

Marjan je razdelil še zadnje cigarete, Marko pa je pri hiši napolnil svojo čutarico z vodo, nato so se poslovili, se zahvalili ženi za uslugo ter nadaljevali pot. Dohitel jih je kmet s parom konj in vozom, na katerem so že sedeli trije vojaki. Zaustavil je konje in jih povabil na svoj voz. Šlo je hitreje kot peš. Ob cesti so ležale odvržene puške in drugi vojaški materiali, zaboj z municijo, razbiti avtomobili in prevrnjeni vozovi. Na travniku je bilo namenečenih več poljskih havbic, okoli njih pa so se pasli konji brez gospodarjev ali brezglavo dirjali.

Vojaki so bili redkobesedni, voz je v rahlem diru prehiteval grupe vojakov in civilistov, ki so hoteli proti Ljubljani in naprej na Gorenjsko, da bi čim prej dosegli svoje domove. Kmet je pred mitnico pred Ljubljano ustavil svoje konje. K vozu so pristopili trije uniformiranci, med njimi tu žandar.

»Ali imate kaj orožja?« se je zadržal žandar.

»Mi nimamo nobenega orožja, dosti ga pa leži po Dolenjskem, tja pojdite po njega,« se je zdril eden od vojakov.

Žandar je brskal po vozu in iskal orožje, vendar ga ni našel, zato so se lahko odpeljali naprej. Kmet je zavil k prvi gostilni, ki je stala ob cesti, privezal konje in prvi stopil skozi vrata, za njim pa vseh šest vojakov. Gostilna je bila polna umikajočih se vojakov, ki so iskali okrepčila, nato pa je večina nadaljevala pot. Tudi kmetova skupina je posleda na pravkar izpraznjene sedeže pri mizi. Kmet je naročil vino, natočil tudi

vojakom in jim nazdravil. Marko je še nekaj časa posedel v družbi, ki se postajala vedno bolj zgovorna, nato pa se je dvignil in se poslovil z močnim stiskom rok in vsem skupaj zaželel srečno pot, sam pa se je napotil proti vratom in se zopet sam znašel na cesti med hišami na Lavrici, kjer je še pred tednom dni korakala njegova enota, vsa navdušena, da grejo nad Italijane, sedaj se pa sam vrača razočaran in razorožen proti domu, v vojaških cunjah z deko in čutarico v roki. To mu je še ostalo od jugoslovanskega vojaka. Marko je hitel proti Ljubljani. Znašel se je v vrvežu civilistov in vojaštva vseh vrst rodov, ki so begali po ulicah. Napotil se je na glavni kolodvor, ne meneč se za okolico in ljudi, njegova želja je bila čim prej dobiti vlak, ki vozi na Gorenjsko, da bi bil čim prej doma. Zasopel je prišel na kolodvor in ko je hotel kupiti vozno karto do Lesc, je zvedel, da so ukinili vse vlake na Gorenjsko, ker je proga porušena na več krajih, prav tako most v Otočah in predor pri Globokem.

Okoli Marka so se drenjali vojaki in civilisti, ki so hoteli potovati na različne strani, vendar so vsi dobili odgovor, da so vlaki ukinjeni. Marka je spreletaval nekakšen strah in negotovost, pravega izhoda ni mogel najti. Ko je v zbeganih mislih iskal izhoda, je pred kolodvor pridrvela motorizirana enota, okrog dvajset motorjev s prikolicami. Preplašeno je opazoval vojaške v čeladah in se niti zavedal ni, da so to Italijani. Ko je opazoval motorje z oboroženimi vojaki, se mu je pogled ustavil tudi na belih konjih in stoječem vozniku, ki je v eni roki držal vajeti, z drugo roko pa je mahal Marku, kot bi ga vabil na voz. Marko najprej ni vedel, ali je to mahanje namenjeno njemu. Voznik je še kar živčno mahal in vztrajno kazal z gibi naj pride, zato je brez pomišljanja skočil prek stopnic na cesto mimo zadnjih ustavljenih se motorjev. Voznik je samo zavpil: »Sedi!« Marko se je pognal na voz, voznik pa je pognal konja, ki sta skočila kot vzmet.

»Hudiča, ali nisi videl, da so na motorjih Italijani, ali bi rad videl, da te ujamejo.«

Marka je spreletel srh in šele tedaj je razumel voznikovo mahanje z roko.

»Srečo si imel, da se nihče od Italijanov, ko so ustavljali

motorje ni zmenil zate. Res si imel hudičovo srečo,« se je hudoval voznik na Marka.

Marko sam sebi ni mogel verjeti, da se je tako srečno umaknil ujetništvu.

»Kam se peljeva? Ali greste v Moste?« je vprašal Marko voznika.

»Kam pa naj grem, nekje te bom zložil, da si preskrbiš civilno obleko,« je odgovoril voznik in priganjal konje.

Voznik je zapeljal v neko ulico zlični hišicami in ustavil konja na koncu ulice pred gostilo in skočil z voza, Marku pa naročil, da počaka. Čez nekaj trenutkov ga je voznik poklical v gostilniško sobo, kjer je sedelo nekaj delavcev v delovnih oblekah in nekaj drugih ljudi. Ljudje so pogledali Marka v razpeti vojaški obleki, ki je stal sredi sobe kot vkovan.

»Tak, sedi že nekam!« mu je dejal voznik.

Marko si je poiskal prostor na klopi. Voznik je med tem za oba naročil pivo. Voznik in nek neznanec sta po zaupnem dogovarjanju prisledla k Marku. Voznik je precej naglas povedal, kako ga je rešil italijanskega ujetništva, Marko pa je pripovedoval o vsem, kar se je dogajalo pretekle dni in pri tem postajal vedno bolj nestrpen zaradi Italijanov, ki se lahko vsak čas pojavijo na vratih.

Spomnil se je Janinine tete Kati, ki je imela tu neke v bližini svojo hišo, zato je vprašal neznanca, če mogoče ve, kje je Koroščeva ulica, ker ima tam sorodnike Pavličeve. Neznanec mu je povedal, da je prav ta cesta, po kateri sta se pripeljala, Koroščeva ulica in da njegovi sorodniki stanujejo le nekaj hiš naprej.

Marku je odleglo, dvignil se je od mize ter hotel plačati, pa mu je nataknila povedala, da je že vse plačano. Vozniku je hvaležno stisnil roko, neznanec pa ga je spremil na cesto in mu pokazal z roko v smeri Pavličeve hiše. Marko se je zahvalil dobremu neznanecu, ki mu je bil tudi pripravljen dati civilno obleko in se poslovil.

Marko se je napotil proti hiši, kjer so stanovali Pavličevi. Sicer je bil tam že enkrat pred leti z Janino, vendar je pozabil in prav gotovo te hiše sam ne bi našel.

Nadaljevanje

Izvršni svet OS Radovljica je na 112. seji 26. marca obravnaval predlog odloka o ustanovitvi sveta za preventivno in vzgojno v cestnem prometu, poročilo o dosedanjem delu sveta za preventivno in vzgojo v cestnem prometu in o prometni varnosti v občini v letu 1984. V razpravi je bil tudi predlog odloka o sistemu družbene kontrole cen, amandmaji k predlogu odloka o davkih občanov, analiza gospodarjenja v letu 1984 ter predlog o redni likvidaciji DO Kreda Bled. Sprejeli so spremembe in dopolnitve pravilnika o sistematizaciji del in nalog sekretariata za notranje zadeve in izrekli soglasje k aneksu pogodbe Špecerije Bled in Žito Lesce. Pregledali so tudi, kako poteka razbremenitev gospodarstva na podlagi razporeditve dohodka po zaključnih računih 1984 in mesečno informacijo o izvajanju resolucije v letu 1985.

V vseh 107 osnovnih organizacijah ZK v radovljski občini so potekale v marcu široke in poglobljene razprave o gradivu za programsko sejo občinske organizacije ZK, ki je bila 3. aprila. Gradivo v nakladi 300 izvodov v obliki brošure je bilo dopolnjeno s pripombami in dopolnili zadnje seje OK ZK Radovljica, vendar je razprava po OO ZK in drugih družbenopolitičnih organizacijah prinesla še številne pripombe in stališča, ki so bila izrečena na programski seji.

Predsednik volilne komisije pri OK SZDL Radovljica Miroslav Birk, je 29. marca sklical dopolne v Radovljici in na Bledu, popoldne pa v Bohinjski Bistrici posvet z inštruktažo predsednikov koordinacijskih odborov za kadrovska vprašanja pri KK SZDL in pri izvršnih odborih OO sindikata ter evidentirarjev iz OZD in KS. Udeleženci so bili seznanjeni z načinom izpolnjevanja kandidacijskih obrazcev za evidentiranje možnih kandidatov v delegacije in za nosilce odgovornih funkcij, ki jih bomo volili prihodnje leto.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na 18. seji 28. marca temeljito obravnavalo gradivo za programsko sejo OK ZK Radovljica. Izreklo je več tehničnih pripomb na delo občinskih teles ZK, posebno pa je podčrtalo potrebo razčlenitve vzrokov izstopov iz ZK, med katerimi je tudi precej članov ZB NOV. Spregovorili so tudi o možnosti zbiranja sredstev za ureditev in opremo počitniških hišic v Pineti, za katere bo iz radovljske občine potrebno zagotoviti okoli 600 tisoč din, ki pa jih zaenkrat nihče nima. Govorili so tudi o načinu evidentiranja dobitnikov priznanj.

Prejšnji teden so se zvrstile seje predsedstev skupščin in koordinacijskih odborov za svobodno menjavo dela pri vseh SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica. Pregledali so finančno poslovanje v preteklem letu in dejavnost skupne strokovne službe SIS. Seznanili so se s predlogi programov SIS in finančnih načrtov na osnovi najnovejših stališč o skupni porabi za leto 1985. Razpravljali so tudi o težavah pri uveljavljanju samoupravnih delegatskih odnosov, aktivnosti teh organov in nudenju pomoči. Dogovorili so se, da bo mogoče sklicati seje skupščine šele v začetku maja.

Prvo letošnje sejo koordinacijskega odbora za sodelovanje z drugimi občinami pri predsedstvu OK SZDL Radovljica so povetili presoji dosedanjih rezultatov in prizadevanj na področju sodelovanja s pobratenimi občinami Brus in Svilažna, prijateljskimi občinami Buje, Pale, Apatin in Vražedni. Dogovorili so se o oblikah nadaljnjega sodelovanja in o izdelavi programa, ki ga bo potrdilo še predsedstvo OK SZDL.

Predsedstvo in sekretariat OK ZSMS Radovljica je na 7. seji 23. marca oblikovalo stališča za 30. sejo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine na osnovi razprave o delegatskem gradivu. Spregovorili so tudi o pripravah na organizacijo letošnjih prireditev in srečanj ob mesecu in dnevu mladosti.

V Radovljici so se 26. marca sestali predstavniki osnovnih organizacij ZSMS iz osnovnih šol iz Lesce, Kroke in v Bledu in KS Radovljica. Dogovorili so se o pripravah za sprejem letošnje zvezne štafete mladosti, ki bo prispela v radovljsko občino 18. aprila. Sprejeme bodo organizirali v Plamenu Kropa, pri osnovni šoli v Radovljici, v Verigi Lesce in pri osnovni šoli na Bledu.

Po programu odbora podpisnikov družbenega dogovora o varstvu, urejanju, vzdrževanju in postavljanju spomenikov, obeležij ter grobišč borcev NOV v občini Radovljica bodo v letu 1985 obnovili grobišča in spomenike v Begunjah. Obnovili bodo predvsem napise na spominskih kamnih. Odbor je pozval vse svojce padlih oz. zakopanih talcev v Begunjah, da sporočijo kometeju za družbene dejavnosti in občo upravo na občinski skupščini Radovljica svoje predloge za odpravo morebitnih napak na napisih.

Ugodne ocene gospodarjenja potrjuje tudi podatek, da je gospodarstvo v občini Radovljica lani povečalo dohodek za 66 % v primerjavi z letom 1983. Zaradi tega po sklepu občinskega izvršnega sveta po resolucijskih usmeritvah delovne organizacije izven gospodarstva lahko povečajo sredstva za osebne dohodke in skupno porabo za 52,9 %, če je to v skladu z načrtovanimi in doseženimi delovnimi rezultati in če imajo seveda na voljo lastna sredstva.

Po poročilu sveta za preventivno in vzgojo v cestnem prometu pri skupščini občine Radovljica je bilo v letu 1984 na cestah v tej občini 188 prometnih nesreč, kar je 65 ali 34 % manj kot v letu 1983. Lani je bilo 61 nesreč z mrtvimi in poškodovanimi, kar je 24 ali 28 % manj kot predlanskim. Kot glavne vzroke navajajo: neprimerno hitrost, psihično stanje voznikov, neupoštevanje prednosti in alkoholizem. Slednji je bil vzrok kar 27 % nesreč. Lani je umrlo 10 udeležencev v prometu, kar je 2 manj kot predlanskim, telesne poškodbe pa je utrpelo 80 ljudi ali 29 manj kot predlanskim.

Na predlog komisije za ocenjevanje naravnih nesreč je Izvršni svet Skupščine občine Radovljica naročil Obrtnemu gradbenemu podjetju Grad z Bleda, da za ceno 33.500 din odstrani zemeljski plaz, ki ogroža stanovanjsko hišo v Krnici št. 33. Krajevni skupnosti Srednja Dobrava pa bo nakazal 120 tisoč din kot soudeležbo pri ureditvi ceste Mišace—Globoko na 350 m dolgem odseku, ki ga je poškodoval udar v februarjskem neurju.

V gradivu za programsko sejo OK ZKS Radovljica, ki je močno zainteresirala člane ZK v razpravah, so načeli tudi nerešeno problematiko črnih gradenj v občini. Prevladuje mnenje o nemoči upravnih organov, ki se tej zadevi še kar naprej izogibajo. Takšen odnos so komunisti ocenili za oportunisten, ki ga je potrebno odpraviti in narediti konec zlorabljanju predpisov in zakonov. Še vedno ni pripravljena natančna evidenca črnih gradenj.

Ob 43-letnici smrti narodnega heroja in revolucionarja Staneta Žagarja, ki je padel 27. marca 1942 nad Crngrobom, so pripravili pri OS Stane Žagarja v Lipnici vsakoletno spominsko slovesnost. O liku velikega revolucionarja, ki je pred vojno učiteljeval na Srednji Dobravi pri Kropi, je govoril podpred-

sednik skupščine občine Radovljica Damjan Hafner. V kulturnem programu so nastopili učenci osnovnih šol iz Lipnice in Kranja, ki nosita ime Staneta Žagarja, pevci moškega zbora Stane Žagar iz Kroke in godba iz Gorij. Slovesnost so skupaj organizirali krajevna organizacija ZB NOV Srednja Dobrava in občinski štab teritorialne obrambe Radovljica.

Uprava kmetijskega posestva Poljce je v svojem nasadu jablan prejšnji konec tedna pripravila vsakoletni poučni tečaj obrezovanja in cepljenja sadnega drevja. Razen kmetov so se predavani in praktičnega prikaza-opravl v sadovnjakih udeležili tudi številni sadjarji od blizu in daleč. Nasteli so jih nad 400 kljub izredno slabemu vremenu. Tečaj sta vodila vodja nasada ing. Valentin Benedičič in znani sadjarski strokovnjak France Lambergar iz Maribora.

V prizadevanjih, da bi Bled dosegel še večjo mednarodno uveljavitev, je ponovno kandidiral za organizacijo prihodnjega svetovnega prvenstva v veslanju, ki bo 1989. leta. Doslej so bili Blejski organizatorji svetovnih prvenstev v veslanju že leta 1966 in 1979, obakrat z velikim uspehom, zato ni odveč upanje, da bodo spet organizatorji prvenstva. V njihovih prizadevanjih so jih podprli občinska skupščina in vse DPO, kakor tudi širša družbenopolitična skupnost ter organi Veslaške zveze Jugoslavije.

Pri avtošoli AMD Radovljica, s katero so se v letu 1984 združile avtošole z Bleda, Podnarta in Bohinja, so lani organizirali devet tečajev, kjer so usposabljali 380 kandidatov za izpite. Tečaji so bili na območju celotne občine. Lani je znašala vpisnina 2500 din, za uro praktične vožnje pa je bilo potrebno odšteti od 1200 do 1300 din.

Na Bohinjski Beli so imeli pred dnevi ustanovni občni zbor krajevene organizacije Rdečega križa. Že na začetku se je vanjo vključilo nad 90 članov, večinoma tisti, ki so bili doslej v blejski organizaciji RK. Za predsednico so izvolili Jelko Orel.

Na skupščini Zveze letalskih organizacij Slovenije so februarja v Ljubljani proglasili najboljše slovenske športnike letalce, modelarje, jadralce in padalce. Med jadralci je postal športnik leta 1984 član ALC Lesce Šimenc, pri padalcih člani ALC Lesce Intihar, Mirt in Pogačar, pri mladincih pa brata Jug in Božič. Zlato plaketo Zveze letalskih organizacij Slovenije je za svoje dolgoletno delo prejel član ALC Zerovc.

Kulturna skupnost Radovljica je letos za množično ljubiteljsko kulturo v občini namenila 48 % več denarja kot lani. Največ, in sicer 5.433.000 din, je namenjeno ZKO, 468.000 din kulturnim društvom za opremo in 900.000 din kulturni akciji za delovne kolektive. Za kulturno sodelovanje z zamejskimi Slovenci je načrtovanih 35.000 din, za sodelovanje s pobratenimi občinami pa 60.000 din. To je sicer šele predlog, ki ga morajo potrditi še delegati in sprejeti na prihodnji seji skupščine, vendar do bistvenih sprememb najverjetneje ne bo prišlo.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljski občini so v marcu priredili več kulturnih prireditev. V Radovljici je nastopil znani slovenski umetnik Zlatko Šugman z monologom Frakljeva vrnitev, v Bohinju in v Radovljici pa so gostovali tudi člani folklorne skupine, tamburaškega orkestra in mešanega zbora iz občine Apatin. V aprilu sta predvidena dva obiska opere Prodana nevesta v operni hiši v Ljubljani. Prva predstava bo 3., druga pa predvidoma 10. aprila. Vsak udeleženec bo prispeval po 200 din za prevoz z avtobusom.

13. SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI SOCIALNEGA VARSTVA SLOVENIJE

V sredo, 27. marca, so se zbrali delegati vseh slovenskih občin na 13. seji skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije. Predložen jim je bil razmeroma obširen dnevni red s pomembnimi točkami: predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaških vojnih invalidih ter predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o civilnih invalidih vojne; izhodišča za samoupravni sporazum o usklajitvah planskih elementov socialne politike za obdobje 1986—1990; predlog samoupravnega sporazuma o usklajitvi in delu sklada za nagrajevanje inovacij na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov; poročilo o uresničevanju programa razvoja zavodov za usposabljanje in zaposlovanje invalidskih oseb.

Z zakonom o skupnostih socialnega varstva in z ustanovitvenimi akti Skupnosti socialnega varstva Slovenije je predvideno, da ustanoviteljice in druge skupnosti s področja socialnega varstva s samoupravnim sporazumom uskladijo:

- socialnovarstvene elemente za samoupravne sporazume o temeljnih planov,
- obseg, pogoje in merila za uveljavljanje socialnovarstvenih pravic,
- socialnovarstvene programe, ki so podlaga za združevanje sredstev po načelu solidarnosti in vzajemnosti,
- prednostne naloge in druge skupne naloge.

Pogoje in merila za uveljavljanje socialnovarstvenih pravic so skupnosti že določile s samoupravnim sporazumom o uresničevanju socialnovarstvenih pravic. Da bi lahko opravili predhodno razpravo o temeljnih izhodiščih socialne politike v naslednjem srednjeročnem obdobju, je skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije sprejela izhodišča. V nadaljevanju bi prikazali glavne značilnosti izhodišč za samoupravni sporazum o usklajitvi planskih elementov socialne politike za obdobje 1986—90. Pripravljen je na podlagi dolgoročnih smernic socialne politike, smernic za družbeni

plan Slovenije za obdobje 1986—1990, analiz razvojnih možnosti in planskih elementov, ki so jih pripravile posamezne samoupravne interesne skupnosti. V analizah so podane tudi razlage in kvantifikacije posameznih elementov.

Uveljavljanje socialne politike in socialne varnosti je nerazdružljiv del razvojne politike slovenske družbe in interesov delavcev, delovnih ljudi in občanov za uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Z ustvarjanjem pogojev za organizirano, kvalitetno in visoko učinkovito delo bomo povečali gospodarske rezultate in dohodek, tako da si bo vsak s svojim produktivnim in ustvarjalnim delom lahko zagotavljal boljše kvaliteto življenja in ustrezno socialno varnost.

Z drugačno strukturo delitve dohodka, ki bo osebnim dohodkom dajala ustrežnejšo vrednost in z uresničevanjem načela nagrajevanja po rezultatih dela bomo spodbujali produktivnost in onemogočali uravnolovko. Zajemčenega osebnega dohodka kot izrazite socialne kategorije ni mogoče uporabljati kot merilo za najnižji dohodek za redno delo. Najnižji osebni dohodek kot vrednost enostavnega dela mora zagotavljati posamezniku vsaj minimalni življenjski standard.

Sredstva za socialno varnost bomo združevali v skladu z gibanjem dohodka in rezultati dela ter prenehali z administrativnim omejevanjem na tem področju. S tem bo povečana motiviranost delavcev za boljše gospodarjenje.

V srednjeročnem obdobju bomo ohranili najmanj doseženo raven socialne varnosti delovnih ljudi in občanov s postopnimi izboljševanjem družbenega in družinskega varstva otrok, invalidov in starejših oseb.

Družbeno varstvo otrok in družine

Družbeno varstvo otrok bo usmerjeno v nadaljnje izenačevanje pogojev za enakopraven vstop vseh otrok v življenje in delo. Skrbeti bo treba za skladen duševni in telesni razvoj otrok ter za usklajeno zadovoljevanje potreb otrok, staršev, družine in družbe kot celote.

Še posebej naj bi se razvijalo prostovoljno delo, alternativne oblike družbenega varstva otrok in neposredna svobodna menjava dela.

Družbeno varstvo otrok in družine bo v naslednjem srednjeročnem obdobju usmerjeno predvsem v:

- izpolnjevanje kvalitete vzgojnih, varstvenih in zdravstvenih storitev za vse predšolske otroke;
- skrb za mater in otroka v najmlajši dobi z možnostjo podaljšanja porodniškega dopusta;
- pomoč družini s funkcionalnimi in denarnimi pomočmi in s svetovalno dejavnostjo.

Porodniški dopust

Za urejanje varstva otrok v najmlajši dobi so za naslednje srednjeročno obdobje predvidene naslednje možnosti:

- porodniški dopust ohranimo v dosedajem obsegu: 246 dni odsotnosti, ali 105 dni odsotnosti in štiriurno delo do dvanajstega meseca otrokove starosti. Nadomestilo osemurnega dohodka za čas porodniškega dopusta se obračuna na način, ki velja od 1. decembra 1984: nadomestilo v višini 100 % s sprotimi mesečnimi valorizacijami glede na rast osebnega dohodka;

— porodniški dopust se podaljša na 365 dni odsotnosti s 100 % nadomestila osebnega dohodka za 246 dni in 75 % nadomestila osebnega dohodka za 119 dni (predlog skupnosti otroškega varstva).

Porodniški dopust zaradi varstva in nege dvojčkov, več živorojenih otrok hkrati in za težje ali težko duševno in telesno prizadetega otroka se podaljša do 15. meseca otrokove starosti, in sicer s 100 % nadomestila osebnega dohodka do prvega leta otrokove starosti in 75 % nadomestila osebnega dohodka za preostalo dobo;

— nadomestilo osebnega dohodka v času porodniškega dopusta delavki v trajanju 365 dni naj bo v višini 100 % osebnega dohodka.

V drugi in tretji varianti so poleg podaljšanja porodniškega dopusta predlagane še naslednje nove pravice:

- nadomestilo v času porodniškega dopusta, in sicer za 105 dni v višini 50 % povprečnega osebnega dohodka za vse kmetice (vseh kmetic z združenimi, ki so že doslej prejemale nadomestilo, je okoli 500),
- zagotavljanje socialne varnosti za dobo 84 dni študentkam, iskalcam zaposlitve in učenkam v usmerjenem izobraževanju v višini 50 % povprečnega osebnega dohodka delavcev v združenem delu v minulem letu (teh je okoli 2500).

Za ta drugi predlog bi potrebovali 39 % več sredstev kot za prvega, kar bi pomenilo povečanje prispevne stopnje z 1,10 na 1,23 %.

Za tretji predlog bi potrebovali 50 % več sredstev kot za prvega, kar bi pomenilo povečanje prispevne stopnje z 1,10 na 1,34 %.

Predlagana je tudi obogatitev vsebine zavtika za novorojenca, do 50 % glede na sedanjo vrednost.

V razpravi o podaljšanju porodniškega dopusta in o višini nadomestila osebnega dohodka je potrebno upoštevati naslednje:

- daljše trajanje porodniškega dopusta, ki omogoča individualno nego otroka, kar ustvarja ugodnejše pogoje za otrokov psihofizični razvoj;

— daljša odsotnost z dela negativno vpliva na napredovanje in uveljavljanje poklicnih ambicij delavk;

— podaljšanje porodniškega dopusta za štiri mesece pomeni pri sedaj zaposlenih porodicah izpad 96.000 delovnih dni;

— za nezaposlene porodnice je potrebno razmisliti, ali je sprejemljiva taka sistemska rešitev, ali pa bi bile bolj primerne različne oblike denarnih ali funkcionalnih pomoči glede na socialni položaj teh oseb;

— če se bo v srednjeročnem planske dokumente vključila pravica do daljšega porodniškega dopusta, je treba določiti, v katerem letu bomo uvedli to pravico in materialne pogoje, ki bodo omogočili njeno izvajanje.

Predlog samoupravnega sporazuma govori tudi o družbeni skrbi in pomoči družini, o solidarnosti na stanovanjskem področju, o družbenem varstvu invalidov in o uresničevanju pokojninsko-invalidskega zavarovanja.

Solidarnost

Za zagotovitev temeljnih programov in pravic vsem občanom v Sloveniji, ne glede na ekonomske možnosti posameznih območij, bodo delavci na podlagi dogovorjenih osnov in meril solidarnostno združevali sredstva.

Osnov in meril za nadomestila za čas odsotnosti z dela, dogovorjenih s samoupravnim sporazumom o skupnih izhodiščih za zagotavljanje socialne varnosti v obdobju 81—86, v naslednjem srednjeročnem obdobju ne bomo bistveno spreminjali.

Skupnost se bo skupno z drugimi dejavniki trudila za sprejem nove enotne metodologije zajemanja in spremljanja gibanja življenjskih stroškov, ki bodo omogočali smotno uporabo teh podatkov za oblikovanje ustreznih ukrepov. To so torej bistveni elementi predloga samoupravnega sporazuma, kateremu bomo morali posvetiti vso pozornost, da bo sporazum res ustrezal vsem.

Stane Torkar

Dopolnil bi rad članek Eda Torkarja, ki mi pomaga pri organizaciji gorenjske kulturne revije. Že več kot devet mesecev se trudimo, da bi nas VSE (podčrtal T. I.) kulturne skupnosti Gorenjske sprejele v svoj srednjoročni program! Rojevamo, rojevamo, pa nikakor ne moremo roditi tega otroka: GORENJSKO KULTURNO REVijo ali Gorenjsko revijo za vsa kulturna, etnološka, urbanistična in ekološka vprašanja!

Porod je silno težak. Zakaj? Zato, ker ni denarja! Tako so nam govorili na vseh forumih, na vseh sejah, na vseh sestankih... Pa je to res edini razlog? Se danes res več ničesar ne da storiti brez dobre volje in nekaj osebnih odrekov? Če bi bil nesramen, bi že zdaj zahteval potne in vse druge administrativne stroške zase in svoje kolege, ki so porabili nemo denarja za vožnjo od Škofje Loke do Radovljice, od Jesenic do Kranja, od Tržiča do Jesenic, in še bi lahko našteval! Dva ducata ljudi se je vozilo po vsej Gorenjski in nekaj hotelo! Želelo je nekaj napraviti za družbo (podčrtal T. I.) in ne zase, pa vsi ti tovariši v kulturnih skupnostih in občinskih konferencah SZDL niso nikoli imeli časa, da bi se udeležili naših sestankov, čeprav so bili po trikrat pisno vabljeni!

V decembru 1984 smo jim poslali tudi kratek program svojega dela, ker smo menili, da bomo kasneje predložili popolnejšega, za vsako področje posebej!

Po pogramu naj bi bila revija literarno-publicistična. Objavljala bi prispevke iz leposlovja, izvirne domače književnosti, esejistike, publicistike, celotnega kulturnega in družbenega življenja na Gorenjskem in širše. To pomeni, da bo revija vsebovala poezijo, prozo, dramatiko, eseje, prispevke in kritične zapise z vseh področij kulturno-umetniškega in družbenega življenja (podčrtal T. I.).

Namen revije je uveljaviti in spodbuditi ustvarjalce, da čim bolj kakovostno spregovore in seznanijo javnost o dogajanjih na svojem področju ter da samostojno in kreativno izražajo stvarnost z leposlovno besedo. S tem bo revija postala tribuna delujočih in ustvarjalnih ljudi na Gorenjskem.

Širok in generacijsko raznolik krog pobudnikov revije predstavlja temelj za tako zasnovano delo. Hkrati kaže na veliko zanimanje strokovno različno usposobljenih

ljudi, kar že zdaj zagotavljajo, da se bo koncept revije lahko uspešno uresničil.

Vse to je zajeto v našem konceptu revije, ki ga je že decembra pripravil odbor; posamezne skupine pripravljajo zasnove za posamezne stroke:

NEKAJ POJASNIL K ČLANKU »POBUDA ZA USTANOVITEV GORENJSKE KULTURNE REVije NE SME ZAMRETI«

Način dela sveta za informiranje je tak, da se pripombe in mnenja o nekem vprašanju zapišejo na samem sestanku. Zapisnik se nato obravnava kot prva točka dnevnega reda na naslednjem sestanku. S potrditvijo dobi zapisnik značaj uradnega dokumenta.

V članku Pobuda za ustanovitev gorenjske kulturne revije ne sme zamreti se je Edo Torkar oprl na neuradni zapisnik, pri čemer je storil usodno zmoto. Pri skrbnejšem pregledovanju neuradnega zapisnika 4. sestanka bi lahko opazil, da je bila prva točka dnevnega reda prav potrditev zapisnika tretjega sestanka sveta za informiranje. Lahko bi sklepali, da bomo obravnavali tudi zapisnik četrtega sestanka sveta na naslednjem sestanku in da je možnost, da se zapisnik popravi. Vendar pa je to hote ali ne hote prezrl.

Na petem sestanku sveta za informiranje dne 14. decembra 1984 smo v prvi točki dnevnega reda obravnavali zapisnik četrtega sestanka. Ugotovili smo, da so pri pretipkavanju nastale tri napake, in sicer v prvi alineji 4. točke dnevnega reda je bila nepravilno zapisana beseda literati, v drugi alineji iste točke beseda podpisani in v sedmi alineji iste točke beseda podpirati. Zapisnik smo nato sprejeli z omenjenimi popravki.

Druga alineja četrte točke ima pomembno povsem drugačen smisel in to tak, o kakršnem smo se na sestanku tudi pogovarjali. Sprejeta

literatura, zgodovina, umetnostna zgodovina, gledališče, film, arheologija, arhitektura, urbanizem, etnologija, ekologija in druge zvrsti.

Ta širši in poglobljeni vsebinski koncept revije, ki bo obenem tudi program dela kulturnih in javnih delavcev, bo znan javnosti in poslan na ustrezne forume v aprilu letos.

Vseh pobudnikov revije je že čez petdeset!

Tomaž Iskra

ugotovitev sloni na dejstvu, da ob 59 podpisnikov lastnoročno podpisanih le 18, deset pa je dodatnih podpisov. Da ne bo nejasnosti, objavljamo stališča sveta za informiranje v celoti:

— ne zanikamo potrebe po ustanovitvi nove gorenjske revije, saj bi literati imeli večjo možnost objavljanja svojih prispevkov,

— pristop pobudnikov za ustanovitev revije je precej neresen, saj od navedenih podpisnikov niso vsi podpisani,

— izdelati bi se morala oblikovna zasnova, dodelati vsebinska zasnova, predložiti kadrovska zasedbo uredništva in izdajateljskega sveta revije,

— postopek prijavljanja ni v skladu z zakonom o javnem obveščanju,

— financiranje revije ostaja odprto, ker realnih možnosti za financiranje ni, še to kulturno dejavnost bomo težko obdržali na sedanjem nivoju,

— prouči naj se možnost, da bi v okviru Glasa oživili prilogo Snovanja, v kateri naj bi se literati dokazali in na podlagi tega ustanovili revijo,

— ob težki gospodarski situaciji bo potrebno v okviru občine ponovno ugotoviti upravičenost izhajanja publikacij oziroma podpirati usmeritev, da naj bodo obstoječa glasila čim kvalitetnejša in racionalnejša; pobudniki revije naj razpravljajo tudi o tem vprašanju.

Milan Svetlin
predsednik sveta
za informiranje
pri OK SZDL Jesenice

FRANC DOLINŠEK RAZSTAVLJA V ISKRI

V Iskri TOZD PTN na Blejski Dobravi je poleg ostalih kulturnih dejavnosti zelo razvita tudi razstavna dejavnost, čeprav zanjo nimajo prav dobrih pogojev.

Od 25. marca dalje razstavlja v predverju tovarne slikar, član jesejskega »Dolika«, Franc Dolinšek, prejemnik lanske letošnje Čufarjeve plakete.

Franca Dolinška delavci te tovarne že poznajo, saj je pri njih že razstavljal. Tokrat se predstavlja s tihožitji.

Akvareli so izrazito plastični, naslikani z občutkom za opazovanje, polni igre svetlobe in barv. In prav svetloba, mestoma zamolkla, mestoma igrivo razposajena, daje tihožitjem največ, poudarek pa jim dajejo temna ozadja. Tople barve delujejo pomirjujoče in privlačijo.

Dolinšek s temi tihožitji nudi resničen umetniški užitek.

Boris Berginc

RUDOLF ARH RAZSTAVLJA

Uprava doma Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici prireja v domu od 2. do 23. aprila že drugo razstavo na temo »Planšarski stani in staj«, ki je hkrati 43. samostojna likovna razstava Rudolfa Arha, člana Dolik Jesenice. Rudolf Arh bo v teh dneh praznoval tudi svojo 80-letnico.

UTRINKI SLUČAJNE ZAVESTI — PESNIŠKA ZBIRKA MARJANA ČUFARJA

Marca letos je izšla (končno) prva pesniška zbirka Marjana ČUFARJA v samozaložbi pri DU Viktor Stražišar Jesenice. V prvi vrsti je potrebno poudariti pripravljenost tega kolektiva za izdajanje oziroma tiskanje takšnih ličnih knjižic.

Zahvala za nesebično pomoč gre predvsem pesnikoma Mihaelu Cencu in Valentinu Cundriču za mentorstvo avtorju še vse od dijaških let in tudi ostalim, zlasti vestni tajnici Marti Koprivec. Če bi čakali na milost osrednjih slovenskih založniških hiš, bi teksti in pesniška sporočila še neafirmiranih besednih ustvarjalcev nedolgočivo dolgo čakala v predalih na objavo, ali pa se to celo nikdar ne bi zgodilo! Afirmacija (po slovensko uveljavitev) v talnem ali stropnem mozaiku (če je kultura družbena nadgradnja) slovenske literature pa je dandanašnji vse težja.

Ker avtorja in njegovo literarno delovanje poznam že več kot celo desetletje, mi je še v posebno zadovoljstvo, da lahko podam informativno, kratko oceno njegove poezije, oziroma pravkar izšle pesniške zbirke na 46 straneh. Zbirka je domiselno grafično oblikovana, v treh mehkih barvnih niansah. Sam pravi, da hoče s svojo poezijo izraziti svet človeka in sebe, tak kot je in tudi tak kot ni oziroma kakršen naj bi bil. Torej svet kot absolut gibanja in spreminjanja in tudi svet kot nič. Torej vse, kar je v svojih mikro in makro razsežnostih dialektični pletež prostora in časa, energije in materije. Seveda je tu tudi človek z vso svojo zavestjo in podzavestjo, kot zbir vseh enotnosti in nasprotij, realnega in imaginarnega sveta, le-te pa šele na tak način dobe stanje samozavedanja.

Seveda to izražanje ni absolutno in monolitno, temveč je parcialno razcepljeno skozi prizmo razuma in

emocij. V zbirki so teksti, ki so po svojem nastanku precej distancirani, zato učinkujejo dokaj heterogeno, kar je po svoje celo dobro. Tekstovna paleta je tako razširjena, oziroma razpahljana od emocionalno-erotične prizadetosti z močno surrealistično noto podajanja preko impresivnih iz narave, pa vse do dokaj filozofsko obarvane narativne interpretacije poglabljanja v vprašanje časa, prostora in človeka. Prav tako je zanimiva metaforija posameznih pesmi: združevanje nezdružljivih elementov in pojmov, občasno kot baročna plastika, razbohoteno opisovanje, druge je močnejše prisotna gladka, uravnovežena, lahko bi rekli gotška tevtonika verzov in drugje spet grobo nametan raznobarven omet besed in misli, ki dopušča bralcu dovolj možnosti lastne razlage, lahko ob vsakem ponovnem branju drugače. Mirno lahko zaključimo: Marjan Čufar ima svoj slog in stil, ki nas še najbolj spominja na Integrale Srečka Kosovega.

Objavljal je že v gimnazijskih publikacijah, potem od leta 1972 v »LITSTIH«, prilogi Železarja in kasneje v DIALOGIH, PRIMORSKIH LITSTIH, RAZVITKU, SNOVANJH... Naj še zapišem, da je prva pesniška zbirka UTRINKI SLUČAJNE ZAVESTI pesnika Marjana Čufarja le del njegovega obsežnega ustvarjalnega opusa, zato mu ob tej priložnosti iskreno čestitajmo in zaželimo še več uspeha ob izidu nove zbirke, ki je že na obzorju!

Tomaž Iskra

NAŠI OTROCI

Tudi to so naši otroci. Kar okoli sto jih je in raztreseni so po mojem »delovnem področju« vse od Sinde preko Nagolda in Calva pa do Freudenstooka. Vsak teden se srečamo v slovenski dopolnilni šoli, v slovenskem klubu, na različnih vajah za proslave.

Prihajajo od daleč, prepotujejo celo po 30 km, da bi se mogli učiti materinščine. Tudi utrujeni so včasih — v nemški šoli so njihovi urniki takšni, da imajo skoraj vsak dan pouk še popoldne. Tu so se svobodne aktivnosti: plavanje, košarka, glasbena šola. Otroci se kar šibe pod vsem tem naporom, vendar kljub temu »naše« šole ne opustijo. Čakajo na avtobuse in vlake, zmrzujejo na postajah, pešajo, včasih nas pozdravi tudi nezakurjena in umazana učilnica, a nič nam ne vzame volje. Seveda vzpodbujajo otroke njihovi starši — tudi oni jih včasih vozijo k pouku, bodrijo jih v težavah, navdušujejo za našo domovino. Z njimi govorijo slovensko, kar je najpomembnejše, ne pačijo se, ne uporabljajo slabo naučene nemščine v svojih domovih. Pripovedujejo jim o svojem otroštvu, o svojih rodnih vaseh, skušajo jim pričarati pred oči lepo slovensko zemljo, naš temperament, naše navade. In o vsem tem se potem pogovarjamo v šoli, beremo slovenske časopise, komentiramo dogodke doma. Predvsem pa se veliko pogovarjamo, pogovarjamo še in še, tudi ko se »učimo« in ko smo v čisto

pravem razredu z zelenimi klopki in zeleno tablo. Širimo slovenski besedni zaklad, neznane in nove besede zapisujemo, razlagamo. Trudimo se, da bi spoznali našo zemljo, da bi jo vzljubili in se nanjo čim bolj čustveno navezali. Da, čustven odnos, kajti v tem svetu hitrosti, potrošniške mrzlice in borbe za denar in čas nekaj izumira. Za čustva se moramo boriti, kajti svojega naroda, svoje domovine ne moremo le razumeti, moramo jo občutiti.

Vsako popoldne, ko se zberemo od 14. do 17. ure, ko se smejimo, razmišljamo in učimo je kapljica več v srcu naših otrok, ki se včasih že skoraj boleče sprašujejo: Kje je moj dom? In vsaka drobtinica dobrega vsem tem ljudem je zadovoljstvo več zame. Ko se vracam po utrudljivi, tudi dve uri trajajoči vožnji domov po praznih, razsvetljenih ulicah in pustih podhodih, se mi zdi, kako je kljub vsemu življenje lepo in čudovito vse dotle, dokler imaš občutek koristnosti in potrebnosti tu v tujini, vse drugo pa te še čaka doma.

Marijana Požun
učiteljica slov. dopol.
pouka Nagold

SPIS O ZIMI

Ko sem bil star 7 let, sem si želel smučati. Moja prijateljica sta že imela smučati. Oba sta se smučala. Jaz sem pa stal zraven in gledal. Mamo in ata sem prosil, da naj bi mi kupila smučati. Niso me hoteli poslušati. Jaz pa sem rekel: »Drugi se smučajo jaz pa samo gledam.« Dolgo sem jih prosil. Potem sem dobil lepe nove smučke. Smučati pa nisem znal. Ko sem stal na hribu s smučmi, sem pol ure čakal in se bal zapeljati v dolino. Naenkrat je prišel moj prijatelj in me porinil. Jaz sem se zelo ustrašil. Nisem znal ustaviti, ne obrniti. Ko sem se srečno pripeljal v dolino, so začeli ploskati. Še enkrat sem se zapeljal. Kmalu sem se znal smučati. Ko sem šel na bolj strmi breg, sem se zalezel v drevo. Vse kosti so me bolele. Zopet sem poskusil in kmalu sem se znal dobro smučati. Snega je pa bilo v Kočevju skoraj en meter. Zelo lepe počitnice so bile in kmalu smo se morali vracati. V Nemčiji sem se tudi smučal, a na žalost so počitnice hitro minile in zopet sem moral v šolo.

Robert Pečjak

Nekoč v zimi sem se šla z mojo sestro sankat. Ko sva se nekaj časa sankali, je prišel moj ata. Hotela sem se z njim enkrat peljati. Sva že bila sredi hriba, naenkrat sva videla

majhne otroke. Moj ata je hotel peljati mimo, naenkrat pa sva se zalezla v drevo.

Ksenija Fijačko, 9. razred
slovenske dopolnilne šole
Calw ZRN

NEKAJ MISLI

O DENARJU

Štedim denar. Dajem ga na banko. Včasih si kupim kakšno čokolado. Večkrat pa ga prihranim za hranilno knjižico. Od mamic dobim vsak teden štiri marke. Ko bom star 18 let, bom naredil izpit. Potem bom kupil avto. Ko bo ta avto star, si bom kupil boljši avto. Če bi imel veliko denarja, bi si kupil imeniten avto. A to ni vse. Rad bi tudi potoval po svetu. Toda je še veliko stvari, ki se jih z denarjem ne da kupiti. Zato je moja največja želja, da bi bil zdrav in zadovoljen.

Robert Pečjak, 7. razred
slov. dop. šola Calw

Z otvoritve razstave (foto S. Anderle)

OTVORITEV RAZSTAVE »ZGODOVINA IN KMEČKA ARHITEKTURA V KANALSKI DOLINI«

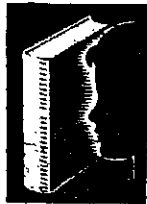
V nedeljo, 31. marca, se je delegacija jesejske občine udeležila otvoritve razstave »Zgodovina in kmečka arhitektura v Kanalski dolini«, ki jo je v sodelovanju z nekaterimi naprednimi Italijani-arhitekti, geometri, inženirji pripravil novoustanovljeni slovenski klub Kanalska dolina. Pokroviteljstvo nad razstavo, postavljeno v Kulturnem centru v Trbižu, je prevzela občina Trbiž in s tem nedvomno dala Slovincem onstran naše meje posebno priznanje.

Slovesnosti ob otvoritvi so se udeležili tudi: predstavnik Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji, tajnik Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, predstavniki slovenskega prosvetnega društva Zilja in Ziljske doline in predsednik sveta za mednarodne odnose pri RK SZDL Slovenije Bojan Ljubej. Srečanje Slovincov vseh »treh dolin« — Kanalske, Ziljske in maticne, so izkoristili tudi za pogovor o medsebojnem sodelovanju, načrtih, ki jih ni malo, pa tudi o problemih, s katerimi se srečujejo.

Slovenski klub Kanalska dolina je bil neformalno ustanovljen pred dve letoma, ko so se posamezni pripadniki slovenske narodnosti začeli srečevati in se pogovarjati o svojih težavah in problemih. Nastal je zaradi potrebe po združevanju Slovincov v Kanalski dolini in ker so posamezni mladi ljudje vse bolj opozarjali,

da gre slovenski jezik v pozabo, da delovanje Slovincov v tej dolini ni najboljše. Lani oktobra so klub registrirali in od takrat govorimo o uradnem začetku delovanja tega kluba. Tajnik kluba Rudi Bartalot je lepo povedal, da od rojakov ne morejo zahtevati, da bi postali zavedni, da bi začeli delovati v klubu, kajti to bo prinesel šele čas. Njihova želja je delovati na kulturnem področju, čeprav se zavedajo, da je v nekaterih krajih v tej dolini še vedno velika potreba po organiziranju tečajev slovenskega jezika, šol in podobno. Precej bolj hrabri pa so postali pri svojih načrtih, ko so pridobili tudi prostor v centru Trbiža, kjer se bodo lahko srečevali in kjer je tudi njihov uradni sedež. Želijo si, da bi se odnos do njihovega delovanja spremenil, da bi imeli možnost nemotenega razvoja in da bi rešili kar je v Kanalski dolini slovenskega in kar se še rešiti da. Morda je prav ta razstava prvi korak na tej poti. Želimo jim, da bi bilo res tako.

S. A.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

N. Richard NASH: Vzhodnik, deževje. Roman. Založba Obzorja 1984.

Med starejšimi bralci je verjetno precej takih, ki bi radi še kdaj uživali ob branju velikega romana — tako, kot so uživali nekoč.

Vse bolj poredko se zgodi, da se jim ta želja tudi uresniči. Takih romanov je vedno manj. Tale, ki je zdaj pred nami, bi utegnil vendarle biti nekaj podobnega. Na ščitnem ovitku piše, da je njegov avtor slovel kot uspešen pisec televizijskih iger — po tem pa lahko sklepamo, da bo tudi njegov roman berljiv. Takle, pri televiziji preizkušen pisec, menda že ve, kaj je ljudem všeč!

Tu pa je še nekaj, kar nas spomni na stare bralske užitke. Zgodba romana se odvija na Havajah tik pred japonskim napadom na Pearl Harbour. Čas in kraj sta torej ista kot v Jonesovem romanu *Od tod do večnosti*, ta pa je bil ena izmed velikih uspešnic v prvem desetletju po vojni. Podatek, da roman ne opisuje navadnih vojakov, ampak obveščevalno službo pri mornariškem štabu, bo marsikomu zbudil še dodatne skominje.

V resnici pa je *Vzhodnik, deževje* bolj komorno delo. V njem je — za tako obsežen tekst — malo oseb. (Tudi to bo mnogim bralcem všeč.) Poleg dveh »žarišnih« junakov — admiralove vdove Johanne in njene zeta Tada (ki je sicer vodja protioveščevalne skupine) še Abby (Johannina hčerka in Tadova mlada žena), v prvem delu romana še Ben (edict), Johannin sin, ki mu je namenjena strašna usoda in še Japonec Tokan, ki je orodje te strašne »usode«. Tudi število manj pomembnih oseb je neznatno.

Zanimivo pa je, kako se v romanu prepleta nekaj vodilnih tem. Najprej velika tema ozadja: zgodovinski trenutek. Omahovanje Združenih držav pred vstopom v vojno. S tem v zvezi rasni problem v deželi z mešanim prebivalstvom: skrito sovražstvo med Japonci in Američani, ki kulminira v osrednjem dogodku romana, ko se Japonec Tokan kruto mašuje nad zapeljivcem svoje žene.

Drugi motiv je motiv maščevanja — kakor v kakšni stari tragediji. Maščevalka naj bi bila Benova mati Johanna, tipična predstavnica ameriške elite. Johanna je kot vdova pravzaprav po sili samostojno in odločno bitje; prav rada bi se na koga naslonila in ta se bo tudi našel, vendar ji zato ne bo nič lažje. Johanna je tudi sicer v hudi duševni stiski, saj do Japoncev ne čuti ne sovraštva ne prezira kot večina njenih rojakov na tem koncu sveta. Johanna goji do preziranih rumencev celo nekakšno globoko simpatijo. Te boleznj se je nalezla med bivanjem na Japonskem, kjer je imela za prijateljico pravo pravcato gejšo. Ta spominska epizoda je tako prirčna, da odtehta zadržanost (ali celo utesnjenost), s katero avtor obravnava tretjo in osrednjo temo romana; ta pa je prepovedana ljubezen med Johanno in njenim zetom Tadam.

Na tej ravni — kot družinski roman — je to delo zares na višku. Očitno je, da avtor dobro pozna razmere in ljudi, ki jih opisuje.

Gre torej za rodbino, ki je od znotraj ogrožena z možnostjo krvoskrvnstva. Zunanja grožnja — ki se žal tudi uresniči — je še hujša. V tem, kako se onečaščen Japonec mašuje oholim Američanom — nasprotnika bo prizadel prav tam, kjer bo najbolj boleče, se pravi v njegovi moškosti — nam pravzaprav na skrit način približa to, kar se bo zgodilo na zgodovinskem planu. Avtor nam torej prikazuje nekakšno predigro velikega spopada na Pacifiku: predigro v malem. Ne bi rad zavaljal bralcev. Roman ima tudi vohunsko in protivohunsko, akcijsko komponento, prav to pa je tisto, kar mene osebnostno ni preveč ganilo. Dokler gre za družinske in družabne zadeve, za Tadovo omahovanje med lepo ženo in še lepšo taščo, za zgroženost ob tem, kar je prizadelo mladega in bleščečega častnika Bena, za Johannino notranjo dramo, je avtorjevo pero zanesljivo in bralčev užitek pristen.

V drugi polovici knjige pa se ta »družinska drama« sprevrže v akcijski »scenarij«. Nekje na sredi romana povsem prevladajo vohunski, kriminalni in pustolovski momenti, bralec pa na to nekako ni pripravljen. Na vsem lepem se znajde sredi nekakšne »trde« kriminalke. Ne morem se znebiti vtisa, da bi bilo treba v tem trenutku — če bi šlo za film — zamenjati občinstvo v dvorani. Kdor zna uživati v prvi polovici, morda ne bo znal uživati v drugi. Res pa je tudi, da se avtor na tem le-

renu po mojem slabše znajde: kadar gre za obračunavanja s strelnim in hladnim orožjem, za zasledovanje v džungli ipd., izpade včasih celo malce naiven.

Da, tako je: zadnja četrtnina romana se dogaja v džungli, kamor sta se Johanna in Tab napotila v lovu za zločinskimi Japoncem. Ta del naj bi bil tudi najbolj »atraktiven«. Kot rečeno, sem ta del bral z zmanjšanim interesom. Džungelske pustolovščine tega tipa se zdijo včasih malo za lase privlačne, zlasti takrat, kadar se vse izteče tako, kot je bilo nekeje v ozadju inscenirano. (Tokan naj bi zasledovalca zvalil na svoj teren tako, da jima nastavlja nekakšne rižev kolačke.) Upam pa, da se bo našlo precej bralcev, ki bodo bolj vsestranski od mene: izkazalo se bo, da avtor-

jev trud vseeno še zdaleč ni bil zaman. Mogoče pa sem grešil, ko sem prvo polovico jemal preveč zares? Če gledamo z realističnimi merili verjetnosti, je vse skupaj le preveč presenetljivo. Ne zgodi se zlepa, da udeleženci slavnostne klubske party najdejo proti jutru enega izmed udeležencev v travi, onesvečenega in očitno skoplenega. Bralcem Zelezarja bom kajpak prizanesel s podrobnim opisom tega prizora. Tisti, ki imajo za take reči dovolj močne živce, si bodo knjigo lahko izposodili, če je niso že kupili: slišal sem, da je baje razprodana.

M. H.

(Odlomek: Johanino srečanje z gejšo, str. 127-132.)

Odlomek iz romana »Vzhodnik, deževje«

Johanna ni nikoli zvedela, kakšno je bilo Mitsujino pravo ime. Nekega jutra se je deklet pojavila v pomožni hišici ambasade, kot so ji pravili Japonci, in se predstavila kot Mitsui Tekisetsu. Takoj je povedala Johannu, da je njeno drugo ime izmišljeno, pomenilo pa je prilagodljivost in srečo. In takoj nato je vprašala Johanna, ali se tudi njej zdi, da je čudovito, če ima človek takšno ime. Johanna je pritrdila, potem jo je pa vprašala, ali lahko kaj stori zanjo.

Mitsui ji ni takoj odgovorila. Johanna je najprej njeno zadrego pripisala pomanjkljivemu znanju angleščine, kmalu pa je ugotovila, da se je zmotila. Mlada ženska se je namreč izražala v angleščini popolnoma tekoče, zlasti takrat, kadar je govorila o veselju, zabavi in očarljivosti. Takšna razpoloženja je znala opisati zelo skladno, zelo spretno in z osupljivim znanjem angleškega jezika. Samo takrat, kadar je bila zaskrbljena, je imela z jezikom nenaodoma težave in je bil njen glas skorajda nerazumljiv. Prav tisti trenutek, ko je pozdravljala Johanno, je bila razpoložena tako, da ni mogla spregovoriti, nekaj časa je bila kar tiho. Končno se ji je posrečilo spregovoriti.

»Jaz sem gejša v hiši Beli ingver,« je rekla. »Vaš soprog je tam pogosten gost.«

»Da, vem, da zahaja tja.« Johanna je to izrekla z nekoliko bojevitim glasom.

Mitsui je pomežiknila. Bila je v zadregi zaradi Johannine gostoljubnosti. Ni prišla zato, da bi pripovedovala zgodbi o Amerikankinem soprogu. Niti na misel ji ni prišlo, da bi morda Johanna ne vedela o obiskih svojega moža v tisti hiši. Vse, kar je potem, ko se je nekaj časa obotavljala, lahko rekla, je bil njen sklep: »Dobro je za soproga, da zahaja v hišo gejš.«

»Da, morda je včasih res tako, mislim,« je odkrito priznala Johanna, pri tem pa je bila jezna na svojo togost.

»Prišla sem, da bi vam zastavila veliko in pomembno vprašanje,« je nato rekla Mitsui.

»Da?«

Nekoliko se je odmaknila, ko je nadaljevala: »Vaš mož je prijazen, dober človek. Zelo plemenit mož.«

»Hvala.«

»Toda...«

Johanna je postala zaskrbljena. »Da?«

»Kaj se dogaja z vašim možem? Ali morda ni čisto zdrav? Ali morda nima penisa?«

Beseda se je rimala z besedo tenis, zato je šla prehitro mimo Johannine zavesti. Ko pa je začutila njen pravi pomen, jo je zalil val zmede in obenem olajšanja. Kolikor je premogla vzvišenosti, je je zbrala in odgovorila, da njen mož ni imel, vsaj kolikor ve, nobene telesne pomanjkljivosti.

Mitsui je hitro dvignila in potem povsila glavo ter se priklonila, ko je govorila: »Tako sem vesela, resnično sem zelo vesela.« Ko je končno prenehala migati z glavo, se je rahlo nagnila in zaupno vprašala: »Zakaj ga pa potem ne uporablja?«

»V hiši gejš?«

»Ne, kjerkoli, s katerokoli. Nikoli,« je rekla Mitsui. »Zakaj ne izkorišča njegove uporabnosti?«

Johanna je nekako zabavala, imela je občutek, kot da bi hotelo deklet reči: vaš mož ima tisto, kar potrebuje, nima pa svobode. Rekla pa je: »Oh, saj ga uporablja!«

»Ssss... Popoln zanos, več kot razodetje za Mitsui, kot velik praznik. Izvedela je natančno tisto resnico, ki jo je sicer slutila in zaradi katere je bila tukaj.«

»Potem me boste razveselili,« je nadaljevala, »in mi povedali, kakšne običaje imate, kakšne so vaše metode, praksa in navade.«

Johanna je začutila, da ni pripravljena na tak pogovor. »Prosimo me, da bi vam povedala...?« je rekla in ni mogla nadaljevati.

Mitsui pa si niti misliti ni mogla, da bi bila lahko Johanna tako neprijazna, da ji tega ne bi povedala. Kot Japonka se je postavila v kar najbolj nemogoč položaj, ko je ponujala svoje usluge tujcu. Nerazumljivo zanjo je bilo, da ji pri tem ne bi pomagali. Čisto razumljivo bi bilo zanjo, da bi z veseljem delila z drugimi in povedala, če bi jo spraševali za metode in prakso. Zato je zadržje predvidevala, da Amerikanka ni razumela njene prošnje. Verjetno je prišlo do nesporazuma zaradi njene angleščine. Morala se bo jasneje izraziti.

»Morda v te namene uporabljate kakšen poseben pripomoček?«

»Ne,« je surovo odgovorila Johanna.

»Morda pa uporabljate kakšno sredstvo predtem? Včasih se zgodi, da uporabljajo sredstva potem, ki pa se izkažejo kot pripomočki za prej. V tem primeru je prav tako dobro kot prej... Torej uporabljate vi potem?«

V zadregi je Johanna odgovorila: »Niti prej, niti medtem, niti potem.«

Mitsui je bila prepadena ob besedi- ci medtem. »Oh, ne, ne — to pa ne, nikoli medtem, ne, ne medtem pa ne!«

Johanna ni bila sicer čisto prepričana, toda slutila je, da ji bo kmalu dovolj tele gejš. S težavo je potlačila v sebi jezo, bila je že čisto na tem, da jo kratko malo nažene. V tistem trenutku pa jo je — in vedno bo hvaležna, da se je to zgodilo — spreletel žarek spoznanja. Posvetilo se ji je, da si deklet na vso moč prizadeva, da Johanne ne bi užalila. Pri tem je bila na smrt resna in vsa zmedena. Ta deklica namreč ni bila pokvarjena prostitutka, ki išče dodaten ameriški dolar, niti ni bila tukaj zato, da bi kaj zvedela o odgovornosti in spoštivosti, kajti o tem je vedela sama dovolj. Tukaj se je pojavila kot raziskujoča študentka. Johanna je spoznala, da jo je prignala želja, kakršno goji sleherni artist, ki želi izboljšati svoje delo. Pri tem mora odkriti nove načine, da bi lahko zbrujala več veselja in prijetnih občutkov. Najbrž je doživela neuspeh in je zdaj poprosila za pomoč.

Johanna je odgovorila mirneje: »Ne uporabljam nobenih pripomočkov.«

Mitsui je to sprejela nekako užaljeno, kajti upala je, da bo pri Johannu hitro dobila odgovor na svoje težave, upala je, da bo izvedela za pripomoček, za katerega se ni nikoli slišala. Pričakovala je, da bo kaj slišala ookusnem novem vinu, ki ima afrodizijske lastnosti, morda za kosček svilu, ali kakšno posebno pero. Vendar to, kar ji je Amerikanka lahko dala, ni bilo nobeno orodje, noben postopek, ki bi ji pri njenem delu lahko pomagal in zaradi česar so bili Amerikanci slavni. To, kar ji je lahko dala Amerikanka, ni bilo prav nič drugega kot tisto, kar je Mitsui že sama dobro poznala: zanesljivost in marljivo opravljanje posla — ta umetnost je bila že stara.

Johanna je opazila razočaranje. »Žal mi je, gospodična Tekisetsu,« je rekla.

»Prosim, recite mi kar Mitsui. Zelo ste dobri, všeč ste mi.« Tudi Johanna ji je rekla: »Tudi vi ste mi všeč, Mitsui.«

Johanna ji je povedala svoje ime in Mitsui je vstala in se priklonila. Naenkrat je Johanna ugotovila, da je tudi sama vstala in se priklanja. Obe sta ugotovili nesmiselnost tega početja, nasmejati sta se in sedli.

Johanna je bila v Mitsujini družbi rajše kot s katerokoli drugo osebo, kar jih je srečala na Japonskem. Dekle je znalo uživati prav v vsaki stvari.

GOSTOVANJE PEVSKEGA ZBORA IZ BELJAKA

V soboto, 30. marca, je gostoval v dvorani Delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku mešani delavski pevski zbor iz Beljaka — Avstrije VILLACHER ARBEITERCHOR pod vodstvom zborovodkinje Sonje Gasde.

Zbor iz Beljaka že več let uspešno sodeluje z ženskim pevskim zborom Milko Škoberne delavskega prosvetnega društva Svoboda Tone Čufar Jesenice, s katerim si izmenjujeta gostovanja. Zbor sestavljajo delavke in delavci iz Beljaka in okolice. Dvajsetčlanski mešani pevski zbor iz Beljaka je pozdravila predsednica ženskega pevskega zbora Milko Škoberne MARIJA VICAR-Zupančič in jim zaželela prijetno počutje na proletarskem Javorniku, ki ima bogato politično in kulturno preteklost. Posebno toplo je pozdravila predsednika komunistične partije Avstrije za Koroško ARNULFA RAIMUNDA. Poudarila je velik pomen večletnega sodelovanja med jeseniškimi pevskimi in pevci iz Beljaka. Zbora že več let izmenjujeta gostovanja in izkušnje. Sodelovanje tudi povezuje in utrjuje prijateljske vezi dveh sosednih narodov in občin Beljaka in Jesenic, kar bodo pevci nadaljevali tudi v prihodnje.

Po uvodni pesmi o svobodi, enakosti in pravicah delavskega ljudstva, ki so jo zapeli pevci iz Beljaka pod vodstvom zborovodkinje Sonje Gasde, je spregovorila tudi predsednica beljakega zbora ERIKA RAIMUNDA. Izrazila je veliko zadovoljstvo in ponos, da so lahko prijatelji s tako kvalitetnim zborom, kot je ženski pevski zbor Milko Škoberne z Jesenic. Podala je kratko zgodovino nastanka zbora in 37-letnega prepevanja doma in v tujini. Delavski mešani pevski zbor iz Beljaka neguje pevsko dejavnost delavskega razreda, da bi s pesmijo drugih narodov pridobil nove prijatelje ter ohranil prijateljstvo tudi prek meja njihove domovine. Te misli jih vodijo in povezujejo s sosednjimi narodi v skupni želji po ohranitvi miru v svetu.

Po »Lovskem zboru« iz Webrove opere »Der Freischütz« so pevci iz Beljaka zapeli še 13 ljudskih pesmi, ki govorijo o vasovanju fantov pri ljubcah, o osamljenosti deklet in fantov, o nevihtah, dežju, vetru in vzhajanju sonca, o lepi naravi, o lešnikih, o lepoti Baškega jezera, o naravi in življenju ob reki Dravi, o prepiru med deklečim in fantičem, vabilu v kamrico itd.

Ob njihovem prepevanju smo se sicer počutili prijetno, a nas ljudske pesmi nemško govorečega področja, s precej drugačno glasbeno mentaliteto in navadami, niso navdušile. Pevci iz Beljaka razpolagajo z visoko pevsko kulturo, a s tako izbranim programom ni mogla priti do polnega izraza. Pesmi so bile enolične v tempih in zvočnosti, brez potrebne domiselnosti. Vse pesmi so doživljali enako muzikalno, z dovršeno intonacijo, pevsko zlitostjo, s trdo zborovsko disciplino, toda v tempih preveč zadržano, prepočasno... Škoda, da nam je bila večina pesmi nepoznanih. Njihova muzikalnost in izkušnje so nas prepričale, da so zmogni zapeti tudi kakšno pesem naših skladateljev. Pričakujemo, da nas bodo že pri prvem naslednjem gostovanju pri nas z njo presenetili.

Na koncertu je naš ženski pevski zbor pod vodstvom METKE RUTAR-PIBER zapel tri pesmi: Sloves, Vsi so prihajali in Triglav, moj dom. Za zaključek koncerta sta združena zbora pod vodstvom zborovodkinje SONJE GASDE zapela pesem v nemščini VEDNO SIJE SONCE, ki izraža željo po miru in sreči vseh ljudi na svetu.

Goste je ob koncu koncerta pozdravil predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice JOŽA VARL. Srečanje pevcev je velik prispevek k političnemu in kulturnemu sodelovanju sosednjih občin Beljaka in Jesenic, posebno v evropskem letu glasbe, zato je prav, da prijateljska zbor dveh sosednjih narodov z univerzalnim jezikom — pesmijo, ki ne pozna meja, prispevata k večjemu sožitju in sodelovanju med evropskimi narodi, kar je največje jamstvo za mir v Evropi in svetu. Joža Varl je gostom izročil umetniško sliko Jeseniški železar, pevke pa šopek nageljnov. Predsednica gostujočega zbora je jeseniškimi pevkom podarila umetniško sliko Beljaka.

Po koncertu se je nadaljevalo prijateljsko srečanje s kramljanjem o prihodnjem sodelovanju; seveda so pevci vmes zapeli še nekaj pesmi.

Franjo Ropret

DVE JESENIČANKI MED NAJBOLJŠIMI SLOVENSKIMI GLASBENIKI

V Ljubljani in Trbovljah je od 14. do 24. marca potekalo v počastitev evropskega leta glasbe, mednarodnega leta mladine in 40-letnice osvoboditve XIV. tekmovanje učencev in študentov glasbe SR Slovenije. Lep uspeh na tekmovanju sta dosegli tudi Jeseničanki: študentka Barbara Mikula in učenka jeseniške glasbene šole Nina Pavlin.

V skupini flavtistov, ki so bili razdeljeni od I. do VI. kategorije, je v VI. — najvišji kategoriji na republiškem tekmovanju nastopila Jeseničanka, študentka zadnjega letnika Akademije za glasbo Ljubljana, Barbara Mikula, ki študira pri prof. Fedju Ruplu. V prvi etapi je ob spremeljavi pianistke Vlaste Doležal-Rus odigrala skladbi: Dutilleux Sonatina, Allegretto in Chaminade Concertino, v drugi etapi pa W. A. Mozart Koncert D-dur, Allegro in J. Golog Glasba za flavto in klavir. Strokovna komisija, ki je ocenjevala nastopajoče, ji je v skladu s pravilnikom tekmovanja, glede na njeno tehnično pripravljenost in muzikalnost ter celoten vtis izvedenih zahtevnih skladb dodelila prvo nagrado. To je vsakakor imeniten dosežek mlade jeseniške glasbenice, saj je letošnjega januarja dopolnila šele 23 let. Naj ob tem omenimo, da Barbara Mikula že več let redno sodeluje s pihalnim orkestrom Jeseniških železarjev, zelo rada pa nastopa tudi s krajšimi recitali ob otvoritvah razstav na Jesenica.

Tudi tekmovalke v klavirju so bile razdeljene v šest kategorij glede na starost in rang šole. V prvi kategoriji je med 35 tekmovalci nastopila tudi desetletna Nina Pavlin, učenka Rajke Puškaš-Pečič z jeseniške glasbene šole. V svojem tekmovalnem programu je zaigrala naslednje skladbe: G. F. Händel — Sonata A-dur, I. stavek, L. van Beethoven — Sonata G-dur op. 49 št. 2, I. stavek, M. Kozina — Divertimento, št. 3, P. I. Čajkovski — Sanjarijenje in P. I. Čajkovski — Škerjancova pesem. Strokovna komisija ji je za njen nastop prisodila tretjo nagrado.

Letošnje republiško tekmovanje mladih glasbenikov, ki so ga organizirali Skupnost glasbenih šol Slovenije, Zveza društev glasbenih pedagogov Slovenije in Glasbene mladina Slovenije, je potekalo v znamenju treh pomembnih manifestacij. Prva,

za glasbenike najpomembnejša, je vsekakor evropsko leto glasbe, ki se po dogovoru med štirindvajsetimi evropskimi državami praznuje vse letošnje leto. Poslanci evropskega parlamenta so se namreč že leta 1981 dogovorili, da bo leto 1985 v znamenju glasbe, da bi vsi, ki se kakorkoli ukvarjajo z glasbo, opozorili na njen vzgojni, kulturni in družbenopolitični pomen. V naši, na bloke razdeljeni Evropi, je ravno kultura in še posebej glasba najbolj primeren za vzpostavitev mostov med narodi z različnimi družbenimi sistemi. Je medij, ki že od svojega nastanka v pradedninah dalje druži narode, pomirja, sprošča napetost in spremlja človeka od rojstva do smrti.

Dopolnitev evropskega leta glasbe pomeni tudi evropsko leto mladine, ki se tudi praznuje vse leto 1985. Popolnoma naravna je povezava med obema manifestacijama, saj skoraj ni mladega človeka, ki ne bi imel vsaj minimalnega stika z glasbo, in ravno mladina je tista, ki najlaže najde stike, ki lahko zgradi mostove, katere se nekateri tako trudijo porušiti.

Visoka raven letošnjega tekmovanja, kakor so to ocenili glasbeni strokovnjaki, je rezultat temeljitih priprav na glasbenih šolah in pomeni uspešno vključevanje Slovencev v dogajanja v evropskem letu glasbe. Seveda je to tudi rezultat velikega števila mladih v glasbenih šolah in ustvarjalnega dela njihovih glasbenih pedagogov. To nam tudi zagotavlja kontinuiteto slovenske glasbene kulture in kar je najbolj pomembno: ohranjanje ter razvijanje čustvenih in etičnih vrednot med našo mladino s pomočjo glasbene umetnosti. To pa je tudi najbolj dostojna proslavitev 40-letnice osvoboditve jugoslovanskih narodov.

Obema jeseniškima glasbenicama in njunima pedagogoma iskreno čestitamo za dosežen uspeh na republiškem tekmovanju.

TVD PARTIZAN JESENICE V NOVO ŠTIRILETNO OBDOBJE

Z občinim zborom Društva za telesno vzgojo in športno rekreacijo Partizan Jesenice se je v soboto, 30. marca, zaključilo štiriletno mandatsko obdobje, ki je pomenilo kontinuirano nadaljevanje dolgoletne telesno-vzgojne tradicije na Jesenicah, vendar pa z nekaterimi opaznimi premiki v množičnost in kvaliteto, ki se kažejo tudi v republiških, zveznih in mednarodnih uspehih.

Poprečno je v društvu vsako leto delovalo več kot tristo aktivnih članov. Združevali so se v treh sekcijah: splošno-rekreativni, gimnastični in judo sekciji.

V splošno-rekreativni sekciji so udeleženci razdeljeni v štiri starostne skupine: cicibanke, cicibani, pionirke, pionirji, mladinke, mladinci, članice in člani. Prve tri starostne skupine vadijo predvsem osnovne gimnastične elemente, leto pa zaključijo z društvenim in občinskim prvenstvom v gimnastiki. Članice in člani so predvsem aktivni v igrah z žogo, radi pa uporabijo tudi gimnastična orodja.

Deklice, ki delujejo v gimnastični sekciji, redno vadijo petkrat do šestkrat tedensko dve do tri ure. Pričenjajo v gimnastični šoli, v kateri so šest in sedemletne deklice, ki se kasneje, glede na leta in znanje, pripravljajo na tekmovalna v selekcijah — od četrte selekcije do zveznega razreda. Zaradi trdega in vsakodnevnega dela, kar tudi gimnastika zahteva, žal veliko deklic kmalu odneha. Ostanjejo pa vztrajnejše, ki so v zadnjih letih tudi že posegle po republiških in državnih naslovih na posameznih orodjih.

Dejavnost in uspehi judo sekcije so v zadnjem obdobju konstantni. Vsa leta so v vrhu ženskega juda v Sloveniji, pa tudi v državnem merilu so dekleta posegala po najvišjih uvrstitvah. Med fanti so najboljši pionirji in mlajši mladinci, jeseniški judoisti pa so večkrat tudi uspešno nastopili na raznih turnirjih v Italiji.

Razen dejavnosti po sekcijah razvijajo tudi druge aktivnosti. Že več let celotno članstvo skupaj odhaja na jesenske, zimske in spomladanske izlete, ki so povezani s športnimi aktivnostmi. Z vodniki in trenerji — skupaj jih je 32 — pripravijo telovadno akademijo, novoletno čajanko in otroški pustni ples. Od septembra do junija je tako v domu Staneta Bokala res živahno, še posebej pred večjimi prireditvami, ko je telovadnica pravo mravljišče.

Tudi v naslednjem štiriletnem obdobju načrtujejo živahno dejavnost društva. Vodniki in trenerji si želijo

s še boljšim in pestrejšim delom privabiti v telovadnico društva še več mladih k splošno-rekreativni vadbi, pa tudi starejših, članic in članov, da bi se po napornem delu sprostil in okreplili svojo fizično kondicijo, ki je za sleherno delo še kako potrebna. Tudi judoisti in gimnastična sekcija široko odpirata svoja vrata, kajti le množičnost je jamstvo za kvaliteto, ki jo želijo še naprej dvigati, da bi se čim bolj približali slovenskemu in jugoslovanskemu vrhu.

Vodstvo društva pa ima poleg vsega tega tudi druge skrbi in naloge. Izvršni odbor se vsa leta trudi za čim boljše ureditev doma in za pridobivanje dodatnih sredstev za dejavnost društva oziroma sekcij. Predvsem judoisti in telovadke si z različnim delom v organizacijah združenega dela pridobivajo še dodatna sredstva, ki jih uporabljajo za nakup drage opreme, visoke stroške tekmovalnih, pa tudi za poletne treninge na morju, s čimer razširjajo svojo dejavnost, hkrati pa razbremenjujejo društveno blagajno.

V društvu se trudijo, da bi še letos popravili fasado in okna doma, pa še kaj izboljšali. Toda mnogo tega je odvisno od finančnih sredstev, ki so

za tako množično, pa tudi kvalitetno in uspešno dejavnost res pičla. Več let jim finančno in moralno pomagajo delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne Jesenice, za kar so jim na občnem zboru izrekli vse priznanje in zahvalo.

Na sobotnem občnem zboru pa so pogrešali prisotnost družbenopolitičnih in športnih delavcev občine. Večino prisotnih je to prizadelo, predvsem pa tiste, ki žrtvujejo veliko svojih prostih ur za delo z množico mladih Jeseničanov. V tem se kaže tudi odnos do osnovne telesno-kulturne dejavnosti in do najmnogičnejšega društva v občini, ki s svojimi tekmovalkami in tekmovalci uspešno predstavlja TVD Partizan in železarske Jesenice doma in v tujini.

V TVD Partizan bodo nadaljevali z delom po načrtani poti: od množičnosti h kvaliteti. S svojim ljubitelstvom in zanesenjaštvom si bodo prizadevali, da bo v njihovi telovadnici še več mladih, ki bodo v društvu radi prihajali in iz njega odhajali zadovoljni.

Na sobotnem občnem zboru so izvolili tudi novo vodstvo društva. Še naprej ga bo kot predsednik vodil Tone Varl, v izvršni odbor pa so bili izvoljeni še: Mirko Petač, Janez Kanc, Alojz Ferberžar, Izток Varl, Jozica Mrak, Tatjana Dvoršak, Leon Mesarič, Tatjana Polovšnik, Ivica Škrli, Sonja Prevc, Nenad Sekulić in Peter Prevč.

-tok

UVELJAVITEV GORENJSKEGA ŠAHA

Končal se je šesti mednarodni šahovski festival na Bledu, na katerem je nastopilo 120 šahistov in šahistk iz naše države, Avstrije, Italije, Poljske in Romunije. Letošnji festival je bil kvalitetnejši od prejšnjih. Že več kot šest let v Sloveniji na enem turnirju ni nastopilo šest velemojstrov in šest mednarodnih mojstrov. Ali se počasi obnavlja slavna šahovska tradicija Bleda? Ali bodo velemojstvom, kot so bivši državni prvaki Rajković, zmagovalec vzhodnoevropskega šahovskega turnirja za svetovno prvenstvo Romun Šuba in odlična Beograščana Simić in Rajković z visokimi mednarodnimi ratingi, sledili tudi drugi vrhunski velemojstri? Vsekakor bo to odvisno od združenega blejskega turizma. V hotelu PARK so takoj začutili in šahiste odlično sprejeli.

Na turnirju v moški konkurenci je zmagal s 7 točkami velemojster Rajković pred velemojstrom Raičevićem in mednarodnim mojstrom iz Poljske Bielczykom, ki sta imela enako število točk.

Od 4.—8. mesta se je v družbi z velemojstroma Simićem in Janoševićem s 6,5 točkami uvrstil lanskeoletni

zmagovalec festivala mojster FIDE Vojko MENCINGER (Murka Lesce). V zadnjem kolu je s črnimi figurami hrabro vzdržal vse napade vodilnega Rajkovića, ki je z zmago hotel sam pograti prvo nagrado. Partijo je remiziral in dokazal, da se razvija v vrhunškega igralca.

V naslednji skupini igralcev s 6 točkami zasledimo mojstra FIDE Ostermana (MURKA Lesce) in mojstrsko kandidata Grosarja (MURKA Lesce) in Železnika (Jesenice) v družbi z renomiranim velemojstrom Šubo.

Osterman je igral zelo dobro in samo zaradi pomanjkanja športne sreče ni končal med zmagovalci — v zadnjih dveh kolu je imel črne figure z direktnimi nasprotniki in je zbral le pol točke.

Mladinec GROSAR se po prihodu v leško Murko, kjer mu omogočajo več igranja in strokovnih priprav, razvija v enega izmed najboljših slovenskih mladincev. Po nekajletnem premoru zaradi študija in vojaščine se je izkazal Železnik, ki se tudi razvija v dobrega igralca. Poleg teh je z uspehom nastopila tudi cela vrsta gorenjskih mojstrskih kandidatov, kot so: Joković, Ule, Simončič, D. Zorko.

V ženski konkurenci je na turnirju zmagala romunska mednarodna mojstrica Jicman pred rojakinjo Baumstarkovo.

Najbolj je domače šahiste razveselila 15-letna Tanja Razinger (MURKA Lesce), ki je po remiju v zadnjem kolu proti renomirani Baumstarkovi osvojila naslov mojstrske kandidatke.

Pet točk je osvojila tudi Jeseničanka Nada Marušič, ki bi se po igri lahko uvrstila v sam vrh, vendar ni imela sreče. Dobro so igrale tudi Kranjčanka Orlova in mladi Jeseničanki Ravnikova in Viki Marušič.

Poleg tekmovalnih uspehov so gorenjski šahisti poželi pohvalo za vrhunsko organizacijo. Renomirana mednarodna šahovska sodnica Wagnerjeva, članica komiteja festivala za pritožbe, je obljubila nadaljnje sodelovanje s festivalom, čeprav sodeluje samo na boljše organiziranih prireditvah, kot so šahovske olimpiade ali turnirji kandidatov za svetovnega prvaka. Dovolj za priznanje organizacijskemu odboru, ki ga že šesto leto vodi Valter Sinkovec iz Radovljice. Po vsakem kolu je izšel bilten s komentarji in izborom partij, urejala sta ga Franček Brglez in Boris Ciglič.

Uveljavili so se tudi domači šahovski sodniki: Šiftar, Rblek in Dolenc v družbi z mednarodnim sodnikom iz Ptuj Bohakom. Sodnikom je delo olajšal računalnik IBM izobraževalnega centra INTERTRAM v Radovljici pod vodstvom inž. Stanišlava Hrovata, mednarodnega šahovskega sodnika z Bleda.

Vojin Perović

Razglednica (foto I. Kučina)

OB 30-LETNICI TEKMOVALNEGA SANKANJA NA JESENICAH

(nadaljevanje in konec)

Leta 1964 so bile zimske olimpijske igre v Innsbrucku v Avstriji in sankanje se je prvič pojavilo v olimpijskem programu. Naši sankalci so zaradi bližine kraja upali na nastop na novozgrajeni olimpijski umetni progi. Z našo udeležbo pa ni bilo nič, ker v tem športu pri nas še ni bilo tradicije in zato jugoslovanski olimpijski komite tudi ni ugodil prošnji sankalke zveze Slovenije. Takrat sankalci niso imeli kakršnih posebnih priprav (denarja za to ni bilo), toda vseeno so dosegali dobre rezultate. Med tekmovalci je vladal velik entuziazem, sami so trenirali vse leto in tudi na snegu. Dva člana sta trenirala celo na triglavskem ledeniku, kamor sta opremo prinesla sama.

Po letu 1964 je nekaj boljših in izkušnih sankalcev prenehalo tekmovali. Naši sankalci so morali čakati dvajset let, da so leta 1984 na zimski olimpijadi v Sarajevu doživeli prvi olimpijski nastop (od Jeseničanov le Mirko Klinar z Murove).

Brez ustreznega sankarskega terena (rovčarska cesta je bila izgubljena za sankalski šport) v bližini mesta in zaradi otežene priprave proge ob peščici sankalcev, je število članov izredno padlo. Na to je gotovo vplivala tudi višja cena tekmovalnih sani. Mladi so se raje odločali za privlačnejše alpsko smučanje (smučarski tek takrat še ni doživel svojega razcveta).

V nekaterih gorenjskih krajih (v Bohinju, Begunjah, Selcih pri Železnikih) je tekmovalno sankanje šele doseglo večji razmah. V obdobju 1955—1970 so se v Sloveniji (predvsem na Gorenjskem) prirejale sankarska tekmovanja na naravnih in na improviziranih polumetnih progah (naravne proge s snežnoledenimi stenami na zavojih). Le v tujini so naši sankalci nastopali na umetnih progah. Pri nas oziroma v Jugoslaviji smo prvo takšno progo dobili šele z olimpijado v Sarajevu leta 1984. Tekmovanja na dveh različnih progah so terjala od tekmovalcev pripravljanje za dve različni tehniki vožnje kot tudi ustrezno pripravo sani. Specialnih sani za umetno progo sankalci niso imeli, ker jih je bilo moč kupiti le v tujini in predrage so bile. Sankalci je takšna dvotirnost pecej ovirala pri doseganju boljših rezultatov. Na umetnih progah so trenirali le takrat, ko so tuji sankalci imeli ogromno prednosti zaradi boljših možnosti za trening in boljših sani. Tekmovalci so opozarjali na nesmisel nastopanja na progi, na kakršni doma niso mogli trenirati. Leta 1968 se je slovenska sankarska ekipa udeležila tekmovanja za veliko nagrado Avstrije na olimpijski progi v Iglsu pri Innsbrucku. Izgradnja takšne proge je že tedaj stala ogromno, veliko pa tudi priprava in vzdrževanje v sezoni celo za avstrijske razmere (več milijonov šilingov). Takrat so naši sankalci nastopili brez treninga in z neustreznimi sanmi. Temu primerni so bili tudi rezultati. Leta 1970 je mednarodna sankarska zveza začela prirejati večja tekmovanja tudi na naravnih progah, kjer je bila izgradnja in vzdrževanje teh neprimerno cenejša. Sankalski šport je le v tem pogledu imel možnosti za razvoj.

Tako je bilo leta 1970 v železarskem Kapfenbergu v Avstriji prvo evropsko prvenstvo v sankanju na naravnih progah in tega tekmovanja so se udeležili tudi najboljši slovenski sankalci. Rezultati naših so bili le zadovoljivi, čeprav so se kot ekipa uvrstili na tretje mesto za Avstrijo in Italijani, toda pred Zahodnimi in Vzhodnimi Nemci. To tekmovanje pa jim je prineslo tudi marsikaj novega. Avstriji in Italijani so prikazali novo hitrejšo tehniko vožnje v navadnem zavoju (z ravno podlago), ki se je obdržala do danes. Novost je v tem, da je tekmovalcev z iztegnjeno »notranjo« roko (z rokavico) drsel po podlagi, z zunanjo pa je držal krmilni jermen. Tudi prirejenost sani naših tekmovalcev ni ustrezala, saj so uspešnejši tuji imeli »sinje« z robovi pod ostrjšim kotom, zato so tudi boljše »jemali« zavoj. Imeli so tudi po več parov »sinj« in med njimi tudi take s plastično oblogo. Tudi obutev je bila pomembna, saj je tekmovalcev s pomočjo konic na podplatih čevljev hitreje in uspešneje zaviral pred zavoji. Ta spoznanja so sankalci v naslednjih letih začeli uveljavljati tudi pri nas.

Od leta 1970 do danes se sankarska dejavnost v Sloveniji odvija le na naravnih progah, toda tudi na umetnih progah v tujini so se še zmeraj pojavljali nekateri naši tekmovalci. Tekmovalne sani za obe vrsti prog so se stalno izboljševale in nekateri sankalci so jih morali kupiti v tujini (vsaj »sinje«), kar je bilo povezano s precejšnjimi stroški. Zaradi pomanjkanja sankalskih prog in majhnega interesa se pri nas ni splačalo serijsko izdelovati tekmovalnih sani. Tako so nekateri zase privatno izdelovali potrebno sankarsko

opremo. Še z navadnimi sanmi se občani niso mogli sankati kje v bližini Jesenic. Ti problemi spremljajo sankalski šport še danes.

V članski konkurenci je bilo med leti 1965—74 malo Jeseničanov. Najuspešnejša sta bila Julij Ulčar in Maks Klinar, ki sta dosegla številne zmage na domačih tekmovanjih in solidne uvrstitve v tujini tako v enosedu kot skupaj v dvosedu. Med nadarjenimi mladimi sankalci so bili uspešni: Darko Čarman, Brane Čarman, Franci Morič, Dušan Štefe, Marjan Stefan, Jože Divjak, Boris König, Brane Stefan, Franc Rihtar in Miha Peternel. S temi mladimi pa v klubu niso strokovno delali, po drugi strani so bili nekateri tudi premalo vztrajni, da bi pri prehodu iz mladinske v člansko konkurenco uspešno trenirali in so prehitro zaključili svoje aktivno sankanje. Ob koncu omenjenega obdobja so se pojavili novi mladi sankalci, ki so v klubu aktivni še danes in to že deset let in več. Imeli so tudi precej uspehov vse do letošnje sezone. Ti so: Marjan Meglič, Mirko Klinar, Poldi Krašovec in Vinko Lavtižar. Tem je treba priključiti še Janka Megliča, ki se je vključil nekaj pozneje.

V klubu pa je vedno manjkalo pogumnih deklet, ki bi bile pripravljene bolj pridno trenirati. Od tekmovalk velja omeniti Natašo Brejc in Ivano Demšar, ki sta bili aktivni ter uspešni že pred šestnajstimi leti. Danes navedemo lahko le vztrajno Zinko Smolej z Dovjega.

Kako je v jeseniškem tekmovalnem sankanju danes? Povedati je treba, da je bilo narejenega precej. Največja pridobitev v zadnjih letih je gotovo podaljšanje naravne sankarske proge pri Savskih jamah. Narejeni so bili težavni, ostri zavoji na bolj strmih terenih in postavljene lesene zaščitne ograje na nevarnih delih proge. Zgrajena je bila tudi ciljna hišica z ustreznimi prostori za shranjevanje opreme, za električno merjenje časov in zadrževanje sankalcev. Aktivnejši člani kluba so se izkazali tudi pri organizaciji tekmovanja za pokal Jesenic in v spomin J. Jelovčana. Tudi sankarsko progo (rekreacijsko) za streliščem na Jesenicah moramo omeniti. Klub ima nekaj kvalitetnih članov (prej omenjeni), ki se uspešno merijo s tujimi sankalci. Res pa je, da jih je premalo. Z opremo ne zaostajajo več za tujci, pa tudi dokaj uspešno lahko trenirajo v domačem okolju. Za doseganje še boljših rezultatov v mednarodni konkurenci bi morali vsekakor več trenirati (tudi »po suhem«) in vsaj občasno ob sodelovanju trenerja. Progo pri Savskih jamah bi morali še bolj tehnično urediti, jo pripraviti s prvim snegom in neprekinjeno vzdrževati vse zimske mesece izključno za tekmovalno sankanje.

Posebno negativno je, da v klubu pred dvema letoma skoraj nismo imeli mladega kadra, predvsem pionirjev. Vsa leta se z mladimi nihče ni posebno ukvarjal, saj tako delo ni vabljivo, pa tudi ljudi z ustreznim znanjem primanjkuje. Danes je nekoliko bolje. Nekaj nekdanjih sankalcev (Peter Klemenc, Julij Ulčar in Vinko Razinger) je z vodstvom kluba leta 1973 prvič izvedla sankarsko šolo na progi za streliščem in nekaj sposobnejših mladih sankalcev se je vključilo v sankalski klub.

Danes postaja alpsko smučanje vse manj dostopno (zaradi velikih stroškov) tudi družinam s povprečnimi dohodki. Prav bi bilo, da šolski mladini in odraslim nudimo zdravo, zabavno, enostavno in razmeroma poceni sankarsko rekreacijo na progah v bližini Jesenic ob vznožju Mežake (npr. za streliščem, s Poljan do Podkočne). Do teh terenov se lahko pride peš, vendar bi morali za proge tudi ustrezno poskrbeti. Tekmovalne sani (težke 22 kg) za kvalitetnega sankarja stanejo okoli 80.000 dinarjev, kar je za razširjenost te športne panoge precejšnja ovira. Zato bi morali začeti pri nas z izdelavo športnih sani, ki so enostavnejše in lažje (12 kg). Podobne naj bi bile tekmovalnim sanem, omogočale drsenje po robovih ter lažje krmarjenje zaradi gibljivih krivlin. Nazadnje se tudi navadne sani ne bi več prale po različnih podstresjih, če bi bile sankarske proge urejene. Tekmovalno in rekreacijsko sankanje sta in morata biti povezana. Danes je v sankarskem klubu aktivnih premalo ljudi, ki so dovolj obremenjeni že s tekmovalnim sankanjem in ne utegnejo še kaj storiti za rekreacijsko dejavnost. Precej pa je nekdanjih tekmovalcev in ljubiteljev sankanja, ki so zainteresirani, da po svojih močeh pomagajo spremeniti sedanje stanje. Čutijo se odgovorne, da se organizirana sankarska dejavnost, začeta pred tridesetimi leti, postavi na trdne temelje, ki bi omogočili obstoj jeseniškega sankanja zaradi njegove tradicije in perspektive.

Peter Klemenc in Julij Ulčar

IZŠLA JE DOPOLNJENA IZDAJA TURNIH SMUKOV

S smučmi drsiš po nedotaknjeni beli preprogi, dvigaš za seboj oblak pršiča in v snegu puščaš vijugasto sled. Vzpon je utrudljiv in nahrbtnik je težak, a s prijetnim spustom je napor pozabljen. Vedno več nas je, ki zapuščamo vsakdanjost nadelanih smučič in se podamo, takole s smučmi na ramah, sem gor, kjer sonce pripeka močnejše, kjer ni vlečnic in tudi ni gneče in hrupa. To je turno smučanje.

Vodnik Turni smuki (druga dopolnjena in popravljena izdaja) avtorjev Mira Crnivec in Cirila Pračka je izšel v pravem času. April in maj sta meseca, ko so razmere za smučarske izlete v visokogorje najprimernejše.

OBVESTILO

Vse zainteresirane za obisk taborišča Wernfels obveščamo, da se lahko prijavite do srede, 10. aprila, vsak dan od 12. do 15. ure pri Ivanu Martelaku, Mladinska 2, Javornik.

Ob prijavi je treba vplačati znesek v višini 2.500 din, preostali znesek 2.000 din pa do 1. maja.

Izlet je predviden od 17. do 19. maja.

Komisija internirancev in izseljencev pri ZB NOV Javornik-Koroška Bela

--	--	--	--	--

JUDO: REPUBLIŠKO PRVENSTVO ZA ČLANE

V soboto in nedeljo, 30. in 31. marca je bilo v Murski Soboti letošnje republiško prvenstvo za člane. Udeležilo se ga je štiriindevetdeset judoistov iz šestnajstih klubov.

Po šestih sušnih letih so se prvenstva udeležili tudi trije judoisti TVD Partizan Jesenice. Prvenstvo, ki je bilo na zelo kakovostni ravni, je pokazalo, da v slovenskem judu še vedno prevladujejo tekmovalci iz Slovenske Bistrice, Celja in Ljubljane, mest, ki imajo ekipe v zvezni ligi. Jeseničani, ki so v članski konkurenci že posegali po najvišjih uvrstitvah, so tokrat nastopili s tremi judoisti, ki so prvič prišli v stik s to konkurenco. Največ uspeha je imel v kategoriji do 78 kg Almir Hadžić, ki je zasedel peto mesto. V isti kategoriji je nastopil tudi Nenad Sekulić, ki je

v prvem krogu premagal, v drugem pa je podlegel boljšemu. Še manj sreče je v kategoriji do 71 kg imel Mehmed Durmišević, ki se je poslovil z blazin že v prvem kolu.

Za vse tri Jeseničane je bilo to prvo srečanje s člansko konkurenco. Predvsem je bila to preizkušnja, koliko in kako so jeseniški judoisti pripravljeni in koliko možnosti imajo kot ekipa za nastope v slovenski ligi. Preizkušnjo so vsi trije dobro prestali, saj so vsi trije poraze doživeli s kasnejšimi zmagovalci. Tako lahko upamo, da se bo judo ekipa TVD Partizan Jesenice uspešno prebila skozi kvalifikacijske borbe v juniju, na katerih bodo še tri ekipe. Najboljši iz dveh turnirjev četverice, bo novi član slovenske lige.

-tok

NOGOMET: JESENICE : STOL 1:3 (1:2)

Prejšnjo nedeljo se je na igrišču v Podmežakli začela spomladanska nogometna sezona. Jeseniško moštvo, ki nastopa v drugi slovenski ligi — zahod, se je pomerilo s Stolum iz Kamnika in izgubilo z rezultatom 1:3 (1:2). Ker so jeseniški nogometaši slabo zaključili jesenski del prvenstva, smo upali, da bo spomladanski začetek uspešnejši. Pred začetkom spomladanskega dela prvenstva je mesto trenerja ponovno prevzel Marjan Žurman, prišli pa so tudi trije novi igralci iz nogometnega kluba Bled, vendar v nedeljo še niso vsi igrali.

Moštvo Stola, ki se bori za naslov prvaka v ligi, je na igrišču v Podmežakli dobro začelo in si kmalu zagotovilo vodstvo 2:0. Jeseničani sicer niso ves čas igrali podrejene vloge, vendar so igrali nepovezano. Vrstile so se predolge podaje po igrišču, premalo pa je bilo zaključnih akcij. V 21. minuti je Zubanovič uspešno znižati na 1:2 in še je bilo nekaj upov, da bi doma ostala vsaj točka. V drugem polčasu so imeli nekaj izrednih priložnosti, hkrati pa so prevečkrat pozabili na lasten gol in igralci Kamnika so eno od napak v obrambi kaznovali s še enim golom.

Moštvo Stola je po tej zmagi obdržalo prvo mesto na prvenstveni lestvici in ima 19 točk, Jeseničani pa so po porazu na zadnjem mestu in imajo sedem točk. Nad to uvrstitvijo se bodo morali resno zamisliti, še posebej, ker sta med zadnjimi šestimi uvrščenimi moštvi le dve točki razlike in bo boj za obstanek v ligi ogorčen.

V naslednjem kolu bodo Jeseničani gostovali pri moštvu Tabor Jadran, ki ima dve točki več kot Jeseničani.

V nedeljo so v Podmežakli za moštvo Jesenic nastopili: Vukalič, Trkulja, Blagojevič, Hadžisulejmanović, Džamastagić, Troha, Catak, A. Bešić, M. Bešić (Radčić), Lamberger, Zubanovič (Bakonić).

J. R.

II. TEKMOVANJE V SPOMIN STANETA KOBLARJA

Obveščamo ljubitelje smučanja, da bo tekmovanje v veleslalomu za memorial STANETA KOBLARJA v soboto, 6. aprila 1985 s startom ob 10.30 na Rožci. Organiziran bo skupni odhod ob 7. uri izpred hotela Dom pod Golico (Belcijan).

Udeleženci bodo razdeljeni v naslednje kategorije: pionirke do 14 let, mladinke od 15 do 20 let, članice od 21 do 30 let in nad 30 let; pionirji do 14 let, mladinci od 15 do 20 let, člani od 21 do 35 let, od 35 do 50 let in veterani nad 50 let.

Tekmovanje organizirajo Smučarski klub Jesenice, Gorska reševalna služba Jesenice, Alpinistični odsek PD Jesenice in ZZB NOV Jesenice.

Prijave sprejema Smučarski klub Jesenice do petka, 5. aprila, na naslov: SK Jesenice, Jesenice, Ledarska 4, ali eno uro pred startom.

USPEH EKIPE PIONIRK NA PRVENSTVU SRS

Namiznoteniška ekipa pionirk Jesenic je nastopila na prvenstvu SRS v soboto in nedeljo v Gornji Radgoni. Od 12 nastopajočih ekip, ki so si pridobile pravico nastopa na republiškem prvenstvu preko regijskih prvenstev, je jeseniška ekipa v postavi Barbara Markež-Mojca Smolej dosegla lep uspeh z doseženim četrtnim mestom, s tem pa tudi pravico nastopa na državnem pionirskem prvenstvu, ki bo v Dobou. Ta uspeh je pomemben že zato, ker je bilo potrebno čakati polnih 17 let, da si je zopet jeseniška namiznoteniška ekipa priborila pravico nastopa na državnem prvenstvu.

Na Jesenicah so istočasno kot v Radgoni nastopale na prvenstvu SRS ekipe pionirjev. Od 12 nastopajočih ekip je jeseniška ekipa v postavi Ferbežar-Džukić-Smitran osvojila sedmo mesto, zmagala pa je ekipa Murske Sobote. (S)

ČETIRTO PLANINSKO PREDAVANJE V GORJAH

Letos že četrto planinsko predavanje v Gorjah je bilo v petek, 29. marca. V domu Partizana v Gorjah je predavala Damjana Ota o živalih v Triglavskem narodnem parku. Dvorana je bila nabito polna. Predavateljica je z barvnimi diapozitivi nazorno prikazala vse živali, ki živijo v tem narodnem parku.

S tem predavanjem je končan ciklus planinskih predavanj v Gorjah, ki so jih načrtovali planinci za to zimo. Upajmo, da bodo mladi alpinisti čez poletje nabrali novih tem in diapozitivov; ki jim bomo v prihodnji zimi z zanimanjem sledili.

Jože Ambrožič

FINALE JUGOSLOVANSKEGA HOKEJSKEGA POKALA NA JESENICAH

Od 5. do 7. aprila se v dvorani v Podmežakli obeta lep zaključek letošnje hokejske sezone. Hokejski klub Jesenice bo organiziral finale jugoslovanskega pokala, na katerem bodo nastopila moštva: Crvena zvezda, Medveščak, Kompas Olimpija in Jesenice. V domačem taboru ne skrivajo upov, da bi dvema lovorikama dodali še tretjo. Člansko moštvo Jesenic je namreč v letošnji sezoni osvojilo 21. naslov državnih prvakov, najvišji naslov pa so osvojili tudi mladinci Kranjske gore.

Vse tri dni se torej obetajo zanimive hokejske tekme, ki bodo brez dvoma privabile številne ljubitelje tega zimskega športa. Pri Hokejskem klubu so se odločili, da bo vstopnina enotna 150 dinarjev in bo veljala vsak dan za dve tekmi, prav tako pa bodo veljale tudi permanentne karte. Pokrovitelj finala jugoslovanskega hokejskega pokala bo občinska konferenca SZDL Jesenice.

RAZPORED TEKEM:

- petek, 5. aprila, ob 15. uri — Crvena zvezda : Medveščak; ob 18,30 — Jesenice : Kompas Olimpija
- sobota, 6. aprila, ob 15. uri — Kompas Olimpija : Crvena zvezda; ob 18,30 — Jesenice : Medveščak
- nedelja, 7. aprila, ob 12. uri — Medveščak : Kompas Olimpija; 15,30 — Jesenice : Crvena zvezda

J. R.

OK KOPER : OK JESENICE 0:3

V soboto, 30. marca, so odbojkarice OK Jesenice odpotovale v Koper, kjer so odigrale tekmo VII. kola v spomladanskem delu prvenstva prvenstva z ekipo iz Kopra. Tekma je bila zanimiva in napeta, saj so bile še tako majhne napake usodne.

V prvem nizu je bila borba najbolj zaigrana, saj sta bili ekipe zelo izenačeni. Igra je bila dobra na obeh straneh mreže in težko bi rekli, katera ekipa je bila boljša. O tem nizu so odločale samo najmanjše napake. Prvi niz so odbojkarice OK Jesenice uspešno zaključile v svojo korist z rezultatom 15:13.

V drugem se je še naprej odvijala izenačena igra, saj je bil rezultat neprestano izenačen. V drugi polovici tega niza pa se je tehnika obrnila na jeseniško stran. Odbojkarice OK Jesenice so uspešno za-

ključile nekaj zelo dobro podanih žog, domačinke pa so naredile nekaj napak in drugi niz je bil jeseniški.

V tretjem nizu pa so jeseniške odbojkarice prevladale. Z odlično igro na mreži in dobro igro v polju ter dobrimi servisi so visoko povedle s 14:4. Pri tem rezultatu so v igro vstopile mlajše jeseniške odbojkarice in zaključile niz z rezultatom 15:8.

Za OK Jesenice so igrali: Lidija Baloh, Majda Globočnik, Milana Pogačar, Magda Učman, Renata Hočevar, Nevenka Sever, Monika Komic, Tanja Steblaj in Sandra Rakovec.

Tekmo VIII. kola bodo odbojkarice OK Jesenice odigrale v gosteh pri ekipi OK Plamen iz Kroke.

KOMMO

USPEH MLADIH SMUČARJEV KOŠIRJA IN ALBREHTA

V italijanskem smučarskem središču nad Firencami je bilo konec tedna veliko mednarodno tekmovanje pionirjev, imenovano »Ostržek na smučeh«. Udeležili so se ga mladi iz 11 držav in se je lahko primerjalo z že tradicionalnim tekmovanjem »Topolino« v Monte Bondone.

Jugoslovanska pionirska reprezentanca, v kateri sta tekmovala tudi pionirja Jure Košir iz Mojstrane in Teodor Albreht iz Kranjske gore, je v skupni razvr-

stitvi držav osvojila drugo mesto za Avstrijo.

Slalom se je za naše končal s pravim zmagovalcem. Pri mlajših pionirjih je zmagal Košir pred Jazbecem in Albrehtom.

Uspehov slaloma pa naš mladi smučarji v veleslalomu niso ponovili, morda tudi zaradi izredno dolge prog, ki jih naši pionirji še niso vajeni.

SANDI CIZELJ
Center srednjega usmerjenega
izobraževanja, Bratov Rupar 2

EJGA, PRAV TA MLADE HOČEJO, JA!

SLOVENSKE
ŽELEZARNE

ŽELEZARNA JESENICE

ohranja in razvija izročilo v novi Jeklarni 2 z najsodobnejšimi električnimi pečmi

z računalniško tehniko in avtomatizirano proizvodnjo omogoča prenos znanja na sorodna ali celo različna področja proizvodnje

zagotavlja izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje znanja doma in v tujini

ceni umsko delo in zato ukinja zastarele postopke proizvodnje

spoštuje ta poklic s posebnimi pravicami (beneficirana delovna doba, dodatki, premije)

razvija družbeni standard delavcev (stanovanja, varnost delovnega okolja, družbena prehrana, prevozi, športna rekreacija, kulturna dejavnost)

štipendira svoje bodoče delavce

prisluhne vsakemu potencialnemu delavcu v svojem kadrovskem sektorju, Cesta železarjev 8, 64270 Jesenice, tel. 81-441, int. 2809

»... saj skoraj nikjer ne glade
umetelneje in lepše kot pri nas.«
J. V. Valvasor
v Slavi Vojvodine Kranjske